

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΒ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 Μ Α Ψ Ο Υ 1975 | ΑΡΙΘ. 9-10

ΕΠΙ ΤΗ, ΛΑΜΠΡΟΦΩΡΩ, ΗΜΕΡΑ, ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

1. Μακάριαι αἱ Μυροφόροι γυναῖκες, διότι πρῶται ἠξιώθησαν τοῦ παμφροσύνου ἀγγέλματος, ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος! Μακαρία καὶ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, διότι πρώτη εἶδε τὸν Κύριον ἀναστάντα ἐκ τοῦ τάφου! Μακάριοι καὶ οἱ εἰς Ἐμμαοὺς πορευόμενοι δύο ἀπόστολοι, διότι πρῶτοι ἠξιώθησαν τῆς φιλοξένου ὑποδοχῆς τοῦ ἀναστάντος Κυρίου εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν καὶ πρῶτοι ἐδέχθησαν ἐκ τῶν ἀγίων Αὐτοῦ χειρῶν τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν, τοῦ ζωηφόρου μυστηρίου τὴν προσφοράν! Μακάριος καὶ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας Ἰωσήφ, ὁ βουλευτῆς ὑπάρχων, διότι πρῶτος καθεῖλε τὸ ἅγιον τοῦ σταυρωθέντος Κυρίου Σῶμα καὶ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, ἐν ᾧ οὐδεὶς πρότερον εἶχε τεθῆ. Μακάριος καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος, διότι πρῶτος ἐκ τῶν ἀποστόλων ἠξιώθη νὰ ἴδῃ τὸν ἀναστάντα Κύριον! Μακάριοι καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, διότι καὶ οὗτοι ἠξιώθησαν νὰ δεχθῶσι τὴν θεῖαν τοῦ ἀναστάντος Λυτρωτοῦ εὐλογίαν: «Εἰρήνη ὑμῖν»! Μακάριος καὶ ὁ δυσπιστήσας Θωμᾶς, διότι ὠμολόγησεν ἐν ταπεινώσει τὸν Κύριον, ὡς Θεὸν του! Μακάριοι καὶ οἱ 500 πιστοί, διότι εἶδον καὶ οὗτοι ἰδίους ὄμμασι τὸν ἀναστάντα Κύριον! Ἄλλὰ μακάριος ὑπὲρ πάντας καὶ ὁ διώκτης τὸ πρότερον Σαῦλος, διότι ἠξιώθη τῆς ὑπ' Αὐτοῦ τοῦ Κυρίου κλήσεως, διὰ ν' ἀποβῆ ὁ διαπρύσιος μάρτυς καὶ κῆρυξ τῆς τοῦ ἀναστάντος Θεοῦ φιλανθρωπίας καὶ ὁ μέγας ἐρμηνευτῆς τοῦ ἀπ' αἰῶνος κεκρυμμένου μυστηρίου τῆς θείας ἐν Χριστῷ καὶ διὰ Χριστοῦ Οἰ-

κονομίας! Μακάριοι καὶ πάντες οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύσαντες καὶ Αὐτὸν δεχόμενοι καὶ Αὐτὸν προσκυνοῦντες, τιμῶντες καὶ δοξάζοντες! Καὶ λοιπὸν «Δεῦτε πάντες οἱ πιστοὶ προσκυνήσωμεν τὴν τοῦ Χριστοῦ ἁγίαν Ἀνάστασιν»! «Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, Ἄδου τὴν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου ἀπαρχῆν, καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον, τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν Πατέρων, Θεὸν καὶ ὑπερένδοξον»!

*

2. Χριστὸς ἀνέστη! Τοῦτο διαλαλοῦσι καὶ οἱ τέσσαρες Εὐαγγελισταί, ὁ τε Ματθαῖος καὶ ὁ Μᾶρκος, ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Ἰωάννης. Ἡμεῖς λαμβάνομεν τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν διὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ μυστηρίου τῆς Ἀναστάσεως, ὡς διερμηνεύοντα λεπτομερέστερον τὰ γεγονότα τῆς Ἀναστάσεως. Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας ἔρχεται εἰς τὸν τάφον, αὐτὸν δὲ ἀκολουθοῦσιν αἱ Μυροφόροι γυναῖκες, αἵτινες, ἀφοῦ εἶδον τὸ μνημεῖον, ἐπέστρεψαν διὰ νὰ ἐτοιμάσουν ἀρώματα καὶ μύρα, ἵνα ἐρχόμεναι καὶ πάλιν ἀλείψωσι τὸ ἅγιον Σῶμα τοῦ Κυρίου. Ταῦτα ἐγένοντο ἐν τῇ Παρασκευῇ καὶ ὅτε «ἐπέφωσκε» Σάββατον. Ἄλλ' ἡ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου ἦτο ἡμέρα ἀργίας, κατὰ τὸν Νόμον, ἐφ' ᾧ καὶ «ἠσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν»! «Τῇ μιᾷ δὲ τῶν Σαββάτων», ἦτοι τῇ Κυριακῇ, «ἄρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα». Ἄλλ' «εὔρον τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὔρον τὸ

Σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ». Αἴφνης ἐμφανίζονται δύο ἄγγελοι «ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτουσiais», οἵτινες εἶπον πρὸς αὐτάς: «τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; οὐκ ἔστιν ὧδε ἀλλ' ἠγέρθη!»!

3. Δύο εἶναι τὰ μέγιστα τοῦ Χριστιανισμοῦ Μυστήρια, ἐφ' ὧν ἡ Ἀλήθεια τῆς εἰς Χριστὸν Πίστεως στηρίζεται καὶ ἐφ' ὧν στηριζόμενοι οἱ πιστοὶ καταξιοῦνται τῆς Χάριτος τοῦ «γινῶναι τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ». Καὶ τὰ δύο ταῦτα Μυστήρια εἶναι ἡ Γέννησις τοῦ προαιωνίου Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἡ θεία δῆλον ὅτι ἐνανθρώπησις, καὶ τὸ μέγα Μυστήριον τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου! Τὰ δύο ταῦτα Μυστήρια τῆς τοῦ Χριστοῦ Θρησκείας ἀποτελοῦν ἀμφότερα τὸ θεμέλιον, ἐφ' οὗ ἐρείδεται ἡ ἐξ Ἀποκαλύψεως Θρησκεία τοῦ Χριστιανισμοῦ. Θεία Ἀποκάλυψις καὶ ἅμα ἱστορικὴ πραγματικότης! Μυστήρια, ἐναντι τῶν ὁποίων ἴσταται ἐνεὸς καὶ ἐν ἀμηχανία ὁ ἄνθρωπος. Ἀδυνατεῖ ν' ἀρνηθῆ τὴν ἱστορικὴν πραγματικότητα· ἀλλὰ καὶ αἱ σκέψεις τῆς διανοίας αὐτοῦ ἀδυνατοῦν νὰ συλλάβουν διὰ τῆς λογικῆς τὰ δύο ταῦτα Μυστήρια. Σάρκωσις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ μάλιστα ἐκ Παρθένου, μενούσης καὶ μετὰ τέκον Παρθένου! Καὶ Ἀνάστασις ἐκ νεκρῶν τοῦ σταυρωθέντος Θεανθρώπου! Ἀμφότερα εἶναι Μυστήρια, ἐν τόπῳ ὅμως καὶ χρόνῳ ὠρισμένῳ ἀποκαλυφθέντα καὶ ἱστορηθέντα. Καὶ ὁ λογικὸς ἄνθρωπος, ἀδυνατῶν νὰ συλλάβῃ τὰς μυστηριώδεις ταύτας Ἀληθείας τοῦ διὰ Χριστοῦ καὶ ἐν Χριστῷ ἀποκαλυφθέντος Μυστηρίου τῆς θείας Οἰκονομίας πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, δυοῖν θάττερον· ἢ θὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν του ἐν ταπεινώσει καὶ θὰ ὁμολογήσῃ ὡς ὁ ἀπόστολος Θωμᾶς τὴν εἰς τὸν Θεάνθρωπον πίστιν του, ἢ θ' ἀπορρίψῃ τὰς Ἀληθείας τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, ὡς ὑπερβαίνουσας τὴν ἀνθρωπίνην κατάληψιν· Ἱστορία καὶ Ἀποκάλυψις, πραγματικότης καὶ μυστήριον, προφητεῖαι μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἀποκαλυπτόμεναι καὶ πραγματοποιούμεναι εἶναι δεδομένα, ἐναντι τῶν ὁποίων πᾶς ἐχέφρων ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν του ἐν ταπεινώσει καὶ νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι πέραν τῆς διανοίας τῆς ψυχρᾶς λογικῆς ὑπάρχει καὶ ἡ «διάνοια τῆς καρδίας», ὡς λέγει καὶ ἡ Ἁγία

Γραφή: «φύλαξον ταῦτα ἐν διανοίᾳ καρδίας» (Παραλ. Α' 29,18)· καὶ ὁμολογουμένως ὑπάρχει «καρδία ἠδρασμένη ἐπὶ διανοίας συνέσεως» (Σοφ. Σειρ. 22,17). Δὲν πρέπει ἄλλωστε νὰ διαφεύγῃ πάντα ὀρθολογικὸν ἐπιστήμονα καὶ σοφόν, ὅτι καὶ τὰ μεγάλα νοήματα ἔρχονται ἐκ τῆς καρδίας καὶ αἱ μεγάλαι ποιητικαὶ συλλήψεις ἐκτενῶνται ἐκ τῆς καρδίας. αἱ δὲ ἐμπνεύσεις τῶν μεγάλων ἀνακαλύψεων εἶναι πολλάκις γεννήματα βαθέως συγκινομένης καὶ εὐαισθητοῦ καρδίας. Ταῦτα πάντα βεβαιοῖ καὶ ἡ Ἁγία Γραφή, λέγουσα: «καὶ πᾶς σοφὸς τῇ διανοίᾳ, ᾧ ἐδόθη σοφία καὶ ἐπιστήμη ἐν αὐτοῖς συνιέναι καὶ ποιεῖν πάντα τὰ ἔργα κατὰ τὰ ἅγια καθήκοντα, κατὰ πάντα ὅσα συνέταξεν Κύριος» (Ἐξοδ. 36,1). Ἐπίσης: «καὶ πᾶς σοφὸς τῇ καρδίᾳ ἐν ὑμῖν ἐλθὼν ἐργαζέσθω πάντα, ὅσα συνέταξεν Κύριος» (Ἐξοδ. 35,10).

4. Πρώτιστον ἐπομένως καθήκον τοῦ ἀληθοῦς σοφοῦ εἶναι, προκειμένου περὶ τῶν Μυστηρίων τῆς ἐν Χριστῷ θείας Ἀποκαλύψεως, ὅπως δεχθῆ ὅτι καὶ τὰ ὑπερβαίνοντα τὴν ἀνθρωπίνην κατάληψιν Μυστήρια τῆς χριστιανικῆς Θρησκείας δὲν εἶναι περισσότερον ἀκατάληπτα πολλῶν φυσικῶν, ἠθικῶν ἢ καὶ ἰδεατῶν ἐννοιῶν, ὡς φερ' εἶπεῖν εἶναι τὸ ἄπειρον, ἡ αἰωνιότης, τὸ ἀπροσδιόριστον τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν, τῶν ἐφέσεων καὶ παθῶν, ὁ πόθος τοῦ αἰωνίως ζῆν, τῶν ὁποίων κυρία πηγὴ εἶναι ἡ καρδία καὶ τὸ συναίσθημα, οὐχὶ δὲ ἡ λογικὴ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἁγία Γραφή συνιστᾷ τοῖς ὀλιγοπίστοις ν' ἀποφεύγωσι τὰ κακὰ ἔργα, ἅτινα ἀπεχθάνεται ἡ ἀληθὴς πίστις εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν, διότι ἄλλως: «οἰχόμεθα ἕκαστος ἐν διανοίᾳ καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς ἐργάζεσθαι Θεοῖς ἑτέροις ποιῆσαι τὰ κακὰ κατ' ὀφθαλμοὺς Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν» (Βαρούχ 1,22). Ἴδου διατί καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἐδράζεται ἐπὶ τῆς Πίστεως εἰς τὰς ἐξ Ἀποκαλύψεως Ἀληθείας του, αἵτινες φύσει εἶναι ὑπερφυσικαὶ καὶ ἀπερινόητοι, ἀλλ' ἅμα οὐχὶ ὀλιγώτερον ἐφελκυστικαί, ἐφεταὶ καὶ πραγματικαὶ καὶ τὰ μάλιστα ἀναγκαιόταται διὰ τὸν φύσει πρὸς τὸ Θεῖον ἐφιέμενον καὶ ρέποντα πνευματικὸν ἄνθρωπον. Καὶ λοιπόν; «Μὴ καυχᾶσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ μηδὲ ὁ ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ μηδὲ

ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ καυχόμενος ἐν Κυρίῳ καυχάσθω, τοῦ ἐκζητεῖν Αὐτοῦ καὶ ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην» (Κλῆμ. Ῥωμ. Α'. 13,1). Ἡ Πίστις εἶναι «ὁ ἀναγωγεὺς ἡμῶν», ὁ ἀνάγων ἡμᾶς «εἰς τὰ ὕψη διὰ τῆς μηχανῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν σταυρός, σχοινίῳ χρώμενος τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ» (Ἰγνατ., Πρὸς Ἐφεσ. 9,1). Ἡ Πίστις εἰς Χριστόν, τὸν δι' ἡμᾶς σαρκωθέντα ἀρρήτῳ τρόπῳ, σταυρωθέντα καὶ ἀναστάντα, ἰδίᾳ θεῖα δυνάμει, ἄγει ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν «δόδὸν τὴν ἀναφέρουσαν εἰς Θεόν» (αὐτόθι) διὰ τῆς ὑψίστης τῶν ἀρετῶν, τῆς Ἀγάπης, ὡς ταύτην ἐφῆρμοσε καὶ ἐδίδαξεν ὁ ἀναστὰς Κύριος.

★

5. Ἐν Πίστει λοιπὸν καὶ ἐν ταπεινώσει ἂς ὁμολογήσωμεν πάντες οἱ εἰς Χριστόν πιστεύσαντες καὶ βαπτισθέντες, ὅτι «ὄντως ἠγέρθη ὁ Κύριος» (Λουκ. 24,34). Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν πορευομένων εἰς Ἐμμαοὺς δύο μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ «ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι Αὐτόν» (Λουκ. 24,14). Πότε δὲ «διηνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ των καὶ ἐπέγνωσαν Αὐτόν» οἱ δύο οὗτοι μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ; Ὅταν ὁ Κύριος «διηρμήνευσεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς Γραφαῖς τὰ περὶ Αὐτοῦ» (Λουκ. 24,31). Συμπορευόμεθα καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Εἴμεθα χριστιανοί. Ἀλλὰ πόσοι ἐξ ἡμῶν ἀναγινώσκουμεν τὰς Ἁγίας Γραφάς; Πόσοι ἐξ ἡμῶν ἐνδιαφερόμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὴν διὰ τῶν Γραφῶν ἀποκαλυπτομένην ἐν Μυστηρίοις Ἀλήθειαν; Πόσοι ἐξ ἡμῶν καὶ ἐὰν ἀνεγνώσαμεν τὰς Ἁγίας Γραφάς, ἐπιστεύσαμεν εἰς τὰς δι' αὐτῶν ἀποκαλυπτομένας θείας Ἀληθείας; Καὶ πόσοι ἐξ ἡμῶν ἠθελήσαμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰς θείας ἐντολάς, τὰς διατυπωθείσας ἐν ταῖς Ἁγίαις Γραφαῖς ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου; Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν εἰς Ἐμμαοὺς πορευομένων δύο μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ τότε ἠνοιχθησαν, ὅτε κατενόησαν τὸ πνεῦμα τὸ λαλοῦν ἐν ταῖς Ἁγίαις Γραφαῖς. Ὅταν αἱ καρδίαι αὐτῶν διεφλέγησαν καὶ ὅταν ἀνεγνώρισαν τὸν συνοδεύοντα αὐτοὺς Κύριον, τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα Χριστόν. Διὰ τοῦτο εὐθὺς ὕστερον ἔσπευσαν νὰ διακηρύξουν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους καὶ

πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς ὅτι «ὄντως ἠγέρθη ὁ Κύριος»!

6. Καὶ ἡμᾶς συνοδεύει ὁ Κύριος ἐν τῇ πορείᾳ μας ἐν τῷ βίῳ. Ἐξήκοντα σταδίους περίπου ἀπεῖχεν ἡ πολίχνη τῆς Ἐμμαοῦς, πρὸς ἣν ἠπειγόντο νὰ φθάσουν οἱ δύο ἀπόστολοι. Ἐξήκοντα ἢ καὶ ἑκατὸν ἔτη πορευόμεθα καὶ ἡμεῖς τὸν ἀνάτη καὶ πλήρη ὀδυνῶν βίον, οἷονεὶ ἐπειγόμενοι νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς! Οἱ μαθηταὶ προσεκάλεσαν τὸν Κύριον, ἵνα μείνη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν, ὅταν πλέον ἐπίστευσαν ὅτι ὁ Κύριός των ὄντως ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν. Καὶ ἡμεῖς, ὀπαδοὶ ὄντες Χριστοῦ, δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν τὸν Κύριον, ἵνα διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ὥστε ν' ἀναγνωρίσωμεν Αὐτόν, ὡς τὸν Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν ἡμῶν, τὸν δι' ἡμᾶς παθόντα καὶ σταυρωθέντα καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν, ἐὰν ὄντως ἐν Πίστει ὁμολογῶμεν καὶ διακηρύττωμεν, ὅτι «τῷ ὄντι ἠγέρθη ὁ Κύριος»! Φθάσαντες δὲ εἰς τὸ τέλος τοῦ βίου — εἰς Ἐμμαοὺς —, ἀντὶ νὰ καλέσωμεν, θὰ κληθῶμεν ἀπὸ τὸν Κύριον, ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τὴν νέαν τῆς αἰωνιότητος ζωὴν, ἐνθα αἱ ἀναφεῖς ψυχῆς τῶν ἁγίων καὶ δικαίων μετὰ τῶν ἀγγελικῶν πνευμάτων ἄδουσιν ἐν χαρᾷ τῷ «καθήμενῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἁρνίῳ» λέγουσαι: «ἄξιόν ἐστιν τὸ ἁρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν» (Ἀποκ. 5,12-13)! Καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα ἀπὸ τοῦδε νὰ συμμετάσχωμεν τοῦ θουρίου ἄσματος τῆς Νίκης τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς Ἀναστάσεως, ἐφ' ὅσον ἐν Πίστει καὶ βεβαιότητι διακηρύττωμεν, ὅτι «ὄντως ἠγέρθη ὁ Κύριος»! Ἀληθῶς «Ἀνέστη Χριστός, καὶ πεπτώκασιν δαίμονες. Ἀνέστη Χριστός, καὶ χαίρουσιν ἄγγελοι. Ἀνέστη Χριστός, καὶ ζωὴ πολιτεύεται. Ἀνέστη Χριστός, καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος. Χριστός γὰρ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Αὐτῷ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν»! (Κατηχ. Λόγ. ἱεροῦ Χρυσοστόμου).

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀριθμ. Πρωτ. Φ. 955

Ο
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΡΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

Π ρ ό ς

Τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα
τῆς καθ' Ἡμᾶς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς.
Τέκνα Ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,
«Ἐἴ τις εὐσεβῆς καὶ φιλόθεος,
ἀπολαύετω τῆς καλῆς ταύτης πανηγύρεως».

Τὴν χαρμόσυνον ταύτην κλήσιν ἀκούομεν καὶ πάλιν ἐφέτος εἰς τὴν πασχάλιον εὐχὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἀπευθυνομένην πρὸς πάντας ἡμᾶς, τὴν μεγίστην τῶν Ἑορτῶν τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν Πίστεως ἑορτάζοντας, ἐπὶ τῇ ἱερᾷ ἀναμνήσει τῆς ἐκ τοῦ Ζωοδόχου Τάφου Ἐγέρσεως τοῦ Κυρίου.

Ὅθεν, ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς καὶ καρδίας, ἐπὶ τῇ θριαμβικῇ νίκῃ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, περιχαρεῖς τὸν πανέορτον ἀναμέλομεν παιᾶνα:

«Χ ρ ι σ τ ό ς Ἀ ν έ σ τ η».

Ὅτι κλητὴ καὶ ἁγία ἡ ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Θεοάνθρωπου. Ἑορτὴν καὶ πανήγυριν πανηγύρεων. Πηγὴ δυνάμεως καὶ χαρᾶς ἀνεκλαλήτου. Βάσις καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθοῦς ἡμῶν Πίστεως. Γεγονός, ὅπερ, μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Διδασκάλου, εἰς ὄλον τὸ μεγαλεῖόν του, ἔζησαν οἱ Ἅγιοι Μαθηταὶ καὶ Ἀπόστολοι, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον θεωροῦντες τὸν Κύριον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Καὶ διὰ τῆς δυνάμεως τῆς ἀληθείας ταύτης ὀπλισθέντες, ἀφόβως καὶ θαρραλέως ἐκήρυξαν πάσῃ τῇ κτίσει. Καὶ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ὑπομείναντες, διήλθον καὶ ἐκεῖνοι διὰ τῆς θυσίας εἰς τὴν αἰωνίαν ἀνάστασιν, ἐπὶ ἐκπληρώσει τῆς διαβεβαιώσεως τοῦ Σωτῆρος «καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος».

Ἄλλ' ὁ Γολγοθᾶς τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ καὶ ὁ Ζωοδόχος Τάφος, ὅπου ἐν καταλυτικῇ συγκρούσει ἀνεμετρήθη ἡ ὕλη καὶ τὸ πνεῦμα καὶ κατετροπώθη ὁ θάνατος καὶ τὸ σκότος καὶ ἐνίκησεν ἡ Ζωὴ καὶ τὸ Φῶς, δι' ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους Ἑλληνας, δὲν εἶναι μόνον τὸ χρυσοῦν κορύφωμα τοῦ ἀσυλληπτοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Οἰκονομίας, πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰώνια σύμβολα, διὰ τῶν ὁποίων στεφανοῦνται καὶ ἐπιθραβεύονται ἀείποτε οἱ ὑπὲρ ὕψη-

λῶν ἰδανικῶν, ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, εὐγενεῖς τῆς Φυλῆς μας ἀγῶνες.

Ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, ἐπελέγη ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ, διὰ τῆς μαρτυρικῆς του πορείας ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Σινᾶ πρὸς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας, γὰ ἀποτελέσει τὸ πρόπλασμα τοῦ ὑπερόχου ἔργου τῆς Θείας Ἀγάπης, διὰ τὴν μετὰ δοκιμασίας πολλὰς ἐπάνοδον τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν αἰωνίαν μακαριότητα.

Ἴσως δὲν ἀφίσταται καὶ πολὺ καὶ ἡ μοῖρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅστις, ὡς νέος Ἰσραὴλ ἐν τῇ χριστιανικῇ Οἰκουμένῃ, μαζὶ μὲ τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῶν λαῶν τῆς γῆς, προῦρισται, κατὰ τὴν ἰδικήν του ἱστορικὴν πορείαν ἐν μέσῳ νοητοῦ «Σινᾶ» δοκιμασιῶν, γὰ ἐναλλάσσει τὰ κοπιώδη θήματά του, ἀπὸ Γολγοθαϊκῶν μαρτυριῶν ἀδικίας καὶ ἐνταφιασμοῦ ἰδανισμῶν εἰρηνικῆς διαδιδάσεως, εἰς ἀναστάσεις Ἐθνεγερσιῶν. Αἱ ταπεινώσεις καὶ τὰ θαύματα τῆς Φυλῆς, ὅσον καὶ ἀν λησμονοῦνται ἠθελήμενως ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ ὕλισμοῦ, ὅμως θὰ σελαγίζουσι ὡς φωτεινὰ διδάγματα καὶ θὰ λαμπρύνουσι τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας μας. Διότι ἡ Ἑλλάς, ὅσῳκις ἐσήμανε τὸ παγκόσμιον προσκλητήριον, πρώτη ἀνέδαινε τὸν Γολγοθᾶν τῶν θυσιῶν, βαπτισμένη εἰς τὸ αἷμα τῶν τέκνων τῆς, χάριν τῶν ἀνθρωπίνων ἰδανικῶν.

Ἄλλ' ὑπεράνω τῶν κοσμικῶν θλίψεων «στῶμεν καλῶς»!

Ὁ Ζωηφόρος Τάφος τοῦ Κυρίου, ὡς Ἥλιος Πνευματικὸς καὶ Πηγὴ Χάριτος, οὐδέποτε θὰ παύσῃ γὰ ἀκτινοβολῆ ἐλπίδας Ἀναστάσεων.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ!

Ἐν τῇ ὑπεροχῇ τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως, διατηρούσης ἡμᾶς μακρὰν τῶν δεινῶν τῆς παρουσίας βιοτῆς, εἰς δραματισμοὺς ὑπερβατικῆς εὐτυχίας, ὡς εὐσεβεῖς καὶ φιλόθεοι, ἄς ἀπολαύσωμεν τὰ ἀποκαλυπτικὰ ἀγαθὰ τῆς σημερινῆς χαρμοσύνου πανηγύρεως, «αὕτη γὰρ ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθώμεν ἐν αὐτῇ».

Τὰ σκότῃ διελύθησαν ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος, ἦν Ἀγγελιοὶ ὕμνοῦσιν ἐν Οὐρανοῖς. Ἄς ἐνωθώμεν μετὰ τῶν ὕμνούντων Ἀγγέλων, ἐν ἐξάρσει πνεύματος καὶ ψυχῆς, ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ. Καὶ δοξάσωμεν τὸν Νικητὴν τοῦ θανάτου, ἀλλήλους ἀσπαζόμενοι πασχάλιῳ φιλήματι ἀγάπης, τὸ παναρμόνιον Μήγυμα ἐν εὐφροσύνῃ φάλλοντες:

Χ ρ ι σ τ ό ς Ἀ ν έ σ τ η !

Ἐπὶ τούτοις, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἀναστάντος Σωτῆρος ἐπὶ πάντας Πατρικῶς ἐπικαλούμενοι, διάπυρον ὑπὲρ πάντων ἀπονέμομεν πασχάλιον εὐχὴν.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΙ

† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας χάριν, εἰρήνην, ἔλεος παρὰ τοῦ ἐνδόξως ἀναστάντος Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ.

Καὶ πέραν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς ὅλους τοὺς Χριστιανούς, καὶ τοὺς μὴ Χριστιανούς, τοὺς μὴ ἀναγνωρίζοντας καὶ τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὸν Χριστόν, μάλιστα δὲ πρὸς αὐτούς, ἀπευθύνομεν ἀπὸ τῆς

Μεγάλης Ἐκκλησίας τὸ κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως καὶ λέγομεν πρὸς κάθε ἄνθρωπον:

Χριστὸς Ἀνέστη!

Διότι ὁ Χριστὸς, ὁ Κύριος ἡμῶν, ὑπὲρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ εἶναι τῶν ὅλων ὁ Σωτῆρ. Τὸ δεδοξασμένον ἀναστάσιμον σῶμα Αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον φέρει τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ τὴν θεωθεϊσαν ἀνθρωπίνην φύσιν, δὲν εἶναι σῶμα Χριστιανοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς σῶμα ἀνθρώπου, καὶ μάλιστα τοῦ πεπτωκότος.

Διὰ πάντας τοὺς πιστούς, ἀλλὰ μάλιστα διὰ τοὺς πεπτωκότας, ἐπανέρχεται ἡ Ἀνάστασις. «Ἡ Ἀνάστασις διὰ τοὺς πεσόντας».

Καθ' ἣν στιγμήν ἐν τῇ Ἁγίᾳ ταύτῃ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐξερχόμεθα εἰς τὴν Ἀνάστασιν,

ΕΟΡΤΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑ*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Παναγιώτατε καὶ Θεϊότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχᾳ, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν μετριότητος κύριε Δ η μ ἦ τ ρ ι ε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐορτῶν ἑορτὴ καὶ πανηγυρὶς πανηγυρέων ἐστὶν ἡ τῆς ἐκ νεκρῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τριημέρου Ἀναστάσεως ἡμέρα· ἐν αὐτῇ γὰρ πατήσας τὸν θάνατον καὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ παραγυμνώσας τὴν ὠραιότητα καὶ δύναμιν ἐδράβευσεν ἡμῖν ζῶην καὶ ἀφθαρσίαν.

Εἰ δὲ χαρᾶς τὰ πάντα πεπλήρωται τῆς Ἀναστάσεως τὴν πείραν εὐφρόντα, πόσῳ μᾶλλον πανηγυρίζειν χρὴ τοὺς υἱοὺς τῆς Ἀναστάσεως, τοὺς τὸ φαιδρὸν αὐτῆς κήρυγμα δλοφύχως δεξαμένους.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἀνεκλαλήτῃ καὶ πεπληρωμένῃ χαρᾷ καὶ τῇ ἀγάπῃ τῆς Ἀναστάσεως, θερμῶς καὶ ἀδελφοποθῆτως κατασπαζόμεθα ἑορτίως τὴν συγκληρονόμον τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς χάριτος τῆς αὐτῆς Ὑμετέραν ἀγαπητὴν Πρωθεραρχικὴν Ἀρχιερωσύνην ἀναβοῶντες:

Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἐν Ὑμῖν κατασπαζόμεθα τὴν σεπτὴν χορείαν τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν καὶ κληρικῶν τῆς καθ' Ὑμᾶς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὡς καὶ σύμπαντα τὸν ἐκλεκτὸν Χριστῶνυμον λαόν, δουλικῶς τοῦ Ἀναστάντος Ἐλευθερωτοῦ ἡμῶν δεόμενοι, ἵνα ζωοποιῶν καὶ φωτίζων καὶ ἐλευθερῶν ἅπαντας παντὸς κακοῦ κατευθύνῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῶν προσταγμάτων Αὐτοῦ εἰς ἔπαινον μὲν τῆς δόξης τῆς χάριτος Αὐτοῦ, εὐφροσύνην δὲ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, ἐφ' ἣν μακροήμερουσαν ἐν ὑγείᾳ ἀναπαυθεῖν ἡ χάρις καὶ ἡ χαρὰ καὶ ἡ δύναμις τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐπὶ δὲ τούτοις κατασπαζόμενοι καὶ αὐθὺς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι διατελοῦμεν,

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ ἄλλως πρόθυμος

† Ὁ Ἀθηγῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος

* Ὅμοια Ἐορτια Γράμματα ἀπεστάλησαν καὶ πρὸς τοὺς Προκαθημένους τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Η ΠΕΡΙ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ¹

(Ἐκ τοῦ Γ' βιβλίου τῆς ἑαυτοῦ «Ἐκδόσεως Ὁρθοδόξου Πίστεως»).

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

Ὁ ἄνθρωπος, τὸ τέλειον τοῦτο καὶ «καλὸν λίκον» δημιουργήμα τοῦ Θεοῦ, θέμενος ἐν Παραδείσῳ τῆς τρυφῆς πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, δὲν διετήρησεν ἑαυτὸν εὐπειθῆ ὑπὸ τὸ

1. Ἐλάχιστοι εἶναι αἱ περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ ἀπικριτωμένα καὶ ἐπιστημονικῶς ἠλεγμένα πληροφορία. Ταύτας, κατὰ κύριον λόγον, ἀντλοῦμεν ἕκ τε τοῦ βίου αὐτοῦ συγγραφέντος παρὰ Ἰωάννου, Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, καὶ ἐξ εἰδήσεων περιεχομένων ἐν τοῖς ἑαυτοῦ συγγράμμασι καθὼς καὶ ἐκ τῶν Συναξαρίων τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω πληροφορίας, ὁ Ἰωάννης ἐγεννήθη κατὰ τὸ δεῦτερον ἡμῶν τῆς 7ης ἐκατονταετηρίδος, πιθανὸν κατὰ τὸ ἔτος 645, κατὰ Φωκυλίδην, ἐν τῇ

καὶ λαμβάνομεν καὶ μεταδίδομεν φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός, καὶ μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς σεβασμίας Ἱεραρχίας θύομεν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Ἀποστόλου Ἀγδρέου τὸν πασχάλιον ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν αἴροντα τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου, ὑπὲρ ἀπάσης τῆς ἀνά τὴν Οἰκουμένην Ἐκκλησίας, ἔχομεν ἐγγύτατα πρὸς τὴν καρδίαν ἡμῶν, πρὸς τὴν σκέψιν καὶ τὴν προσευχὴν ἡμῶν, τὸν ἄνθρωπον, τὸν κάθε ἄνθρωπον, τὸν ἕνα καὶ μοναδικὸν ἄνθρωπον. Αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, τὸν μόνον, τὸν ἔρημον, τὸν περιπλανώμενον ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, χωρὶς Θεοῦ, χωρὶς Ἀνάστασιν, χωρὶς ἐλπίδα, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς τῆς Ἀναστάσεως εἶναι πάντοτε ἔτοιμος νὰ ἀφίσῃ τοὺς ἐγενήκοντα ἐννεὰ διὰ νὰ τὸν ἀναζητήσῃ, νὰ τὸν ἀνεύρῃ καὶ νὰ τὸν κάμῃ μέτοχον τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ.

Προσωπικόν, λοιπόν, εἶναι τὸ κήρυγμα ἡμῶν τῆς Ἀναστάσεως ἐφέτος πρὸς τὸν κάθε πιστόν, πρὸς τὸν κάθε ἄνθρωπον. Καὶ ἔρχεται τὸ κήρυγμα τοῦτο ἀπὸ τὴν Χώραν τῶν Ζώντων. Αὐτὴν, ἡ ὁποία ἔχει ἐμπειρίαν τῆς Ἀναστάσεως μετὰ τὴν εἰς Ἄδου κάθοδον. Καὶ γνωρίζει, ἐκ τῆς ἐμπειρίας ταύτης, ἐν συνειδήσει νὰ φάλλῃ σήμερον «ποῦ σου, Ἄδην, τὸ νίκος;».

Ναί, δὲν δυνάμεθα νὰ συνειδητοποιήσωμεν πλήρως τὴν ἀγαλλίασιν, τὴν ἀξίαν, τὴν πληρότητα καὶ τὴν καθολικότητα τῆς Ἀναστάσεως χωρὶς τὴν εἰς Ἄδου κάθοδον.

Ἡμεῖς, ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἀπὸ ἱστορικῆς καὶ περιστατικῆς βιωματικῆς ἐμπειρίας, γνωρίζομεν τὴν κάθοδον ταύτην, εἰς τὴν πλήρη ὅμως διάστασιν αὐτῆς καὶ τὴν πιστὴν ἀπεικόνισιν αὐτῆς, ὅπως ὑπάρχει εἰς τὴν Χώραν τῶν Ζώντων. Ἐδῶ ἢ εἰς Ἄδου

θεῖον θέλημα, παρασυρθεῖς «ἐξ ὑποβολῆς ἄλλου» κατὰ τὸν ἱερὸν Δαμασκηνὸν καὶ «φθόνῳ διαβόλου ἀπατηθεῖς τῆς βρώσεως μετέσχε τῶν ἐντολῶν (τοῦ

πόλεϊ τῆς Δαμασκοῦ, ἐξ ἧς καὶ Δαμασκηνὸς ἀπεκλήθη. Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ ἦτο χριστιανικῶν ἀρχῶν, ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ πλούσιος, κατέχων περιόπτον θέσιν παρὰ τῷ Χαλίφῃ τῶν Σαρακηνῶν Ἀβδούλ Μελέκ, ὡς «γενικὸς λογοθέτης, ὀνομαζόμενος Σέργιος» καὶ «πραγμάτων ἐπίτροπος» καὶ «πρωτοσύμβουλος» τοῦ Χαλίφου.

Ἔνεκα τῆς τοιαύτης αὐτοῦ καταγωγῆς ὁ Ἰωάννης ἔτυχεν ἐπιμελελημένης παιδείσεως, προσκτησάμενος πᾶσαν τοῦ ἐπιστητοῦ τὴν γνῶσιν, ἰδιαίτερος περὶ τὴν Φιλοσοφίαν ἐνδιατρίψας. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀνεκηρύχθη καὶ οὕτως «πρωτοσύμβουλος» τοῦ Χαλίφου, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ βαρυνθεὶς τὰ ἐγκόσμια καὶ ὑπὸ σφο-

κάθοδος εἶναι ἀνάστασις καὶ ἔξοδος ἐκ τοῦ Ἄδου. Ἐδῶ ἢ κάθοδος ὑπάρχει διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἀμέσως ἢ ἄνοδος καὶ ἢ ἀνάτασις, ἢ Ἀνάστασις. Τοῦτο δέ, διὰ τὸν κάθε εἶδους Ἄδην, διὰ τοὺς κάθε εἶδους ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους.

Κανείς, καθ' ἡμᾶς, ἐν τῇ πιστῇ θεωρήσει τοῦ μυστηρίου τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι πλέον κατάδικος καὶ δέσμιος τοῦ Ἄδου, τοῦ παντὸς εἶδους Ἄδου, οὔτε μόνος εἰς τὸν οἰονδήποτε Ἄδην. Εἰς τὸν Ἄδην περιπατεῖ ἀπὸ τῆς χθὲς τῆς ἐσπέρας ὁ Ἀναστάς Ἰησοῦς Χριστός, καὶ θραύει τὰ δεσμά, καὶ διὰ τῶν δύο ἰσχυρῶν χειρῶν Του, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν οἱ τύποι τῶν ἡλῶν, ἀνιστᾷ εἰς τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως ὅλους τοὺς καταδικούς ἐν τῇ προσώπῳ τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὔας, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Ὅπου ὑπάρχει ὁ Ἀναστάς Χριστὸς δὲν ὑπάρχει πλέον σκότος, δὲν ὑπάρχει δουλεία, θάνατος, ἀλλὰ φῶς, ἐλευθερία, ζωὴ, καὶ τὰ πάντα πληροῖ ἢ Ἀνάστασις.

Τοῦτο εἶναι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν τῆς Ἀναστάσεως ἀπὸ τῆς Χώρας τῶν Ζώντων, ἀπὸ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας.

Χ ρ ι σ τ ὸ ς Ἀ ν ἑ σ τ ῆ !

Αὐτῷ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν!

Πάσχα 1975

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι Ο Σ

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὡμῶν.

Θεού) παραβάτης γεγονώς². Διά τῆς παρακοῆς αὐτοῦ εἰς τὸ θεῖον θέλημα ὁ ἄνθρωπος προσέβαλε τὸν Θεὸν καὶ, διαρρήξας τοὺς μετ' Αὐτοῦ δεσμούς, υπέστη ὡς φυσικὴν ποινὴν τῆς παρακοῆς τὴν ἐκ τοῦ Παραδείσου ἔξωσιν. Τὰ ἐπακόλουθα τῆς ἐπελθούσης διαστάσεως υπῆρξαν αὐτόκλημα τραγικὰ δι' ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον³. Ἐκ τῆς προπρωτικῆς

μακαριότητος καὶ εὐδαιμονίας ὁ ἄνθρωπος μετεπίδησεν εἰς τὴν κατάστασιν «τῆς φθαρείσης εἰκόνας», ἀλλοιώσας οὕτω τὴν τε φυσικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτοῦ ὑπόστασιν. Ἡ δὲ ἀνθρωπότης ὅλη, ἀλλοτριωθείσα τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἁμαρτίας, ἐγεύθη τῶν δεινῶν τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ «μακρύνσεως», ἦτοι τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀπωλείας.

δρῶν ἔρωτος τρωθεῖς καὶ πόθου πρὸς τὸν κατὰ Θεὸν μονήρη βίον ἐτρέπη, ἀποσυρθεῖς εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν τοῦ ἁγ. Σάββα παρὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔνθα ὁμοῦ μετὰ τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Μαΐουμᾶ παρέμεινεν ἀσκούμενος καὶ μονάζων.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν Εἰκονοματικῶν ἐρίδων ὁ Ἰωάννης ἀναλαμβάνει «τὴν πανοπλίαν τοῦ Πνεύματος» καὶ ἀναδεικνύεται περίπυτος συγγραφεὺς καὶ ἀντιρρητικὸς θεολόγος, συγγράφας «ἐπιστολμαίους λόγους ὑπὲρ τῆς τῶν σεβασμίων εἰκόνων τιμῆς». Διαρκουσῶν τῶν ἐρίδων τούτων, ὁ Δαμασκηνὸς ἐπέδειξεν εὐφυσίαν καὶ ρώμην οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐλθὼν εἰς ρῆξιν πρὸς τοὺς τότε τὰ μάλιστα ἰσχύοντας εἰκονομάχους, καὶ δὴ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας Λέοντα τὸν Ἰσαυρον καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Ε'.

Ἐν ἔτει 730 ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος διὰ χειρῶν τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἰωάννου τοῦ Ε'. Ἀπεποιθῆ δὲ βραδύτερον τὴν εἰς Ἐπίσκοπον προαγωγὴν αὐτοῦ, παραμείνας ἐν τῇ Μονῇ τῆς μετανοίας αὐτοῦ καὶ διακριθεὶς ἐπὶ ἀγιότητι βίου, ρητορικῇ δεινότητι καὶ ποιητικῇ διαθέσει τε καὶ ἐμπνεύσει συνθεῖς πλείστους ὄσους τῆς Ἐκκλησίας ἕμνους, κατατάσσοντας τοῦτον, καὶ πάνυ δικαίως, μεταξὺ τῶν πρώτων καὶ ἐγκριτωτέρων ὑμνογράφων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ἐν ἔτει 750/4, ἐν «γῆρει πόνι» καὶ πλήρης ἡμερῶν προσηνεγκῶν ὑψίστας ὑπηρεσίας πρὸς τὴν χειραζομένην Ἐκκλησίαν. Ἀνεδείχθη ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ὁ μέγιστος τῶν Δογματικῶν Θεολόγων. Ἡδὴ ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἧς ὡς φαίνεται δὲν ἐπέζησεν, ἐπλεξε τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ ἀποδεχθεῖσα τὴν περὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων διδασκαλίαν του. Ὁ χρονογράφος Θεφάνης ἀπεκάλεσε τοῦτον «δοῖον πατέρα ἡμῶν καὶ χρυσορράαν», ὁ δὲ Στέφανος ὁ Βυζάντιος «δοῖον καὶ θεοφόρον» καὶ ἡ κατὰ Ἀνατολὰς Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τιμῶσα τὴν μνήμην αὐτοῦ κατέταξε τοῦτον ἐν τοῖς χοροῖς τῶν ἁγίων, ἐορτάζουσα πανηγυρικῶς τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην τῇ 4ῃ Δεκεμβρίου, καὶ ἡ Δυτικὴ ὁμοίως τῇ 27ῃ Μαρτίου.

Κατέλιπεν ἡμῖν πολυάριθμα συγγράμματα ἀποτελοῦντα τὴν γέφυραν τὴν μετάγουσαν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πατερικῆς εἰς τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν. Κυρίως συνώψισεν ἐν ὅλῳ ὀρθοδόξῳ πνεύματι τὰ πορίσματα τῶν ἐργασιῶν τῶν πρὸ αὐτοῦ Συνόδων καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ ἀκμασάντων Θεοφύρων Πατέρων. Τὰ ἔργα αὐτοῦ διακρίνονται εἰς δογματικοπολεμικά, ἐξηγητικά, ἠθικοασκητικά, ὁμλίας καὶ λόγους.

Μεταξὺ τῶν ἀρίστων συγκαταλέγεται τὸ ἔργον αὐτοῦ τὸ ἐπιγραφόμενον «Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου Πίσεως», ἐκ τοῦ τρίτου βιβλίου τοῦ ὁποίου εἶναι εἰλημμένον τὸ ὑλικὸν τῆς παρουσίας μελέτης. Ἐν αὐτῷ ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς «τὰ σποράδην θεοῖς τε καὶ σοφοῖς ἀνδράσι λελεγμένα... εἰς ἐν συλλεζόμενος», ἐκτίθησι διὰ σαφούς καὶ τεκμηριωμένης γλώσσης τὴν ὀρθὴν δογματικὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀποθησαυρίσας πᾶν ὅ,τι αἱ Σύνοδοι καὶ οἱ Πατέρες ἐδογματίσαν τε καὶ ἐδίδαξαν καὶ ἡ Ἐκκλησία παρέλαβε.

2. Ἰδιόμελον ἤχου βαρέος, ψαλλόμενον κατὰ τὴν νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν ἐν «Μικρὸν Εὐχολόγιον», Ἐκδ. Ἀποστολ. Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 1968, σ. 207.

3. Πλείονα περὶ τούτου βλ. ἐν Ἰω. Ρωμανίδῃ, Τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα. Ἐναίσμιος ἐπὶ διδακτορία διατριβή. Ἀθήνα.

Παρὰ ταῦτα ὅμως, ὁ ἄνθρωπος, διατηρήσας καὶ μετὰ τὴν πτώσιν «εὐέλπιδα ζωτικότητα»⁴, δὲν ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῆς θείας Ἀγαθότητος εἰς τὸν διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν ὁδοποιηθέντα ὄλεθρον. Οὕτω πως, συννευδοκούντων τοῦ τε θεοῦ προεχόντως καὶ τοῦ ἀνθρώπινου ἐπικουρικῶς παράγοντος, συνετελέσθη κατὰ τὴν ἀϊδίως ἀποκεκρυμμένην βουλήν τοῦ Θεοῦ τὸ Μυστήριον τῆς θείας Οἰκονομίας διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως καὶ ἀπολυτρώσεως. Πράγματι ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ «ἐγεννήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις» (Α' Κορινθ. 1, 30) «γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ἵνα ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας ἐλευθερώσῃ» (Γαλ. 3, 13).

Καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλως, διότι τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς «τὸ ἀρχαῖον κάλλος» καὶ τὴν ἀναγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὴν προτέραν θέσιν ἔδει νὰ ἀναλάβῃ Ἐκεῖνος, ὅστις «θέλει πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. 2, 4). Πρὸ πάντων ὅμως ὁ μέλλων λυτροῦσθαι «ἐκ φθορᾶς» τὸ ἀνθρώπινον ἔδει νὰ ἦ ἀναμάρτητος, ἵνα «καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου τοῦτέστι τὸν διάβολον καὶ ἀπαλλάξῃ τοῦτον (τοὺς ἀνθρώπους) ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας» (Ἐβρ. 2, 14). Ἐντεῦθεν ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς ἐπισημαίνων τοῦτο παρατηρεῖ ὅτι «ἐπειδὴ δι' ἁμαρτίας ὁ θάνατος... ἔδει τὸν λυτροῦσθαι μέλλοντα ἀναμάρτητον εἶναι καὶ μὴ τῷ θανάτῳ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὑπεύθυνον»⁵. Μόνη ἡ ἀνθρωπίνη δύναμις δὲν ἐξήρκει εἰς σωτηρίαν. Ἐν τῷ Θεῷ ἔγκειται ἡ αἰτία τῆς ἄρσεως τῆς ὑφισταμένης διαστάσεως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀπύθμενος οὔσα εἰς βάρος καὶ ἀνεξηρεύνητος εἰς ἔκτασιν, πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν σαλευθεισῶν τούτων σχέσεων, ἐξαπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον τὸν Μονογενῆ Υἱὸν καὶ Θεόν, ὅστις, προσλαβόμενος τὸ ἡμέτερον φύραμα καὶ «ἀπαθῆς ὢν, δι' ἡμᾶς ἐδόυλευσε πάθει καὶ διάκονος τῆς ἡμῶν σωτηρίας γέγονε»⁶. Ἡ σάρκωσις τοῦ Λόγου «τὸ μέγα περὶ αὐ-

4. Π. Ν. Τρεμπέλα, Δογματικὴ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνα 1959, τ. 2, σ. 2.

5. Βιβλίον Γ', κεφ. α'. Αἱ παραπομπαὶ εἰς τὸ Γ' Βιβλίον τῆς Ἐκδόσεως Ὁρθοδόξου Πίστεως τοῦ Ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ δὲν γίνονται εἰς τὴν Ρ. Γ. τοῦ MIGNE, ἀλλ' εἰς αὐτοτελεῆ αὐτῆς ἔκδοσιν ὑπὸ Κυπριανοῦ Χ. Μ. Στυλιανίδου, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1908.

6. Ἐνθ' ἀνωτ., Γ', κα'.

τὸν (τὸν ἄνθρωπον) τῆς φιλανθρωπίας ἐνδείκνυται πέλαγος»⁷, τονίζει ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός. Ἡ ἀγάπη δὲ αὐτῆ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀκριβῶς ἐκείνη, ἣτις συνετέλεσεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὸ νὰ μὴ ἀρκεσθῆ οὗτος εἰς τὴν ἀπλήν τοῦ ἀνθρώπου φυσικὴν δημιουργίαν, ἀλλὰ νὰ μεριμνήσῃ μετὰ ταῦτα, καὶ δὴ καὶ μετὰ τὴν πτώσιν αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀναδημιουργίαν ἐν αὐτῷ τῆς «καινῆς κτίσεως». «Οὐ παρείδεν ὁ συμπαθής, ὁ τὸ εἶναι δοὺς καὶ τὸ εἶναι χαρισάμενος»⁸, ἐπάγεται χαρακτηριστικῶς ὁ ἱερὸς Πατήρ, ἵνα καταστήσῃ σαφὲς ὅτι ἐκουσίως καὶ ἐκ μόνης τῆς πρὸς τὸ πλάσμα Του ἀγάπης κινούμενος ὁ Θεὸς «λύτρωσιν ἀπέστειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ».

Καὶ ὅτι μὲν ἐκουσίως ἔλαβε χώραν τὸ μυστήριον τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως καὶ ἀπολυτρώσεως, δείκνυσιν ὁ Δαμασκηνὸς ἐναργέστατα τονίζων τὴν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν βούλησιν τοῦ Θεοῦ, ὡς αἰτίαν πρωτόβουλον τῆς ἐνσάρκου οικονομίας, διότι «τὸ κατ' εἰκόνα ἀνακαινίσαι βουλούμενος ὁ Θεὸς Λόγος γέγονεν ἄνθρωπος»⁹ καὶ λαβὼν σάρκα ἀνθρωπίνην «ἐλυτρώσατο ἐκ φθορᾶς τὸ ἀνθρώπινον». Ἡ ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψις «ὡς δωρεὰ ἐξ ἐλευθέρας βουλήσεως τοῦ Θεοῦ προερχομένη»¹⁰, χαρισθεῖσα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα κατὰ τὴν ἀνεξιχνίαστον αὐτοῦ πρόνοιαν, ἀποτελεῖ σεσιγημένον μυστήριον, εἰς τὴν πλήρη κατανόησιν τοῦ ὁποίου ἀδυνατεῖ νὰ προσπελάσῃ ἡ πεπερασμένη τοῦ ἀνθρώπου διάνοια. Ἡ δὲ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ μεῖζον ἔτι περικλείει «αἴνιγμα καὶ μυστήριον θεῖον» κατὰ τὸν Μ. Ἀθανάσιον. Τὸ ὅτι δὲ ἐξ ἀγάπης φιλανθρώπου κινούμενος καὶ ὠθούμενος ἀπεφάσισε τὴν λύτρωσιν ὁ Θεός, φανερόν καθίσταται καὶ ἐκ σειρᾶς ἄλλης παροτρυντικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ, δι' ὧν ἐκάλει Οὗτος κατὰ καιροὺς τὸν ἄνθρωπον εἰς ἐπιστροφὴν καὶ σωτηρίαν. «Πολλοῖς πρότερον παιδαγωγήσας καὶ πρὸς ἐπιστροφὴν καλέσας, στόνῳ καὶ τρόμῳ, ὕδατος κατακλυσμῶ καὶ παντὸς τοῦ γένους μικροῦ δεῖν πανωλεθρία, συγχύσει καὶ διαρέσει τῶν γλωσσῶν, ἀγγέλων ἐπιστάσις, πόλεων ἐμπρησμῶ, τυπικαῖς θεοφανείαις, πολέμοις, νίκαις, ἤτταις, σημείοις καὶ τέρασι, ποι-

κίλαις δυνάμεσι, νόμῳ, προφήταις, δι' ὧν τὸ σπουδαζόμενον ἦν ἡ τῆς ἀμαρτίας ἀναίρεσις... καὶ ἡ πρὸς τὸ εἶναι τοῦ ἀνθρώπου ἐπάνοδος»¹¹. Μὴ ἐπιτυχῶν ὅμως τοῦ ποθουμένου λόγῳ τῆς σκληρύνσεως τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, μετέβηεν ὡς ἔσχατον μέσον τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ γενομένην τῇ ἐλευθέρᾳ, ἀβιάσῳ καὶ αἰδίῳ βουλήσει τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Διότι «ἰστέον ὡς ὁ Πατήρ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, κατ' οὐδένα λόγον τῇ σαρκώσει τοῦ Λόγου κεκοινωνήκεν εἰ μὴ κατὰ τὰς θεοσημείας καὶ κατ' εὐδοκίαν καὶ βούλησιν»¹². Ἐκ τούτων καθίσταται πρόδηλον, ὅτι ἐὰν δὲν ἐμεσολάβει ἡ πτώσις, δὲν θὰ συνέτρεχε λόγος πρὸς ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ Λόγου. Διότι «ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν εἰς τὸ παρὰ φύσιν διὰ τῆς παραβάσεως ἠλάσαμεν. Ὁ δὲ Κύριος ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἡμᾶς ἐπανήγαγε»¹³. Καὶ πάλιν «αὐτὸν μὲν οὖν τὸν πεσόντα νικητὴν ἀναδείξαι βουληθεῖς ὁ συμπαθὴς Θεὸς καὶ φιλάνθρωπος, ἄνθρωπος γίνεται τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον ἀνακαλούμενος»¹⁴.

Ἐκ τῶν οὕτω λεγομένων συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι μακρᾶς οὔσης τῆς παρασκευῆς τοῦ κόσμου πρὸς σωτηρίαν, καὶ τοῦ χρόνου πληρωθέντος «εὐδοκία τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὁ ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, ὁ προαιώνιος, ὁ ἄναρχος, ὁ ἐν ἀρχῇ ὢν... κλίνας οὐρανοὺς κατέρχεται...»¹⁵, «ἵνα αὐτὴ ἡ ἀμαρτήσασα καὶ πεσοῦσα καὶ φθαρεῖσα φύσις νικήσῃ τὸν ἀπατήσαντα τύραννον καὶ οὕτω τῆς φθορᾶς ἐλευθερωθῆ»¹⁶. Εἰς τοῦτο δὲ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον ἔγκειται καὶ ἡ μεγίστη σημασία τοῦ δόγματος τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως, ἅτε δι' αὐτοῦ ὑψωθείσῃ καὶ θεωθείσῃ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀναληφθείσῃ καὶ προσληφθείσῃ ὑπὸ τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Θεοῦ.

(Συνεχίζεται) Ἁγ. Δημητρίου Χριστοδούλου

7. Ἐνθ' ἄνωτ., Γ' α'.

8. Ἐνθ' ἄνωτ., Γ' α'.

9. Ἐνθ' ἄνωτ., Γ' ιη'.

10. Π. Ν. Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 7.

11. Ἐκδοσις..., Γ' α'.

12. Ἐνθ' ἄνωτ., Γ' ια'.

13. Ἐνθ' ἄνωτ., Γ' δ'.

14. Ἐνθ' ἄνωτ., Γ' ιη'.

15. Ἐνθ' ἄνωτ., Γ' α'.

16. Ἐνθ' ἄνωτ., Γ' ιθ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

Θεοφιλέστατε Έψηφισμένε Μητροπολίτα Καρπάθου και Κάσου κ. Γεώργιε,

Σεπτῆ Πατριαρχικῆ ἐπινεύσει και κανονικῆ ψήφῳ τῆς Ἁγίας και Ἱερᾶς Συνόδου, καθίστασαι Ἐπίσκοπος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, και καλεῖσαι νὰ διαποιμάνῃς τὸ μικρὸν ποίμνιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπάθου και Κάσου, και ἔτι πλέον, καλεῖσαι νὰ μεταφέρῃς εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο ποίμνιον τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἐκκλησίας, ἢ μᾶλλον νὰ δώσῃς εἰς αὐτὸ τὴν συνείδησιν, ὅτι μικρὸν και μέγα, σμικρότης και μεγαλεῖον εἶναι τὰ ὄντολογικὰ συνθετικὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα ὑφαίνουν τὴν ὅλην ὑπαρξιακὴν οὐσασιν τῆς Ἐκκλησίας ἀπ' αὐτῆς ταύτης τῆς καταγωγῆς τῆς.

Πρὸς τί ἐλάλησε τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ ἢ Πεντηκοστῆ; Πρὸς τὸ μέγα; Πρὸς τὸ πολὺ; Ὅχι! Πρὸς τὸ ὀλίγον και τὸ μικρὸν ἀπεκαλύφθησαν και ἐλαλήθησαν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Πρὸς μίαν δράκα ἀνθρώπων.

Μὴ φοβοῦ, λοιπόν, τὸ μικρὸν ποίμνιον, διότι ἐν τούτῳ εὐδοκεῖ ὁ Θεός, ὡς ἠυδόκησεν ἐν αὐτῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Πεντηκοστῆς. Μὴ φοβοῦ τὸ ὀλίγον και τὸ μικρὸν, ἀλλ' ἔχε πάντοτε κατὰ νοῦν, ὅτι ὁ μόνος πολὺς και ὁ μόνον μέγας εἶναι Ἐκεῖνος, ὁ ἐπέκεινα πάσης ἀριθμολογίας, ὁ τὰ πάντα δυνάμενος, ἔτι και αὐτὴν τὴν ἐπέκδουσιν τοῦ ὀλίγου και τοῦ μικροῦ ἐν τῇ μυστηριώδει πλοκῇ τῆς ἱστορίας, Ἐκεῖνος, ὁ ἐλέγχων τὸν χρόνον και τὰ ἔσοχα.

Ἐντεῦθεν Μεγάλη Ἐκκλησία και ἡ Ἐκκλησία αὕτη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ πρώτη ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ. Ὅχι διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν πρώτην, ἀλλὰ διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Μεγάλου Θεοῦ, Ἀγίαν, Καθολικὴν και Ἀποστολικὴν. Διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν θεανδρικήν, ὡς ἡ Κεφαλὴ αὐτῆς, ὁ Χριστός, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν Σῶμα Αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐπιθυμῶ νὰ προχωρήσω ἔτι περαιτέρω, εἰς ἐμβάθυνσιν και ἀνάλυσιν τῆς προελεύσεως και τῆς θεολογικῆς και ὄντολογικῆς διαστάσεως τῆς ἐννοίας τοῦ ὀνόματος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Και τοῦτο, διὰ τὸν ἐξῆς λόγον: Ἴνα λόγον ἔχεις δοῦναι τῷ αἰτοῦντί σε περὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Και τὸ πλέον, διὰ νὰ γνωρίζητε, πρώτον, οὐ ἅγιο Ἐψηφισμένε, μετὰ σοῦ δὲ και οἱ Χριστιανοὶ τῆς Καρπάθου και τῆς Κάσου, ὅτι ἐν κοινωνία διατελοῦντες μετὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μετέ-

χετε τοῦ μεγαλείου αὐτῆς. Τότε, οὔτε ὀλίγοι, οὔτε μικροὶ εἴσθε. Τότε εἴσθε πολλοὶ και μεγάλοι.

Γνωρίζεις βεβαίως αὐτό, τὸ ὁποῖον γνωρίζουν καλῶς οἱ Καρπάθιοι και οἱ Κάσιοι, ὅπως και ὅλοι οἱ Δωδεκανήσιοι, ὅτι ἐὰν δὲν ἦσαν ἐγκεντρισμένοι εἰς τὴν καλιέλαιον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἴσως νὰ μὴ ὑπῆρχον σήμερον ὡς Ὁρθόδοξοι. Ἐὰν ἐπέζησαν ὡς Ὁρθόδοξοι οἱ Δωδεκανήσιοι, ἐὰν ἐπέζησαν τοῦ Ντὲ Βέκκι, εἶναι διότι ἦσαν Ὁρθόδοξα τέκνα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἡ πίστις και ἡ παράδοσις ἀπεδείχθησαν ἰσχυρότεροι και τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ και τοῦ φασισμοῦ.

Λέγων ταῦτα πρὸς σε, Θεοφιλέστατε, ἀπευθύνομαι συγχρόνως και πρὸς τὸν συλλειτουργοῦντα ἡμῖν νέον Ἀρχιεπίσκοπον Αὐστραλίας, και, ἀπλῶς και μόνον ἐρμηνεύων τὴν ἀλήθειαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, ἡτοὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, λέγω πρὸς ἀμφοτέρους και πρὸς τὰ περὶ ὑμᾶς ποίμνια: Εἴσθε κλήματα τῆς Ἀμπέλου. Ἐφ' ὅσον εἴσθε ἐν τῇ Ἀμπέλῳ, δύνασθε, ἵνα φέρητε καρπὸν, και καρπὸν πολὺν. Εὔχεσθε και φροντίσατε μετὰ τῶν περὶ ὑμᾶς Χριστιανῶν, ἵνα μείνητε πάντοτε ἐν τῇ Ἀμπέλῳ. Διότι, πᾶν κλήμα, ἐκβάλλον ἑαυτὸ τῆς Ἀμπέλου ἢ ἐκβαλλόμενον, εἰς πῦρ βάλλεται.

Ὅμως, ὑμεῖς ἀμφοτέροι, πεποιθήμεν, ὅτι, ὡς ἐκ τῆς Ἀμπέλου προερχόμενοι, εἰς αὐτὴν τὰ πάντα ὀφείλοντες, ἔχετε και τὴν συνείδησιν και τὸ αἶσθημα τῆς εὐθύνῃς, ὅπως κρατήσητε τὰς δύο ταύτας ἐπαρχίας τοῦ Θρόνου ὡς εὐκκληματοῦντα κλήματα ἐν τῇ Ἀμπέλῳ, και ὅτι, ὑμεῖς τε και οἱ περὶ ὑμᾶς ἐν αὐτῇ μένοντες, θὰ φέρητε καρπὸν πολὺν. Καρπὸν ἀγαθόν, τοιοῦτον και τοσοῦτον, ὥστε νὰ γεμισθῇ τὸ Ποτήριον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐξ αἵματος Κυρίου, εἰς κατάσβεσιν τῆς δίψῃς τοῦ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην λαοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν και εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Ἀκούομεν ταῦτα πάντες ἡμεῖς. Ἀκουέτωσαν ταῦτα και ἅπαντες οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, οἱ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην.

Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ κύριον θέμα: Ἦτοὶ τὴν ἐμβάθυνσιν και ἀνάλυσιν τῆς προελεύσεως και τῆς ἐννοίας τοῦ ὀνόματος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Σὺ, ἅγιο Ἐψηφισμένε Καρπάθου και Κάσου, ὡς προερχόμενος ἀπὸ Μεγάλων Ἀρχιδιακόνων, ἀπὸ προσωπικοῦ βιώματος γνωρίζεις ποῦ ἴστασαι τὴν στιγμὴν ταύτην ἐπὶ ποίῳν πλακῶν βηματίζεις ὡς εἰσπορεύεσαι εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἵνα λάβῃς τὴν Χάριν.

Γνωρίζεις και πρέπει νὰ ἀναγνωρίζῃς τὰ πάλοντα εἰσέτι ἴκνη τῶν βημάτων ἀγίων, μαρτύρων,

* Ὁμιλία λεχθεῖσα ἐν τῷ Πανοσιώτῳ Πατριαρχικῷ Ναῶ κατὰ τὴν εἰς Ἀρχιερέα χειροτονίαν τοῦ Μητροπολίτου Καρπάθου και Κάσου κ. Γεωργίου, τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώνου και τοῦ Φαρισαίου, τῇ 23ῃ Φεβρουαρίου 1975.

ὁμολογητῶν, πατριαρχῶν, ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν παντὸς βαθμοῦ, λογάδων καὶ ποστῶν ποὺ διέσχισαν τὰς πλάκας τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀνὰ μέσον διαφόρων χώρων τῆς, διὰ μέσου πολλῶν στενωπῶν τῆς Πόλεως ταύτης, ὅμως πάντοτε ἐν τῇ Πόλει ταύτῃ, πιστῶς καὶ ἀμετακινήτως, ὡς ἀρμόζει τῇ μεγαλειότητι τῆς θείας προνοίας, ὡς ἀρμόζει τῇ μεγαλειότητι τῆς θεόθεν προορισθείσης Ἐκκλησίας ταύτης τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὅμιλῶ, λοιπόν, ὡς οἰκεῖος πρὸς οἰκεῖον. Ἄκουσον τὰ οἰκεῖα, ἵσως ἐπειδὴ θέλει νὰ τὰ ἐπανακούσῃ ὁ ὁμιλῶν:

Μεγάλη Ἐκκλησία! Τί σημαίνει; Τί εἶναι;

Πρὸς τὴν ὄλην ἱεράν καὶ μεγάλην ὑπόθεσιν εἶναι συνδεδεμένα δύο μεγάλα ἱστορικά πρόσωπα, Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ ὁ Ἰουστινιανός.

Ὅμως ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐξέφυγε τῆς ἀνθρωπίνης μεγαλειότητος. Διὰ τοῦτο καὶ παρέμεινε καὶ θὰ παραμείνῃ Μεγάλη Ἐκκλησία.

Πολλάκις, ἄλλο εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη πρόθεσις καὶ ἄλλο ἡ βουλή καὶ ἡ οἰκονομία τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τὰ συναμφοτέρα συνητηθήσαν, ἤτοι ἡ ἀνθρωπίνη πρόθεσις καὶ ἡ θεία βουλή καὶ οἰκονομία. Ἄλλο, ἀν εἰς τὸ τέλος ἡ ἀνεξχνίαστος θεία βουλή, ἡ ὑπερβάλλουσα τοὺς σχηματισμοὺς τῆς ἱστορίας, ἐπεκράτησε μυστηριωδῶς εἰς τέλος, ἄγουσα εἰς ἀγνώστους τελικὰς ἐξόδους.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἐν τῇ ὄλη ἱστορικῇ ἐξελίξει αὐτῆς, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ὑπῆρξεν, ἀπὸ τῆς γενέσεως καὶ μέχρις αὐτῆς τῆς στιγμῆς, κυρίως καὶ κατὰ βάσιν μία θεολογικὴ ἔννοια. Μία χαλκηδόνειος ἔκφρασις τοῦ θεανθρωπίνου χαρακτῆρός της.

Καὶ ἰδοὺ διατί. Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία προσλαμβάνει τὸ ὄνομα τοῦτο ἐξ ἐνὸς κτίσματος. Ὅμως τὸ κτίσμα αὐτὸ δὲν εἶναι τυχαῖον. Εἶναι θεολογικὸν ἐπεισόδιον καὶ γεγονός. Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ Ἰουστινιανός εἶναι ἀπλῶς ὄργανα. Ἀνύποπτα ὄργανα τοῦ θεολογικοῦ δυναμισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς, καί, τί λέγω; θὰ ἤθελον νὰ εἶπω τῆς ἀνθρωπότητος ἐν τῇ διατυπώσει τῆς Ἀνατολῆς.

Λοιπόν, τώρα εἰσέρχομαι βαθύτερον εἰς τὸ μυστήριον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Καὶ ἐπαναλαμβάνων λέγω, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία εἰς τὴν τελευταίαν ἀνάλυσίν της εἶναι μία θεολογικὴ ἔννοια.

Μία κίνησις εἶναι τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐκφράσῃ τὴν παρουσίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ. Εἶναι μία πτῆσις καὶ μία ἀπόπειρα τοῦ πεπερασμένου νὰ συλλάβῃ τὸ ὑπερβατικόν, τὸ ἄπειρον. Μία ὑποσυνειδήτος ἐξομολόγησις καὶ νοσταλγία διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν θέωσιν τῆς ἱστορίας. Μία ἀφελῆς ἀνθρωπίνη προσπάθεια εἶναι νὰ χωρέσῃ ἐν χώρῳ τὸν Ἀχώρητον. Ὅμως προσπάθεια πού, ὅσον καὶ ἂν εἶναι ἀφελῆς,

εἶναι, ὀφείλομεν νὰ τὸ εἶπωμεν, ἀληθῆς καὶ εἰλικρινῆς.

Ἡ κίνησις, ἡ πτῆσις, ἡ ἀπόπειρα, ἡ προσπάθεια ἐπιστρατεύουν, λοιπόν, τὴν γνῶσιν καὶ τὴν τέχνην, ἐπὶ πλέον δὲ ὄλην τὴν δυνατὴν ἀνθρωπίνην μεγαλειότητα... καὶ ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία κτίζεται. Καὶ κτίζεται εἰς δόξαν Θεοῦ.

Ὅμως, ἐνῶ κτίζεται, ὁ Θεὸς ἐπεμβαίνει.

...Καὶ ἐνῶ ὁ ἀνθρώπος ἀναζητῶν τὸν Θεὸν ἀναβαίνει καὶ κτίζει τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ὁ Θεὸς καταβαίνει καὶ ἐπαθέτει τὸν τροῦλλον, πλήρη ἀπὸ πασχάλιον φῶς. Καὶ καταβαίνει μέχρις Ἄδου, μέχρι τῶν Ἑσχάτων.

Καὶ τότε γίνεται ἡ μεγάλη συνάντησις. Ἡ γνῶσις καὶ ἡ τέχνη συναντοῦν τὴν Σοφίαν, καὶ μάλιστα τὴν τοῦ Θεοῦ Σοφίαν, καὶ τὰ πάντα, τότε, ἀνακεφαλαιοῦνται εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ Σοφίαν.

Ἐκτοτε, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία εἶναι καὶ παραμένει Μεγάλη, διότι εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ἀνεξαρτήτως καὶ ἐπέκεινα χώρου.

Σκηνήτης Ἐκκλησία. Ἐνδημοῦσα καὶ παρεπιδημοῦσα. Εἰς σκηνώματα διάφορα, ταπεινά, ὅμως πάντοτε Μεγάλη Ἐκκλησία. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐν ταπεινώσει Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὸν οὐράνιον χρυσοστρίκτινον κατέρχεται ὁ Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων καὶ εἰσπορεύεται εἰς τὴν Μεγάλην Ἐἴσοδον.

...Καὶ ἡ ἱστορία τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας συνεχίζεται. Σήμερον τὸ ἐν κτίσμα ἀλειτούργητον. Τὸ ἄλλο κατακαίεται. Ὅμως τὸ Ἅγιον Ποτήριον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας περιπατεῖ ἀνὰ μέσον τῶν στενωπῶν αὐτῆς τῆς Πόλεως, ἐπάνω ἀπὸ τὰ ταπεινὰ λιθόστρωτά της καὶ τὸ θυσιαστήριον συνεχίζει τὴν λειτουργίαν τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ἐμπλεως τοῦ θάμβους αὐτῆς τῆς ἱστορίας καὶ αὐτῆς τῆς ἐσταυρωμένης δόξης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, πορεύθητι εἰς τὴν ἐπαρχίαν σου. Ἐξε πάντοτε τὰ συνθήματα αὐτῆς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, συνθήματα τῆς ποιμαντορίας σου.

Βλέπεις, εἰς τὸ βάθος αὐτοῦ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, εἶναι τὸ Σύνθρονον τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Νέας Ρώμης, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Μείνε πιστὸς εἰς τὸ Σύνθρονον τοῦτο.

Βλέπεις, ὑπερθεν τοῦ Συνθρόνου ὑπάρχει ἡ ἀκοίμητος κανδήλα. Αὐτή, τὴν ὁποίαν ἐφύλαξαν λάμπουσαν οἱ πατέρες μας. Αὐτή, τὴν ὁποίαν φυλάττομεν ἡμεῖς. Αὐτή, τὴν ὁποίαν θὰ φυλάξουν καὶ τὰ τέκνα μας. Λάβε ἀπὸ τὸ φῶς της τὸ ἀκοίμητον καὶ μετὰγγισσον αὐτὸ εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ ποιμνίου σου.

Βλέπεις, ἐδῶ συντηρεῖται ἐπὶ αἰῶνας ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἐπ' αὐτῆς ταύτης τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἀστείρευτος ὁ τίμιος ἄρτος καὶ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ*

8. Τὸ συντελούμενον ἀνακαινιστικὸν ἔργον τοῦ Πανιέρου Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.

Συνταχθεῖσης καὶ ἐγκριθείσης ἀργότερον τῆς γενικῆς Μελέτης ὑφ' ὄλων τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν συνεστήθη τὸ Κοινὸν Γραφεῖον τῶν Ἐμπειρογνομόνων τῶν τριῶν θρησκευτικῶν Κοινοτήτων, οἵτινες ἦσαν κατὰ σειρὰν οἱ ἐξῆς) 1) Ὁ Καθηγητὴς κ. Ἀναστάσιος Ὀρλάνδος (διὰ τὸ ἡμέτερον Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον), 2) ὁ κ. Jean Trouvelot, Ἀρχιτέκτων D.P.L.G., Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς Ἱστορικῶν Μνημείων τῆς Γαλλίας (διὰ τὴν Λατινικὴν Κουστωδιαν τῆς Ἀγίας Γῆς τῶν Φραγκισκανῶν) καὶ 3) ὁ κ. Utudjian, Ἀρχιτέκτων D.P.L.G., Πολιοδότης (διὰ τὸ Ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον).

Κατὰ γενομένην συμφωνίαν, τὸ Κοινὸν Τεχνικὸν Γραφεῖον συνίστατο ἐξ Ἀρχιτεκτόνων ἀντιπροσώπων ἐνὸς ἐκάστου τῶν τριῶν ὡς ἄνω ἐμπειρογνομόνων, ἀποστολὴν ἐχόντων τὴν διεύθυνσιν καὶ ἐπίβλεψιν τῶν ἐργασιῶν συμφώνως πρὸς τὸ Πρόγραμμα τῶν ἐμπειρογνομόνων.

Τὸ Πρόγραμμα, ὡς συμφωνήθη ὑπὸ τῶν τριῶν Κοινοτήτων, περιλαμβάναν, εἰς πρῶτον στάδιον, τὴν στερέωσιν τῶν τμημάτων ἀνατολικῶς τῆς Ἀναστάσεως (Ροτόνδας), ἧτοι τοῦ ἡμετέρου Καθολικοῦ καὶ τῶν κλιτῶν, νοτίου καὶ βορείου, τῶν ὁποίων ἡ στερέωσις ἤδη συνετελέσθη.

Δι' ἀποφάσεως τῶν τριῶν Κοινοτήτων αἱ ἐργασίαι διηροῦντο εἰς ἐξιδιασμένας καὶ κοινὰς, ἀναλόγως τοῦ ἐὰν διενεργῶνται εἰς ἐξιδιασμένα ἢ κοι-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 94 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5-6 τεύχους.

ἀστείρευτον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Σήμερον τοῦ ἄριου τούτου καὶ τοῦ αἵματος τούτου οὐ θά κοινω- νήσης. Κοινωνήσον τοὺς Καρπαθίους καὶ τοὺς Κασίους.

Καὶ οὕτω πρόσελθε. Ὁ Παράκλητος εἶναι ὑ- περθεῖν τῆς Ἀγίας Τραπέζης, ἔτοιμος νὰ δώσῃ σοι τὴν χάριν τοῦ Ἐπισκόπου, τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Πρόσελθε.

† Ὁ Χαλκηδόνας ΜΕΛΙΤΩΝ

νὰ τμήματα τοῦ Ναοῦ. Πρὸς τοῦτο, ἐκτὸς τοῦ Κοινοῦ Τεχνικοῦ Γραφείου, ἐκάστη Κοινότης διατηρεῖ καὶ ἴδιον τεχνικὸν Γραφεῖον διὰ τοῦ Ἀρχιτέκτονος αὐτῆς, διὰ τὰς ἐργασίας εἰς ἐξιδιασμένα αὐτῆς τμήματα.

Οὕτω, διὰ κοινῆς συμφωνίας τῶν τριῶν Κοινοτή- των (Ἑλληνορθόδοξου, Λατινικῆς καὶ Ἀρμενικῆς), αἱ ἐργασίαι ἤρξαντο τῆ 3ῃ Ἰουλίου 1961 διὰ τῆς ἀπαι- τήτου ἐρεύνης τῆς καταστάσεως τῶν θεμελιῶν τοῦ Ναοῦ, διήρκεσαν δὲ μέχρι τοῦ Μαΐου τοῦ 1962. Αἱ γενόμεναι ἔρευναι εἰς δέκα τέσσαρα διάφορα σημεῖα ἐν τῷ Ναῷ, ὡς εἶχον προκαθορισθῆ ὑπὸ τῶν ἐμπειρο- γνομόνων, ἔπου τοῦτο ἦτο δυνατόν ἢ ἀναγκαῖον, ἔφθα- σαν μέχρι τοῦ φυσικοῦ θράχου, τὸ δὲ μέγιστον βάθος ὑπὸ τὸ δάπεδον τοῦ Ναοῦ, εἰς ὃ εὐρέθη ὁ θράχος, ἦτο περίπου ἑπτὰ μέτρα.

Ἐν συνεχείᾳ, τῶν θεμελιῶν εὐρεθέντων γενικῶς εἰς καλὴν κατάστασιν, οἱ ἐμπειρογνώμονες ἀπεφάν- θησαν ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1961, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἀρχίσουν πάραυτα αἱ κυρίως ἐργασίαι στερεώσεως τοῦ Πανιέρου Ναοῦ. Οὕτω διὰ κοινῆς Συμφωνίας τῶν τρι- ῶν Κοινοτήτων αἱ ἐργασίαι στερεώσεως ἤρξαντο τῆ 1ῃ Ἰουλίου 1962, συγχρόνως, εἰς τὸ ἡμέτερον Καθολικὸν καὶ τὸ νότιον κλιτὸς τοῦ Ναοῦ.

Κατ' ἀρχὰς ἐγένοντο αἱ ἀναγκαῖαι ὑποστηλώσεις, ἰκρίσματα δι' ἐργασίας καὶ καθηρέθησαν ἐπιχρίσματα, ἵνα εὐρεθῆ ἡ πραγματικὴ κατάστασις τῶν πρὸς ἀπο- κατάστασιν λιθοδομῶν τῶν τοίχων, πεσσῶν καὶ θόλων.

Ἡ κατάστασις τῶν λιθοδομῶν εὐρέθη κακίστη, τό- σσον ἐξ αἰτίας τοῦ πυρός τοῦ 1808, ὅσον καὶ ἐκ κατα- σκευῆς στατικῆς ἀνεπαρκείας τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν πεσ- σῶν τοῦ 16' αἰῶνος. Τὰ αἷτια ταῦτα ἐδημιούργησαν ρωγμὰς εἰς τὰς λιθοδομὰς, κατέστρεψαν γωνίας λίθων καὶ γενικῶς ἐξησθένησαν τὰ μάλιστα τὸ οἰκοδόμημα.

Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς αἱ ἐργασίαι στερεώσεως ἐν τῷ Πανιέρῳ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως συνίστανται εἰς ἀντικατάστασιν παντὸς ἐφθαρμένου λίθου διὰ νέου τοι- ούτου τῶν αὐτῶν ἀκριβῶς διαστάσεων καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ ποιότητος, μετὰ πληρώσεως συγχρόνως τῶν κενῶν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν πεσσῶν, ἵνα ἀποφευχθῆ ἀκριβῶς ἢ ἐκ κατασκευῆς ἀνεπάρκεια καὶ ἵνα τοιοῦτο- τρῶπως καταστῆ ἰσχυρὸς ὁλόκληρος ὁ ὄγκος τῶν πεσ- σῶν, καὶ ἵνα δύναται νὰ φέρηται ἀφ' ἑαυτοῦ ὁλόκλη- ρον τὸ οἰκοδόμημα ἄνευ τῆς ἀνάγκης ὑποστηλώσεως, αἷτινες καὶ ἀφηρεθῆσαν ἐκ τῶν περισσοτέρων σημείων τοῦ Ναοῦ.

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΣΗΜΕΡΟΝ*

1. α. Μία από τὰς βασικὰς τάσεις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ πρὸς ἀνακοίνωσιν. Κάθε τι ποῦ κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν του εἶναι ψυχολογικῶς ἐπαχθέστατον, ἂν μὴ ἀδύνατον, νὰ τὸ κρατήσῃ ἀπόρητον. Ἡ τάσις πρὸς ἀνακοίνωσιν εἶναι ἀκατανίκητος. Ἀκόμη καὶ ὅταν ἐκ τῆς ἀνακοίνωσεως ἐπαπειλήται μέγας κίνδυνος. Ἐνθυμηθῆτε τὴν περίπτωσιν τοῦ κουρέως τοῦ βασιλέως τῶν Φρυγῶν Μίδου, ὅστις μὴ δυνάμενος νὰ ἀποσιωπήσῃ τὸ ὅτι ὁ Μίδας εἶχεν ὄψα ὄνου καὶ τρέμων τὴν ἀπειλήν θανάτου, ἤνοιξεν ὀπήν ἐν τῇ γῆ καὶ ἀνεκοίνωσε τὸ μέγα μυστικὸν εἰς αὐτήν!

6. Ἄλλ' ἂν καὶ ὅτε ἀκόμη ὁ σύνδετος πρὸς τὰ κατεχόμενα μυστικὰ καὶ τὴν ἀνακοίνωσιν αὐτὴν φόβος ὑπερνικάται ὑπὸ τῆς πρὸς ἀνακοίνωσιν τάσεως, πόσον μᾶλλον θὰ πρέπει ὁ ἄνθρωπος ὄχι ἀπλῶς νὰ ἀνα-

κοινοῖ, ἀλλὰ νὰ διαλαλῇ ἀσιγήτως κατὰ πού εἶναι δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους «εὐαγγέλιον» ἢ μᾶλλον «ζωὴ» καὶ ἡ ἀνακοίνωσις των πηγὴ ζωῆς καὶ αἰτία δόξης αἰωνίου. «Μυστήριον βασιλέως κρύφαι καλόν· τὰ δὲ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἀνακηρύττειν ἐνδόξως»¹.

γ. Ἄλλ' ἂν ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ πλούτου τῆς θείας ἀποκαλύψεως, τῆς ὁποίας ἠξιώθημεν ὡς σύνολον, δηλ. Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, καὶ ὡς ἐπὶ μέρους μέλη της διὰ τοῦ θεοῦ φωτισμοῦ τῆς κατανοήσεως τῆς παραδεδομένης ἡμῖν Πίστεως, εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ζωὴ καὶ ζωοποιός, φῶς καὶ φωτὸς χορηγός, πόσι μᾶλλον, ἀφοῦ εἶναι ἡ ὑψίστη μας ἀποστολή, ἀποστολή ἣτις κατὰ τινα τρόπον μᾶς ἐξισώνει μὲ τὸν Πρῶτον Ἀπόστολον τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν². «Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατήρ καγὼ πέμπω ὑμᾶς»³. Κάθε

* Εἰσήγησις εἰς τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ Ὁρθόδοξον Διάσκεψιν μὲ θέμα: «Ὁμολογοῦντες τὸν Χριστὸν σήμερον», 4-8 Ἰουνίου 1974.

1. Τοῦβιτ 12, 11.
2. Ἐβρ. 3, 1.
3. Ἰω. 20, 21.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἄχρι τῆς σήμερον συντελεσθειῶν ἐργασιῶν ἀπεκαλύφθησαν πλεῖστα ὅσα ἀρχιτεκτονικὰ καὶ ἕτερα ἀνάγλυφα, θυζαντινὰ καὶ σταυροφοριακὰ, ἅτινα ἀποκαθιστάμενα εἰς τὴν παλαιὰν καὶ πρώτην μορφήν των θὰ ἀποτελοῦν ὠραιότατα στολίσματα τοῦ Ναοῦ.

Εἰς τὸ ἡμέτερον Καθολικόν, μετὰ τὴν γενομένην ἀποκατάστασιν τῶν τεσσάρων πεσσῶν τῶν φερόντων τὸν τροῦλλον, καθὼς καὶ τῶν τόξων αὐτοῦ, ἐγένετο ἤδη ἡ ἐπιστρώσις τοῦ δαπέδου τοῦ κυρίως ναοῦ, ἀπομένει δὲ ἡ συμπλήρωσις αὐτοῦ δι' ἐπιστρώσεως καὶ τοῦ ἱεροῦ Βήματος διὰ Πεντελικῶν μαρμάρου καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ νέου εἰκονοστασίου αὐτοῦ μετὰ τοῦ κύκλου τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς Συνθρόνου. Ὁσαύτως συνεπληρώθησαν καὶ αἱ ἐργασίαι εἰς ἀμφότερα τὰ κλίτη, νότιον καὶ βόρειον, ἀντικατεστάθησαν δὲ τὰ ἄνωθεν τῆς Ἀποκαθηλώσεως καὶ τοῦ Ἑπτακαμάρου σταυροθόλια καὶ συνεπληρώθησαν ἤδη αἱ προβλεπόμεναι ἐργασίαι ἐξ ὠπλισμένου σκηροδέμκτος, αἱ ὁποῖαι ἀποσκοποῦσι νὰ «δέσουν» τὸ σύνολον τοῦ Ναοῦ εἰς διάφορα ἐπίπεδα διὰ περισσοτέραν ἀσφάλειαν. Συνεπληρώθησαν ἐπίσης αἱ ἐργασίαι ἀποκαταστάσεως τῶν πεσσῶν τοῦ νοτίου καὶ βόρειου σταυροθολίου καὶ τῶν χώρων εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον, ὅπου καὶ τὸ ἡμέτερον Σκευοφυλάκιον. Σημειωτέον ὅτι αἱ γενόμεναι ἀνακαινιστικαὶ ἐργασίαι ἐν τῷ χώρῳ τοῦ βόρειου κλίτους προβλέπονται ὑπὸ ἰδιαίτερας συμφωνίας γενομένης μεταξὺ τῶν δύο ἐνδιαφερομένων Κοινοτήτων, Ἑλληνορθοδόξου καὶ Λατινικῆς. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι ἐξετελέσθη πλήρης δίκτυον ἀποχετεύσεως, ὑδρεύσεως καὶ ἐξηλεκτρισμοῦ δι' ἀπαντα τὸν Ναὸν μὲ τὰ τελευταῖα τεχνικὰ μέσα.

Κατὰ ταῦτα, αἱ συντελεσθεῖσαι ἀνακαινιστικαὶ καὶ ἀναστηλωτικαὶ ἐργασίαι ἐν τῷ Πανιέρῳ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως εἰς τοὺς ἐξειδικιαμένους χώρους τῶν τριῶν Κοινοτήτων εἶναι δυνατόν νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς λίαν σημαντικαὶ, αἵτινες καὶ ἀποκατέστησαν τὸ σταυροφοριακὸν τμήμα τοῦ Ναοῦ, κατόπιν δὲ γενομένης νέας συμφωνίας ὑπὸ τῶν τριῶν Κοινοτήτων (Ἑλληνορθοδόξου, Λατινικῆς καὶ Ἀρμενικῆς) αἱ ἐργασίαι ἐπεξετάθησαν ἤδη πρὸς δυσμὰς, εἰς τὴν Ἀνάστασιν, ἀποκαθίστανται δὲ πλήρως οἱ πεσσοὶ καὶ οἱ κίονες τῆς Ροτόνδας.

Ἀπομένει, ἐν τέλει, ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Κουβουκλίου τοῦ Ζωοδόχου Τάφου εἰς τὴν παροῦσαν αὐτοῦ μορφήν, διὰ νέας γεννησομένης συμφωνίας μεταξὺ τῶν τριῶν Χριστιανικῶν Κοινοτήτων, διασφαλιζομένων οὕτω τῶν ἀπαραγράπτων δικαίων καὶ προνομίων τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τοῦ παγχιριστιανικοῦ τούτου Μνημείου καὶ Προσκυνήματος.

Ἐν κατακλείδι, θέλομεν νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι τὸ ὅλον ἀνακαινιστικὸν ἔργον τὸ ἀπὸ δωδεκαετίας περίπου ἀρξάμενον, θέλει συντελεσθῆ πλήρως τὸ συντομώτερον καὶ ἀποθῆ διὰ μίαν εἰσέτι φοράν «θαῦμα τῆς πίστεως τῶν Ἑλλήνων», ὡς καὶ πρότερον, διὰ τῆς πολυτιμότητος συμβολῆς καὶ συμπαραστάσεως τοῦ εὐλογημένου Ἑλληνικοῦ ἡμῶν Ἔθνους, εἰς ἔπαινον μὲν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἰς δόξαν δὲ τοῦ θεοῦ Δομητοροῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

† Ὁ Διοικισαρείας ΙΑΚΩΒΟΣ

ἄνθρωπος, ὅστις, ἐξωτερικῶν τὸν θησαυρὸν τῆς εἰς αὐτὸν φανερώσεως τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὁμιλεῖ εἰς ἄλλον ἄνθρωπον περὶ τοῦ ἁγίου ὀνόματός Του «ἀνακαλύπτων εἰς αὐτὸν τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐνδόξως» καὶ καλῶν αὐτὸν νὰ γίνῃ συμμετοχὸς, συγκληρονόμος καὶ κοινωνὸς τῆς πίστεως καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, γίνεται «στόμα τοῦ Λόγου». Τὰ «στόματα τοῦ Λόγου» τὸ τροπάριον τῆς Κυριακῆς τῶν ἁγίων Πατέρων ὀνομάζει «πάγχρυσα», δηλ. πλήρη τῆς θείας δόξης καὶ τῶν θείων δωρεῶν. Καὶ πράγματι. Ὅσοι ἐκήρυξαν τὸν Λόγον καὶ ἀπεκάλυψαν τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐνδόξως ὀνομάζονται ἀπόστολοι καὶ ἰσαπόστολοι ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀν ἐκήρυξαν τὸν Χριστὸν εἰς μὴ Χριστιανούς (Μεθόδιος καὶ Κύριλλος, Βλαδίμηρος) ἢ εἰς ἤδη πιστούς (Μ. Κωνσταντῖνος, ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός). Ὁ ἅγιος Κοσμάς, ταπεινὸς ἀγιορείτης ἡσυχαστῆς στηρίξας διὰ τῶν διαφορῶν λόγων του τοὺς Ὁρθόδοξους εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν πείσεων τοῦ Ἰσλάμ καὶ ἐπισφραγίσας τὸ κήρυγμα τοῦ Λόγου μὲ τὸν μαρτυρικὸν στέφανον, ἀνεκλήθη ἅμα τῇ μεταστάσει του «ἰσαπόστολος».

δ. Προσθέτομεν ἀκόμη ὅτι ὁ Εὐαγγελισμὸς εἶναι ἐντολὴ ἐν ἐπαγγελίᾳ τοῦ ἑκατονταπλασίονος «πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ Εὐαγγέλιον πάση τῇ κτίσει»⁴, δηλ. εἰς ὅλους ὅσοι γνωρίζουν τοῦτο ἢ ἀνεπαρκῶς ἢ καθόλου.

2. Τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου γίνεται ὑπὸ δύο ὁμάδων ἀνθρώπων.

α) Τῶν ταπεινῶν δούλων τοῦ Κυρίου, οἵτινες εὐρισκόμενοι ἐντός τοῦ ἀνωμένου πλήθους εἶναι μόνον εἰς τὸν Θεὸν γνωστοί. Τὸ ἔργον των γίνεται συνήθως χωρὶς «μέσα» καὶ χωρὶς «μέθοδον». Ὅμως συνήθως φέρει τὰ θαυμασιώτερα ἀποτελέσματα, ἴσως διότι γίνεται «οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου». Ὅταν τὸ κήρυγμα γίνεται «ἐν σοφίᾳ λόγου», ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ κενοῦται. Ἀντιθέτως ὅταν ἡ σοφία τοῦ κόσμου παραμερίζεται, ἐνεργεῖ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ⁵, δηλ. ἡ δύναμις τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του⁶. Φύλαξ, τηρητής, συνεχιστής καὶ πρῶτος κήρυξ τῆς Ὁρθόδοξου Πίστεως εἰς τὴν πλέον ἀγνήν της μορφήν εἶναι ὁ Ὁρθόδοξος λαός, κατὰ τὴν διακήρυξιν τῶν ἁγιωτάτων Ἀνατολικῶν Ὁρθόδοξων Πατριαρχῶν. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἰδρυταὶ τῆς Ἐκκλησίας Ρώμης καὶ ἀπειραριθμῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν.

β) Κατὰ δεύτερον λόγον τὸ κήρυγμα γίνεται ὑπὸ τῶν «εἰδικῶν» ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν εἰδικῶν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸ παράδοξον εἶναι ὅτι ἐνίοτε εἰς χεῖρας τῶν εἰδικῶν, τῶν κηρύκων τοῦ Εὐαγγελίου, ἢ Εὐαγγελικῆς μαρτυρίας νοσεῖ καὶ δὴ βαρέως. Ὡς καταλληλότερον τρόπον κηρύγματος εἰς τὸν «νεοειδωλολατρικόν» (Neo - Pagan) σύγχρονον κό-

σμον νομίζουν τὸ νὰ παρουσιάζωνται ὡς εἰδότες «πλέον τι» ὁ λόγος των καὶ τὸ κήρυγμά των προσπαθοῦν νὰ γίνῃ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις. Ἡ μωρία τοῦ κηρύγματος μεταβάλλεται εἰς θρησκευτικο - φιλοσοφικὸν σύστημα ad hominem, προσηρμοσμένον εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς.

Ἄλλ' ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Sourozh κ. Ἀντώνιος Bloom, προσαρμογὴ τοῦ ὀρθόδοξου κηρύγματος δύναται νὰ γίνῃ μόνον ἐξωτερικῆ, φραστικῆ μόνον, ποτὲ ἐσωτερικῆ, δηλ. ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον⁷.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς Παραδόσεως. Ἡ παράδοσις εἶναι τι τὸ ἐν ταύτῃ στατικὸν καὶ δυναμικόν.

Τὸ δυναμικόν τοῦτο προσαρμοζόμενον ἐν τῇ κηρύγματι πρὸς κατανόησιν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου δὲν πρέπει ἐπ' οὐδενὶ νὰ ζημιῶι τὴν στατικότητα τῆς ἀποστολικῆς ἀναλλοιότητος Παραδόσεως, ἣν ὑποχρεούμεθα νὰ φυλάξωμεν ἀσινῆ καὶ ἀνόθευτον ἀπὸ κάθε εἶδους συγχρονισμὸν καὶ προσαρμογὴν, δηλ. ἀλλοίωσιν. Εὐαγγελιζόμενοι τὰς θείας ἀληθείας εἰς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον ὀφείλομεν νὰ μὴ προσαρμόζωμεν ἢ συσχετίζωμεν τὸ αἰώνιον εὐαγγέλιον πρὸς τὸν κόσμον, τοῦ ὁποῦ «παράγει τὸ σχῆμα»⁸, ἀλλὰ ἀντιθέτως νὰ προσαρμόσωμεν καὶ συσχεματίσωμεν τὸν παρερχόμενον κόσμον πρὸς τὸ αἰώνιον εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου, ἐνωματούνητες αὐτὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἣτοι «ἐκκλησιοποιούντες» αὐτόν. Μὲ ἄλλα λόγια, εὐαγγελιζόμενοι σήμερον ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα «ἀποστολικῶν παραδόσεων ἀκριβεῖς φύλακες», ἣτοι κήρυκες ὀλοκλήρου τοῦ θησαυροῦ τῆς πίστεως. «Ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ' καὶ οὐκ ἀναστρέψεις πρὸς αὐτούς»⁹.

3. Ἰδοὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἐπίμαχον σημεῖον. Ὡς θέμα ἐδόθη εἰς ἡμᾶς «Τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν σήμερον» εἶναι δηλαδὴ μία πλευρὰ τοῦ γενικωτέρου θέματος «Ἡ Σωτηρία σήμερον».

Τὸ ἐπιχείρημα ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὀρθόν. Ἡ μᾶλλον ἀνεξαρτήτως ἐξεταζόμενον εἶναι ὀρθόν. Πράγματι. Τὸ μήνυμα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας ὀφείλει νὰ εἶναι ἡ μουσικὴ τῆς καρδίας τοῦ κηρύσσοντος. Ἡ νοστροπία τῶν ἀκροατῶν, τέκνων τῆς ἐποχῆς των, εἶναι ἡ μουσικὴ τῆς καρδίας τῶν πρὸς οὓς τὸ μήνυμα ἀπευθύνεται. Ἄν ἀπευθυνθῇ ἀπλῶς εἰς τὴν γλῶσσαν (in terms), τὴν ὁποίαν ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος κατανοῇ, ὑπάρχει ἡ ἁρμονία τῆς ἀποδοχῆς.

Ἀτυχῶς πολλάκις γίνεται προσαρμογὴ τοῦ κηρύγματος ἐξ ἐπόψεως περιεχομένου. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς ὀρθὰς αἰτιάσεις τοῦ Ἀγιωτάτου

4. Μάρκ. 16, 15.

5. Β' Κορ. 12, 9.

6. Φιλιπ. 3, 10.

7. «Interview with Metropolitan Anthony of Sourozh», International Review of Mission, Vol. LXIII, No 24, σ. 88.

8. Α' Κορ. 7, 31.

9. Ἱερεμ. 15, 19.

ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΩΡΑΙ ΤΩΝ ΠΑΘΩΝ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟΥ*

Τὰ δώδεκα ιδιόμελα τῶν Μ. Ὁρῶν τῶν Παθῶν μᾶς ἐνδιαφέρουν, ὡς ἔλεχθη ἀνωτέρω, ὡς μέλος τοῦ Παλαιοῦ Στιχηραρίου. Ὁ προσδιορισμός «παλαιόν» διὰ τὸ Στιχηράριον εἶναι ἀπαραίτητος, διότι διαστέλλει τὸ εἶδος τοῦ μέλους αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ μέλους τοῦ Νέου Στιχηραρίου. Τὰ αὐτὰ δηλαδὴ στιχηρὰ ιδιόμελα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενον τοῦ Παλαιοῦ καὶ τοῦ Νέου Στιχηραρίου, ψάλλονται βασικῶς κατὰ δύο τρόπους· ἦτοι, κατὰ τὸν ἄργον τοῦ Παλαιοῦ Στιχηραρίου καὶ κατὰ τὸν σύντομον ἐν σχέσει μὲ αὐτὸν τοῦ Νέου Στιχηραρίου. Τὸ παλαιὸν στιχηρὰρικὸν μέλος ἔχει μίαν μακρῶνα ἱστορίαν: ἀπὸ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος μέχρι τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Τὸ νέον στιχηρὰρικὸν μέλος ἐγενικεύθη καὶ ἐπεκράτησε χάρις εἰς τὴν μουσικὴν ἰδιοφυίαν τοῦ Πέτρου Πελοποννησίου τοῦ Λαμπαδαρίου († περὶ τὸ 1778;) εἶναι δὲ τὸ μέλος τὸ ὁποῖον ψάλλομεν σήμερον, ὅταν λέγωμεν: ἄργον Ἀναστασιματάριον, ἢ Δοξαστάριον, ἢ Δοξαστικά καὶ ιδιόμελα τῆς Κυψέλης.

Τὸ παλαιὸν—ἄργον στιχηρὰρικὸν μέλος, τοῦ ὁποῖου τὴν γνωριμίαν ἐπιδιώκομεν σαφέστερον σήμερον, κύριον γνώρισμα ἔχει τὴν διαδοχὴν θέσεων ἁρμοδιῶν εἰς ἕκαστον ἦχον· εἶναι δὲ εἰς τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν «θέσις ἢ τῶν σημαδιῶν ἕνωσις, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ μέλος», κατὰ τὸν Μανουὴλ Χρυσάφην¹⁷, ἐν μελωδικῶν σχῆμα,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 135 τοῦ ὑπ' ἀριθ 7-8 τεύχους.

17. Μανουὴλ Χρυσάφης, Περὶ τῶν ἐνθεωρουμένων τῆ Ψαλτικῆ Τέχνης, «Φόρμιγξ» περίοδος Α', ἔτος Β', ἀριθ. 4. Ἡ «θέσις» εἶναι τὸ κυριώτερον μέσον συνθέσεως καὶ ὁμοιομόρφου παραδόσεως τοῦ βυζαντινοῦ μέλους καὶ ἐν ταῦτῳ τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς βυζαντινῆς μελοποιίας.

Πατριάρχου Μόσχας κ. Ποιμένος κατὰ τῆς ἐν Μπαγγόκκ διασχέψεως περὶ «τῆς σωτηρίας σήμερον». Εἶναι γνωσταί¹⁰.

Ἐν παρατηροῦμεν. Ἀγεμένετο τὸ Aggiornamento νὰ ἀποδώσῃ καρποὺς πολλοὺς καὶ γλυκυτάτους. Δὲν ἀπέδωκε. Ἡ μᾶλλον, ἀνέμενον τοῦ ποιήσαι σταφυλὴν ἐποίησε δὲ ἀκάνθα¹¹. Εἶναι φανερόν καὶ παρὰ φύσιν νὰ θλαστάνῃ ἢ ἀμπελος ἀκάνθα καὶ ἡ Ἐκκλησία δηλητηριασμένη ἀπὸ τὸν συστηματικὸν πρὸς τὸν κόσμον νὰ θλαστάνῃ καρποὺς ἀποστασίας καὶ «καταξιώσεως» ἀκατονομάστων πράξεων. Ποτὲ ἢ Ἐκκλησία δὲν εἶχε περισσότερα μέσα εὐαγγελισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ ποτὲ παρὰ τὴν τὴν ἴσῃν προσαρμογὴν, τὸ κήρυγμα τῆς δὲν ἀπεδείχθη ἀσθενέστερον.

10. Ἴδε «Editorial Correspondence», International Review of Mission, ἐνθ. ἀνωτ. σσ. 125-129.

11. Ἦσ. 5, 2, 4.

μὲ ἐν πλήρες μουσικὸν νόημα κινούμενον μέσα εἰς ἐν τετράχορδον ἢ πεντάχορδον. Αἱ θέσεις αὐταὶ ἐπαναλαμβάνονται στερεοτύπως εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ στιχηρὰ ιδιόμελα τοῦ αὐτοῦ ἦχου. Αὐτὴ δὲ ἡ δομὴ τοῦ μέλους ἐκ διαδοχῆς θέσεων συνισταμένη, ἀποτελεῖ τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς βυζαντινῆς Μελοποιίας. Πολλοὶ θέσεις ἔχουν τὸ μέλος μίᾳ «μεγάλῃ ὑποστάσεως χειρονομίας», ἐνὸς σημαδίου δηλαδὴ τῆς παλαιᾶς μεθόδου τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, τὸ ὁποῖον ἐδήλωνε τὸν σχηματισμὸν¹⁸ αὐτοῦ τοῦ μέλους ὁλοκλήρου.

Τὸ παλαιὸν στιχηρὰρικὸν μέλος λαμβάνει μίαν στερεότυπον μορφήν κατὰ τοὺς ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνας μὲ τοὺς μεγάλους Μαῖστορας τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Αὐτὸ τὸ στερεότυπον μέλος «καλλωπίζεται» κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα ἀπὸ δύο κυρίως μεγάλους μουσικούς: τὸν Χρυσάφην τὸν Νέον καὶ τὸν Γερμανὸν ἐπίσκοπον Νέων Πατρῶν. Ὁ «καλλωπισμὸς» τοῦ στιχηρὰρικοῦ μέλους ὑπὸ τῶν δύο αὐτῶν μουσικῶν ἐν σχέσει μὲ τὴν παράδοσιν τοῦ ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνος ἔγκειται εἰς τὰ ἑξῆς σημεῖα:¹⁹ α) Παρατηρεῖται καλυτέρα κατανομὴ τῶν καταληκτικῶν θέσεων καὶ κανονισμὸς τῶν τελικῶν καταλήξεων. β) Αἱ θέσεις εἶναι πλέον σαφεῖς καὶ διαδέχονται ἀλλήλας ἁρμοδιώτε-

18. Αἱ μεγάλα ὑποστάσεις χειρονομίας ἦσαν σημάδια «ἄφωνα», περὶ τὰ 45, ἀπὸ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος καὶ ἑξῆς, τὰ ὁποῖα ἐδήλωναν οἷον κρυπτογραφικῶς μέλη ὁλόκληρα καὶ διάφορα εἰς τὰς διαφόρους βαθμίδας τῶν διαφόρων ἦχων τῆς βυζαντινῆς ὀκτωηχίας.

19. Βλ. Γρ. Θ. Στάθης, Ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ στὴ Λατρεία καὶ στὴν Ἐπιστήμη, Εἰσαγωγικὴ Τετραλογία, «Βυζαντινά», τόμος Δ', Θεσσαλονίκη 1973, σ. 418-419.

Διατί; Τῆς θεολογίας ὑπερίσχυεν ἡ ἀνθρωπολογία. Ἡ θεολογία ἐθεωρήθη πεδῖον ἐξηγτηλῆμενον. Παρεμερίσθη εἰς τὸ περιθώριον καὶ ἐτέθη εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐνδιαφέροντος ὁ ἄνθρωπος. Ἡ ἀξία τῶν «φαινομένων» ὑπερετονίσθη. Ἡ ὀριζοντία διάστασις (horizontalism) κατίσχυσε τῆς κατακορύφου (verticalism). Ἡ ὀριζοντία διάστασις ἀντὶ νὰ κατανοῆται ὡς ἡ σκιά τοῦ κατακορύφου Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ὑπὸ τῶν ἱερῶν ὑμνῶδων ὀνομάζεται «κλίμαξ οὐρανομήκης», καρπὸς τῆς κατακορύφου διαστάσεως, ἔγινε αὐτοσκοπός. Ὅχι ἀπλῶς μέθοδος. Ἐγινε ἐλπίς καὶ συνεπῶς ὁδὸς-λυγία, ὅπως καὶ ὁ χαλκοὺς ὄφις ἐπὶ Ἐξεκίου¹².

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ὑπομνήσω ὠρισμένας ἀπόψεις τοῦ Michael Cassidy εἰς τὸ ἄρθρον του «Ἡ Τρίτη Ὀδός», σελ. 17, 19.

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΣΤΕΦ. ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

12. Δ' Βασ. 18, 4.

ρον. γ) Διά πληρέστερον τονισμόν τοῦ κειμένου εισάγεται καὶ προτιμᾶται κατὰ κόρον ἢ θέσις «οὐράνισμα-θεματισμός». δ) Παρατηρεῖται συχνότης τοῦ φαινομένου τῆς μεταθέσεως τῶν συστημάτων καὶ εισάγονται αἱ φθοραὶ δι' ἀναμφίβολον δῆλωσιν τοῦ πράγματος.

Αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τὸν «και-νόν»²⁰, ἢ «καινοφανῆ» καλλωπισμόν τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, τὰ τηρεῖ κατὰ τρόπον ἀριστοτεχνικόν²¹ ὁ Γερμανὸς Νέων Πατρῶν περισσώτερον ἐν σχέσει μὲ τὸν διδάσκαλόν του Χρυσάφην τὸν Νέον καὶ Πρωτοψάλτην. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ τὸ μέλος τῶν τροπαρίων, τὰ ὅποια θὰ ἀκουσθῶν ἀπόψε, ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Στιχηραρίου τοῦ Γερμανοῦ. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ περίφημοι μουσικοὶ ἐμελοποίησαν ὁλόκληρον τὸ Στιχηράριον. Ἐπιπλέον τὰ τέλη δὲ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος καὶ ὁλόκληρον τὸν ΙΗ' αἰ. τὰ Στιχηράρια αὐτὰ διεδόθησαν εἰς ἑκατοντάδας χειρογράφων καὶ κατὰ πλειονότητα τὸ Στιχηράριον τοῦ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν.

Ὅταν κατὰ τὸ 1760 περίπτου²² ὁ Πέτρος Πελοποννήσιος συνέθετε τὸ νέον στιχηρικόν μέλος, τὸ κοινὸν πλέον, τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ σύντομον ἐν σχέσει μὲ τὸ παλαιόν, ὁ Ἰακώβος Πρωτοψάλτης ὀλίγον ἀργότερον ἠθέλησε νὰ διασώσῃ τὰς μελωδικὰς, λιτὰς καὶ ἄκρως ἐκκλησιαστικὰς θέσεις τοῦ παλαιοῦ στιχηραριοῦ μέλους καὶ συνέθεσε τὸ Δοξαστάριόν του, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ σύντμησις τοῦ μέλους τοῦ Στιχηραρίου τοῦ Χρυσάφην τοῦ Νέου καὶ τοῦ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν. Συντελεσθείσης δὲ τῆς μεταρρυθμίσεως εἰς τὴν γραφὴν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ὑπὸ τῶν Τριῶν Διδασκάλων κατὰ τὸ 1814, ὁ Γρηγόριος καὶ ὁ Χουρμούζιος, καὶ ἀργότερον μοναχοὶ τινεὶ ἀγιορεῖται²³, ἐξήγησαν²⁴ καὶ μετέγρα-

σαν εἰς τὴν Νέαν Μέθοδον τὸ Στιχηράριον καὶ τῆς παραδόσεως τοῦ ΙΕ' αἰῶνος καὶ τοῦ Χρυσάφην τοῦ Νέου καὶ τοῦ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν καὶ τοῦ Ἰακώβου Πρωτοψάλτου καὶ τοῦ Πέτρου Πελοποννησίου. Ἐξετυπώθησαν ὅμως μόνον τὸ Δοξαστάριον τοῦ Πέτρου Πελοποννησίου, τὸ ὁποῖον διεδόθη εὐρύτατα, καὶ τὸ Δοξαστάριον τοῦ Ἰακώβου Πρωτοψάλτου, τὸ ὁποῖον ἀριθμεῖ καὶ αὐτὸ δύο ἐκδόσεις. Ἔμειναν ὅμως ἀδημοσίευτα καὶ ἄγνωστα τὰ Στιχηράρια τοῦ Χρυσάφην τοῦ Νέου καὶ τοῦ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, πεντάτομα ἀμφότερα.

Εἰς τὸ παλαιὸν στιχηρικόν μέλος δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὰς αὐτὰς θέσεις ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἕως τὸ Δοξαστάριον τοῦ Ἰακώβου καὶ ἕως ἀργότερον τὸ Δοξαστάριον τῶν Ἀποστίχων τοῦ Χουρμούζιου Χαρτοφύλακος²⁵. Ἡ αὐτὴ λιτότης ἀλλὰ καὶ ἐπιβλητικότης εἰς τὴν ἔκφρασιν, τὸ ἴδιον μέλος τῶν θέσεων πανομοιότυπος εἰς παραλλήλους περιπτώσεις, ἢ αὐτὴ δομῆ, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διαδοχὴν τῶν ἁρμοδιῶν εἰς ἕκαστον ἦχον θέσεων. Εἶναι τὸ βυζαντινὸν μέλος, τὸ ὁποῖον ἐλάχιστα ἢ οὐδόλως ἐδέχθη ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις²⁶. Ἡ παράδοσις τοῦ ἀναλλοιώτου αὐτοῦ βυζαντινοῦ μέλους εἶναι μία παρακαταθήκη τεραστίως σημασίας δι' ἡμᾶς τοὺς νεοέλληνας, τοὺς περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ἀσχολουμένων, μέσα εἰς τὴν μεταβλητότητα τῶν καιρῶν μας.

Ὁ Χρυσάνθος εἰς τὸ Θεωρητικόν του, ὅταν δίδῃ κανόνας περὶ τοῦ πῶς δεῖ μελιζειν, ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ παλαιὸν στιχηρικόν μέλος καὶ συνιστᾷ ἐντροπῆ μελέτην διὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ κατάλληλον χρησιμοποίησιν τῶν ἁρμοδιῶν θέσεων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς διαφυλάξεως τοῦ μέλους τούτου ἀλωβήτου καὶ ἀναλλοιώτου. Καὶ κανοναρχεῖ: «Ἐπειδὴ εἰς τὸ παλαιὸν στιχηρικόν μέλος ἕως τώρα ξένα μέλη δὲν παρεισήχθησαν καὶ ἄς μὴ γένη αὐτὸς (δηλ. ὁ νέος μελοποιὸς) ἀρχηγὸς τῆς κιβδηλώσεως»²⁷. Καὶ κατωτέρω, ἐν τῇ αὐτῇ παραγράφῳ ὁμιλῶν διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἁρμοδιῶν θέσεων, λέγει: «Καὶ τότε δύναται νὰ ἐλπίζῃ ὅτι συντά-

20. Ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς ὀφείλεται εἰς τὸν ἴδιον τὸν Χρυσάφην τὸν νέον καὶ Πρωτοψάλτην: πρβλ. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, τόμος Ε', σσ. 325-326, ὅπου ὁ Χρυσάφης ὁ νέος εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦ αὐτογράφου κώδικός του, τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ 4 (Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης), τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1655, ἀναφέρει: «...ἀλλ' ἐν καινῷ τινι καλλωπισμῷ καὶ μελιτροποφθόγοις νεοφανέσι θέσεσι, καθάπερ τὰ νῦν ἄσματολογεῖται τοῖς μελωδοῦσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει». Τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς ἐπαναλαμβάνει ὁ Χρυσάφης καὶ εἰς ἄλλον αὐτόγραφον αὐτοῦ κώδικα, τὸν τῆς μονῆς Ζενοφώντος 128, φ. 250ν, τὸ ἔτος 1671.

21. Εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦ αὐτογράφου κώδικος τοῦ Γερμανοῦ, τοῦ Πατριαρχικοῦ 930 (ἔτος 1665), φ. 425ν-426γ, ἀναγινώσκουμεν «συνέγραφα ἐκ πολλῶν πρωτοτύπων, παλαιῶν τε καὶ νέων ἀναλεξάμενος» ἔνια καὶ παρ' ἐμαυτοῦ ἔστιν, ἃ προσθεῖς καλλοῦν ἕνεκα οἱὰ που πρὸς τῶν ἐμῶν καθηγητῶν, προκρίτως δὲ πρὸς τοῦ λογιωτάτου καὶ μουσικωτάτου κυρίου Χρυσάφην πρωτοψάλτου τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἐδιδάχθη...». Πρβλ. Α. Κομίνη, Πίνακες χρονολογημένων Πατριαρχικῶν κωδίκων, Ἀθήναι 1968, σ. 49-50.

22. Περὶ Πέτρου Πελοποννησίου, βλ. Γρ. Θ. Στάθη, Ἡ σύγχυσις τῶν τριῶν Πέτρων (δηλαδή Μπερεκέτη, Πελοποννησίου, Βυζαντινοῦ), εἰς «Βυζαντινὰ» τόμος 3, Θεσσαλονίκη 1971, σσ. 228-229, καὶ Χ. Πατρινοῦ, Πρωτοψάλται, Λαμπιτάριοι καὶ Δομῆστικοὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (1453-1821), εἰς «Μνημοσύνη», τόμος Β', Ἀθήναι 1970, σ. 85-86.

23. Κυρίως ὁ Νικόλαος ἱερομόναχος Δοχειαρίτης, Ματθαῖος ἱερομόναχος Βατοπεδινὸς καὶ Ἰωάσαφ ἱερομόναχος Διονυσιάτης.

24. Οἱ τόμοι τῶν ἐξηγήσεων αὐτῶν εὐρίσκονται νῦν, κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτῶν, εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν μετεφέρθησαν ἐκ τῆς Βι-

βλιοθήκης τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ ἀριθμοὶ εὐρέσεως αὐτῶν περιέχονται εἰς τὸν Ε' τόμον τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Παπαδοπούλου-Κεραμέως, ὅπου περιγράφονται τὰ χειρόγραφα γενικῶς τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου. Οἱ κώδικες μὲ τὰς ἐξηγήσεις τῶν ἀγιορευτῶν μουσικοδιδασκάλων εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς ὅλας τὰς ἀγιορευτικὰς Βιβλιοθήκας. Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν κωδίκων τοῦ Ἰωάσαφ ἱερομονάχου τοῦ Διονυσίου εὑρηται εἰς τὴν μονὴν Διονυσίου.

25. Ὁ Χουρμούζιος Χαρτοφύλαξ, ἀποκτήσας μεγάλην πείραν ἐν τῇ ἐξηγήσει τῶν παλαιῶν Στιχηραρίων καὶ μιμούμενος τὸ μέλος τοῦ Δοξασταρίου τοῦ Ἰακώβου Πρωτοψάλτου, συνέθεσε τὸ Δοξαστάριον τῶν Ἀποστίχων δοξαστικῶν ἰδιομέλων, τὰ ὅποια ἄλλωστε ἔλειπον ἐκ τοῦ Δοξασταρίου τοῦ Ἰακώβου. Βλ. Χουρμούζιου Χαρτοφύλακος, Δοξαστάριον Ἀποστίχων, ἐκδοσις Α', Κων/λις 1859, ἐκδοσις Β', Θεσσαλονίκη 1901, τόμοι Α'-Β'.

26. Ὁ «καινός» καλλωπισμὸς αὐτοῦ τοῦ μέλους, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ἐκληφθῆ ὡς νέον στοιχεῖον, κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶν, ἀφορᾷ εἰς μίαν νέαν σύνθεσιν — ἀνκατάταξιν τῶν αὐτῶν στοιχείων — δὲν ἀποτελεῖ ἀλλαγὴν οὔτε ἐπιβολὴν ἐξωτερικῶν στοιχείων.

27. Χρυσάνθου, Θεωρητικὸν Μέγα τῆς Μουσικῆς, Τετάρτη 1832, σ. 185, § 416.

τει και αὐτὸς μελωδίας ἀπὸ θέσεις ἐκκλησιαστικὰς καὶ πατροπαράδοτους».

* * *

Κατόπιν αὐτῆς τῆς βραχείας, πλὴν ἀπαραιτήτου, εἰσαγωγῆς, ὡς γευθῶμεν καὶ ἡμεῖς «θέσεων ἐκκλησιαστικῶν καὶ πατροπαράδοτων» ἐκ τοῦ Στιχηραρίου τοῦ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν κατ' ἐξήγησιν Νικολάου ἱερομονάχου Δοχειαρίου²⁸. Πρέπει ὅμως νὰ προταχθῆ ἡ ἀκόλουθος διευκρίνησις.

Αἱ Μ. Ὠραι τῶν τριῶν ἑορτῶν εἰς τὰ Στιχηράρια τοῦ Χρυσάφη τοῦ Νέου καὶ τοῦ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, ὡς συνθέσεις, εἶναι σχεδὸν ἴδιαι. Ὁ Γερμανὸς ἔλαβε τὰς συνθέσεις τοῦ Χρυσάφη καὶ μόνον εἰς ὀλίγας περιπτώσεις καὶ ἰδίως εἰς τὰς καταλήξεις ἐδιαφοροποίησεν αὐτάς καὶ τοῦτο πρὸς τὸ καλῦτερον. Γνωστότερα ὅμως καὶ ἀποτελοῦσαι ἴδιον βιβλίον με εὐρείαν διάδοσιν εἶναι αἱ Ὠραι ἐκ τοῦ Στιχηραρίου τοῦ Χρυσάφη τοῦ Νέου. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ διδάσκαλοι, Χρυσάφης καὶ Γερμανός, ἀκολουθοῦν με πολλὴν προσήλωσιν τὰς συνθέσεις τοῦ ἸΔ' αἰῶνος τῶν ἰδιομέλων αὐτῶν τῶν Ὠρῶν, οἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν «καλλωπισμοὶ» ἀφοροῦν μόνον εἰς ὀλίγας θέσεις. Οὕτω δυνάμεθα νὰ ὁμιλῶμεν περὶ τῶν Μ. Ὠρῶν τῶν Παθῶν τοῦ παλαιοῦ, γενικῶς, Στιχηραρίου, καὶ ὅταν ψάλωμεν συνθέσεις τοῦ Χρυσάφη ἢ τοῦ Γερμανοῦ, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς δεδομένας ἐπὶ τοῦ προκειμένου διακρίσεις.

Θὰ ἀκουσθοῦν μόνον δύο στιχηρὰ ἰδιόμελα ἐκ τῶν δώδεκα· ἦτοι τὸ δοξαστικὸν τῆς Γ' Ὠρας Ἐλκόμενος ἐπὶ σταυροῦ εἰς ἦχον πλ. α'. καὶ τὸ δοξαστικὸν τῆς Θ' Ὠρας Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου εἰς ἦχον πλ. β'. Διὰ νὰ μεταφερθῶμεν εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ τὰς πραγματικὰς ὥρας τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου, θ' ἀναγνωσθῆ ἡ σχετικὴ περικοπὴ ἐκ τοῦ κζ' Κεφαλαίου τοῦ κατὰ Ματθαίου Εὐαγγελίου²⁹.

Ἐν τέλει, θεωροῦμεν πολὺ ἐνδιαφέρον ν' ἀκούσωμεν καὶ μίαν παλαιὰν βυζαντινὴν «καλοφωνίαν», δηλαδὴ ἓν ἐπιτηδευμένον μέλος τοῦ ἸΔ' αἰῶνος. Πρόκειται περὶ τοῦ καλοφωνικοῦ στίχου («Ἴνα τί ἐφρόαξαν ἔθνη») ἐκ τοῦ β' ψαλμοῦ, κατὰ μελοποίησιν τοῦ Ζένου τοῦ Κορώνη καὶ Πρωτοφάλτου τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἡ σύνθεσις αὐτῆ ἀνήκει βασικῶς εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Μεγάλου Ἐσπερινοῦ³⁰. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ κείμενον τοῦ ψαλμοῦ αὐτοῦ

28. Κώδιξ μονῆς Δοχειαρίου 327, φ. 306r ἐξῆς καὶ 315r ἐξῆς.

29. Ἀνεγνώσθησαν κατ' ἐκλογὴν στίχοι (1-56) ἐκ τοῦ κζ' κεφαλαίου τοῦ κατὰ Ματθαίου εὐαγγελίου. Ἀκολουθῶς ὁ χορὸς ἔψαλε τὸ δοξαστικὸν τῆς Γ' Ὠρας Ἐλκόμενος ἐπὶ Σταυροῦ εἰς ἦχον πλ. α'. Καὶ ἀνεγνώσθη ὁ ξη' ψαλμὸς Σῶσόν με ὁ Θεὸς καὶ ἠκολούθησεν ὁ χορὸς με τὸ δοξαστικὸν τῆς Θ' Ὠρας Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου, εἰς ἦχον πλ. β'.

30. Εἰς τὸν Μέγαν Ἐσπερινόν, μετὰ τὸ πέρας τῆς ψαλμωδῆσεως τῶν στίχων τοῦ α' ψαλμοῦ Μακάριος ἀνῆρ καὶ τοῦ β' ψαλμοῦ Ἴνα τί ἐφρόαξαν ἔθνη, ὑπάρχει μία σειρά καλοφωνικῶν συνθέσεων τῶν στίχων τοῦ β' ψαλμοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων δύνανται οἱ ψάλται νὰ ἐκλέγουν ἓνα καὶ νὰ ψάλουν, εἰς πανηγυρισμὸν καὶ καλοφωνικὴν ἀκολουθίαν ἀποβλέποντες.

εἶναι μεσαιωνικὸν καὶ πολλοὶ στίχοι ἐξ αὐτοῦ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰ στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς Μ. Ἑβδομάδος γενικώτερον, νομίζομεν ὅτι δικαιολογεῖται ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ τοῦ μαθήματος διὰ τὴν παρούσαν ἐκδήλωσιν.

Ἡ σύνθεσις ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος τῆς καλοφωνίας, τοῦ ἐπιτηδευμένου δηλαδὴ μέλους, γνωστοτέρου ὡς μέλους τοῦ Μαθηματαρίου. Εἶναι τριμερὴς κατὰ τὴν μορφήν με δύο μικρὰ κράτηματα καὶ ἐν ἄλλο ἐκτενὲς εἰς τὸ τέλος πρὸ τοῦ Ἀλληλουΐα. Διὰ λόγους χρόνου ἐγίναν ἑλαφραὶ περικοπαί. Εἰς αὐτὴν τὴν καλοφωνικὴν σύνθεσιν θαναυμάζομεν τὴν τέχνην τοῦ ἀναγραμματισμοῦ³¹, τῆς ἀνακαταστρώσεως δηλαδὴ τοῦ κειμένου. Με τοὺς ἀναγραμματισμοὺς αὐτοὺς τονίζεται τὸ ἐρωτηματικὸν ὕφος τοῦ κειμένου ἀριστοτεχνικῶς³² καὶ ἐκφράζεται θαυμασίως ἡ ἀνεξήγητος δι' ἓνα πιστὸν ἀπορία «Ἴνα τί;». Ἡ ἀριστοτεχνικὴ ὄντως αὐτῆ σύνθεσις παρεδόθη εἰς τὰ χειρόγραφα ὡς μάθημα τὸ «θαυμάσιον». Τὸ ἐρωτηματικὸν ὕφος αὐτοῦ τοῦ στίχου καθιστάμενον διὰ τῶν ἀναγραμματισμῶν δραματικόν, ὡς καὶ ὁ μεσαιωνικὸς χαρακτήρ του συνετέλεσαν, ὥστε ὁ αὐτὸς Ζένος Κορώνη νὰ συνθέσῃ ἄλλας δύο καλοφωνίας καὶ ὁ Ἰωάννης Κουκουζέλης ἑτέρας δύο, ἦτοι ἔχομεν τὸ ὅλον πέντε διαφόρους συνθέσεις, τῶ ὄντι ἀριστουργήματα τῆς Βυζαντινῆς Μελοποιίας, τοῦ ἸΔ' αἰῶνος³³. Ἡ σύνθεσις, κατ' ἐξήγησιν

31. Ὁ ἀναγραμματισμὸς εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ τρία βασικὰ στοιχεῖα τῆς καλοφωνίας· τὰ ἄλλα δύο στοιχεῖα εἶναι: τὸ ἐπιτηδευμένον μέλος καὶ τὸ κράτημα εἰς μίαν, δύο ἢ καὶ περισσότερας στάσεις. Οἱ ἀναγραμματισμοὶ καὶ ἀναποδισμοὶ ὡς εἶδος τῆς μελοποιίας ἀποτελοῦν τὸν κολοφῶνα τῆς βυζαντινῆς Ψαλτικῆς Τέχνης.

32. Ὁ ἀναγραμματισμὸς τοῦ κειμένου εἰς αὐτὴν τὴν καλοφωνίαν εἶναι ὁ ἀκόλουθος:

α' μέρος: Ἴνα τί ἐφρόα... ἐφρόαξαν ἔ... τὰ ἔθνη
καὶ λαοί, ἔθνη καὶ λαοί
ἐμελέτησαν, ἐμελέτησαν κενὰ
κατὰ τοῦ Κυρίου... κατὰ τοῦ Κυρίου;
Ἴνα τί ἐφρόαξαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς;
Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς συνήχθησαν.
Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς παρέστησαν.
Ἐφρόαξαν, τί ἐφρόαξαν ἔθνη,
ἔθνη καὶ λαοί;
Ἴνα τί; ... τιριε, τιριε

β' μέρος: Ἐφρόα... ἐφρόαξαν ἔθνη
καὶ λαοί ἐμελέτησαν κενὰ
κατὰ τοῦ Κυρίου
κατὰ τοῦ Κυρίου
Ἴνα τί; ...τιτι, τιριε

γ' μέρος: Ἐφρόα... τί ἐφρόαξαν ἔθνη καὶ λαοί;
ἔθνη καὶ λαοί ἐμελέτησαν.
Ἴνα τί, τιτι, τιριε (ἐκτενὲς κράτημα)
Ἀλληλουΐα.

33. Καὶ ἄλλοι ποιηταὶ ἐμελοποίησαν καλοφωνικῶς αὐτὸν τὸν στίχον, ἰδίως κατὰ τὴν μεταβυζαντινὴν περίοδον, ὡς ὁ Δημήτριος Νταμίας Πρωτοφάλης Χάνδακος Κρήτης (α' ἡμῖς 12' αἰῶνος): βλ. κώδικα Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν 963, φ. 52r ἐξῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΜΟΡΦΑΙ

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ κ. Ι Ε Ζ Ε Κ Ι Η Λ

(Ο Α Π Ο Α Υ Σ Τ Ρ Α Λ Ι Α Σ)

Εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐκλεκτῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐξέχουσαν καταλαμβάνει θέσιν ὁ Μητροπολίτης Πισιδίας κ. Ἰεζεκιήλ, τοῦ ὁποίου τὸ ἔργον τυγχάνει πολυσιδῶς καὶ δυσπερίγραπτον. Ἡ πολυμερὴς αὐτοῦ προσωπικότης, ἡ πλουσία δράσις ἐν τῷ Ἀμπελωνί τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου, ἡ ρηξικέλευθος ποιμαντικὴ δραστηριότης αὐτοῦ καὶ ἡ κατὰ Χριστὸν βιωτὴ καὶ πολιτεία αὐτοῦ ἀποτελοῦν πολύτιμον κεφάλαιον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ καθιστοῦν αὐτὸν πρότυπον διὰ πάντα ἐφιέμενον τῆς μετ' αὐταπαρνήσεως καὶ θείου ζήλου διακονίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Γεννηθεὶς εἰς Πάτρας κατὰ τὸ ἔτος 1913 ὁ κατὰ κόσμον Χρῆστος Ἰσοκαλάς, ἐπεράτωσε τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς του εἰς τὴν γενέτειράν του καὶ ἀκολούθως εἰσήχθη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀφ' ἧς ἀπεφοίτησε λαβὼν τὸ πτυχίον του ἐν ἔτει 1935. Τὴν 27ην Σεπτεμβρίου 1934 ἐχειροτογήθη εἰς Διάκονον εἰς τὸν Πανεπιστημιακὸν Ναὸν τῆς Καπνικαρέας ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων ἀειμνήστου Ἰεζεκιήλ Βελανιδιώτου. Μετὰ τὴν εἰς διάκονον χειροτονίαν του ὑπηρέτησεν ἐπὶ δεκάμηνον εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Πατρῶν, ἀκολούθως δὲ ὡς πρωτοσυγκελλεὺν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος καὶ Φανα-

ριοφερσάλων. Κατὰ δὲ τὴν 30ὴν Νοεμβρίου 1935, ἑορτὴν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἐχειροτονήθη εἰς Πρεσβύτερον εἰς τὸ Παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Πτωχοκομείου Ἀθηνῶν. Εὐθὺς μετὰ τὴν εἰς πρεσβύτερον χειροτονίαν του διωρίσθη ὡς Πρωτοσύγκελλος καὶ Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων καὶ θραδύτερον διετέλεσεν Ἱεροκῆρυξ εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας καὶ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Πισιδίας ἀποτελεῖ πνευματικὸν ἀνάστημα τοῦ ἐξόχου πνευματικοῦ ἀνδρός, ἀειμνήστου Ἀρχιμανδρίτου Γερβασίου Παρασκευοπούλου, τοῦ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τόσον καρποφόρος δράσαντος εἰς τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν καὶ πνευματικῶς ἐκθρέψαντος πλήθη ἀνθρώπων, ἐν οἷς συγκαταλέγονται καὶ πολλοὶ τῶν σήμερον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ δρώντων ποιμένων καὶ διδασκάλων.

Ἐν ἔτει 1937, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς καὶ μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀειμνήστου Ἀθηναγόρου, μετέβη εἰς Η.Π.Α. καὶ διωρίσθη Ἱερατικὸς Προϊστάμενος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον Κοινότητα τοῦ Portsmouth τῆς πολιτείας New Hampshire. Ἀκολούθως ὑπηρέτησεν εἰς τὰς Κοι-

Χουρμουζίου χαρτοφύλακος, ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1 κώδικος τοῦ Ἰδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας³⁴.

* * *

Κατόπιν αὐτῆς τῆς γεύσεως βυζαντινοῦ μέλους τῆς καθ' ἑαυτὸ βυζαντινῆς ἐποχῆς θεωροῦμεν προτιμότερον νὰ κλείσωμεν τὴν ἀποψινὴν ἐκδήλωσιν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐπιτεύχθη μέρος, ἔστω, τοῦ ἐπιδιωχθέντος σκοποῦ, τῆς προσεγγίσεως δηλαδὴ τῶν Παθῶν τοῦ Σωτῆρος διὰ μέσου τῆς βυζαντινῆς Ὑμνογραφίας καὶ Μουσικῆς τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ Ὑμνογραφία ἢ ἀναφερομένη εἰς τὰ ἅγια Πάθη, κινεῖται, ὡς θὰ παρατηρήσατε, εἰς τὰ δύο στιχηρὰ ιδιόμελα, μέσα εἰς τὸ περιγράμμα τῆς διηγήσεως καὶ τῆς περιγραφῆς τῶν Παθῶν ὑπὸ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν. Ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ, ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευράν, μὲ τὴν ἀλυσιδωτὴν διαδοχὴν λιτῶν, ἐκκλησιαστικῶν μελωδικῶν σχημάτων, ἢ «πατροπαραδότων ἐκκλησιαστικῶν θέσεων», ὡς λέγει ὁ Χρῦσανθος, τονίζει τὸ ποιητικὸν κείμενον κατ' ἐξοχον πράγματι τρόπον, ἐπιβάλλεται διὰ τῆς κλασικότητος, ἀποστάζει πνευματικὸν

γλυκασμὸν καὶ κινεῖ εἰς κατάνυξιν. Εἰς κατάνυξιν καὶ τέρψιν ἐκκλησιαστικὴν ἐπέδιωσε νὰ διεγείρη τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ ὁ βυζαντινὸς χορὸς ἀπόψε. Εὐχαριστῶ πολὺ καὶ συγχαίρω τὸν φίλον χορὰρχην κ. Γεώργιον Κακουλίδην, ὁ ὁποῖος κατήρτισε καὶ διηύθυνε τὸν χορὸν τῶν Ἱεροφαλτῶν καὶ μὲ μόχθον πολὺν εἰργάσθη διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν δυσκόλων αὐτῶν μελῶν. Εὐχαριστίαι θερμαὶ ἀπευθύνονται καὶ πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν μελῶν τοῦ χοροῦ. Εὐχαριστῶ ἐπίσης θερμῶς τὸν ἅγιον ἀρχιμανδρίτην, π. Ἱερόθεον Γαρυφαλλόν, ὁ ὁποῖος εὐγενῶς ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν πρότασιν καὶ μᾶς ἀνέγνωσε κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀπαγγελτικὴν παράδοσιν τὰ ἅγιο-γραφικὰ κείμενα. Τὰς δεούσας εὐχαριστίας ἀπευθύνω πρὸς τὴν Διοίκησιν τῆς Ἑταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ διὰ τὴν εὐγενῆ παραχώρησιν τῆς αἰθούσης.

Δὲν ἀπομένει ἄλλο ἀπὸ τοῦ νὰ εὐχαριστήσω θερμῶς ὅλους ὑμᾶς, οἱ ὁποῖοι μὲ ἠκούσατε ὀμιλοῦντα ἐπὶ τὴν ὥραν καὶ νὰ σᾶς εὐχηθῶ νὰ διέλθητε ἐργηθῶς καὶ μὲ ὑγείαν τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα καὶ μάλιστα τὴν ἡμέραν τῶν Παθῶν τοῦ Σωτῆρος καὶ Κυρίου ἡμῶν. «Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα δεῦτε πάντες ὑμνήσωμεν» διότι αὐτὸς ὑπάρχει ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καλὸ Πάσχα.

ΓΡ. Θ. ΣΤΑΘΗΣ

34. Κώδιξ 1 τοῦ Ἰδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, σσ. 370-384. — Ὁ κώδιξ αὐτὸς ὁμοῦ μὲ ἑτέρους 57 τῆς συλλογῆς Χειρογράφων Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς Οἰκογενεῖας Κονιφάρη ἀπεκτήθη ἐσχάτως.

νότητας Haverhill τῆς πολιτείας Massachusetts καὶ Hartford τῆς πολιτείας Connecticut.

Ἐν συνεχείᾳ διωρίσθη ὑποδιευθυντὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, εἰς Pomfret τῆς πολιτείας Connecticut καὶ εἰς Brookline τῆς πολιτείας Massachusetts ἀπὸ τοῦ ἔτους 1941, κατὰ δὲ τὸ 1949 κατέστη διευθυντὴς τῆς ἐν λόγῳ Θεολογικῆς Σχολῆς. Ὡς τε Καθηγητὴς καὶ Διευθυντὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, εἰργάσθη ἀόκνως, ἀφιλοκερδῶς καὶ μετὰ θείου ζήλου πρὸς ἐμπέδωσιν, ἀνάπτυξιν καὶ προβολὴν εἰς Η.Π.Α. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἣτις ἀπετέλει τὸ φυτώριον πρὸς δημιουργίαν ἱερέων, ἱκανῶν γὰ ἀναλάβουσαν τὸ ἔργον τῆς διακονίας καὶ τῆς σφυρηλατήσεως τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν ἰδανικῶν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁμογενῶν. Οἱ ἐν τῇ Σχολῇ διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι ἀναπολοῦν μετ' εὐφύμου μνείας τὰς ἀόκνους προσπάθειας καὶ τὴν ἀδιάκοπον φροντίδα αὐτοῦ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἔργου τῆς Σχολῆς διὰ τῆς δημιουργίας Κληρικῶν, ἱκανῶν γὰ βαστάσασιν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐν μέσῳ λαῶν καὶ ἔθνων πολλῶν. Καὶ ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του διὰ τῆς παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὸ ἔργον του, διὰ τῆς προσηνείας καὶ ἀπλότητός του, διὰ τῆς ἐναρέτου βιωτῆς του καὶ διὰ τῆς κλωσύνης καὶ ἐπιεικειᾶς του, μεθ' ὧν ἀντιμετώπιζε τὰ ποικίλα τῆς Σχολῆς προβλήματα. Μνημειώδης παρέμεινε ἡ διέλευσις τοῦ Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἰεζεκιήλ ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Παραλλήλως δὲ πρὸς τὸ τεράστιον τοῦτο ἔργον, παρηκολούθησεν ἀνωτέρας θεολογικὰς σπουδὰς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Harvard καὶ εἰς τὸ Θεολογικὸν Ἰνστιτούτον τοῦ Hartford, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸ πτυχίον Master of Sacred Theology κατὰ τὸ 1943. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1945 κατέστη Ἀμερικανὸς πολίτης ὑπὸ τοῦ Ἀνωτέρου Δικαστηρίου τῆς Κομητείας Windham, εἰς Putnam τῆς πολιτείας Connecticut.

Ἐκτιμῶσα ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τὰς πολυτίμους αὐτοῦ ὑπηρεσίας καὶ τὰ πολλὰ καὶ ἔκτακτα αὐτοῦ πνευματικὰ προσόντα, προτάσει τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Μιχαήλ, τοῦ ἀπὸ Κορυθίας, ἐξέλεξε αὐτὸν εἰς Ἐπίσκοπον Ναζιανζοῦ, τῆς χειροτονίας αὐτοῦ γενομένης τὴν 17ην Σεπτεμβρίου 1950 ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Βοστώνης. Ὑπὸ τὴν νέαν του ιδιότητα, ἐποθετήθη ὡς βοηθὸς Ἐπίσκοπος εἰς τὴν Γ' Ἀρχιεπισκοπικὴν Περιφέρειαν, τὴν τῆς Νέας Ἀγγλίας, με ἔδραν τὴν Βοστώνην. Τὰ ἔχνη τῆς διελεύσεώς του ἐκ τῆς περιφέρειας ταύτης ὑπῆρξαν ἔντονα καὶ ἀνεξίτηλα. Κατὰ Μάρτιον δὲ τοῦ ἔτους 1953 ἀπεστάλη οὗτος ὡς βοηθὸς Ἐπίσκοπος εἰς τὴν Β' Ἀρχιεπισκοπικὴν Περιφέρειαν, τὴν περιλαμβάνουσαν ὀλόκληρον τὴν Μεσοδυτικὴν Ἀμερικὴν, ἀποτελουμένην ἐκ 13 Πολιτειῶν τῶν Η.Π.Α. καὶ μέρη τοῦ Καναδά με ἔδραν τὸ Σικάγον.

Ἡ ποιμαντικὴ δραστηριότης ἐν Σικάγῳ τοῦ νέου Ἐπισκόπου ὑπῆρξε τῷ ὄντι πολύπλευρος, καρποφόρος καὶ ζηλευτὴ, ἐξασφάλισα δι' αὐτὸν μνήμην ἕσαει μεταξὺ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων. Ὡς ὑπεύθυνος πνευματικὸς ἡγέτης ἐπελήφθη ἀμέσως τοῦ ἔργου του

μετὰ ζέοντος πνεύματος. Ἡ διαρκὴς φροντίς του διὰ τὰ προβλήματα τοῦ ποιμνίου του, ἡ κοινωνικὴ του δράσις, ἡ μέριμνα ὑπὲρ τῶν ἀσθενῶν καὶ χρηζόντων βοήθειας, ἡ ἀσίγαστος ἐφεσις του πρὸς προβολὴν τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς εὐρύτερους κύκλους τῆς Ἀμερικανικῆς κοινωνίας, ἡ ἐνθερμος ὑπ' αὐτοῦ ὑποστήριξις τῆς πατρῴας πίστεως καὶ τῆς ἐθνικῆς κληρονομίας κατέστησαν αὐτὸν λαμπρὸν σέλας καὶ ἐργάτην δόκιμον τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ ἴδρυσις νέων κοινοτήτων, ἡ ἀρτία ὁργάνωσις καὶ λειτουργία τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν, ἡ ἐπ' ἀνδρωσις αὐτῶν δι' ἐργατῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἀπετέλεσαν πρωταρχικὸν στόχον τοῦ Ἐπισκόπου Ἰεζεκιήλ. Ἡ νεότης ἀπετέλεσεν ὡσαύτως πρωτίστην αὐτοῦ φροντίδα. Εἶναι μεταξὺ τῶν πρώτων ὁργανωτῶν τῆς γνωστῆς G.O.Y.A. (=Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Νεολαία Ἀμερικῆς), τῆς ὁποίας διηύρυνε τοὺς σκοπούς, καὶ ἐμερίμνησε διὰ τὴν ἔνταξιν εἰς αὐτὴν ὄλων τῶν τέκνων τῶν ὁμογενῶν.

Τὸ σήμερον λειτουργοῦν καὶ ἀκμᾶζον Γηροκομεῖον Σικάγου (Welfare Foundation), εἰς τὸ ὁποῖον πολλοὶ παρήλικες εὐρίσκουν στέγην καὶ στοργήν, εἶναι ἔργον ἐν πολλοῖς αὐτοῦ, νυχθημερὸν μοχθοῦντος καὶ διὰ πολλῶν δυσχερειῶν ἐπιτυχόντος τὴν θεμελιώσιν καὶ ὀλοκλήρωσιν τῆς νέας αὐτῆς Βασιλειᾶδος. Ἡ ἔντονος αὐτοῦ δραστηριότης εὗρεν ἀπήχησιν εἰς ὀλόκληρον τὴν Μεσοδυτικὴν Ἀμερικὴν καὶ ἐξησφάλισε δι' αὐτὸν τὴν ἀγάπην, τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν δογμάτων. Συγκινητικαὶ ὑπῆρξαν αἱ πρὸς αὐτὸν ἐκδηλώσεις ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης τοῦ ποιμνίου του.

Ἡ ὥραία ὁμως καὶ θεάρεστος αὐτῆς δράσις ἐπρόκειτο γὰρ μετατοπισθῆ εἰς μίαν νέαν ἐπαλξιν τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Αὐστραλίας. Διότι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξέλεξε αὐτὸν, τὴν 24ην Φεβρουαρίου 1959, Ἀρχιεπίσκοπον Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας. Ἡ τοποθέτησις τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Αὐστραλίας ἀπηγορεύθη ἐκ δύο παραγόντων. Ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐκ τῆς δεδοκιμασμένης αὐτοῦ διακονίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν, αἵτινες ἐπεκράτουσαν εἰς τὴν ἀρτισύστατον Ἀρχιεπισκοπὴν Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας καὶ αἱ ὁποῖαι συνθήκαι ἀπῆλθον τὴν ἐκλογὴν Ἱεράρχου ἐγνωσμένης ἀξίας καὶ ἀφωσιωμένου εἰς τὸ ἔργον τῆς χάριτος πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐκκρεμούντων προβλημάτων τῆς ἐν Αὐστραλίᾳ Ἐκκλησίας.

Ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Αὐστραλίας ὁ Ἰεζεκιήλ ἐπετέλεσεν ἐπὶ 15 συναπτὰ ἔτη ἔργον πρωτοπορητικόν. Ἡ ἱστορία θὰ καταγράψῃ εἰς χρυσοῦς σελίδας τὴν συμβολὴν αὐτοῦ πρὸς ἐμπέδωσιν, ἐξάπλωσιν καὶ ἀρτίαν ὁργάνωσιν τῶν Ὀρθοδόξων Κοινοτήτων τῆς κατ' Αὐστραλίαν Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐπόμενον ἦτο ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος γὰρ συναγνῆσθαι δυσχερείας καὶ ἀντιδράσεις οὐ τυχούσας, ἐφ' ὅσον προσέκρουεν εἰς ὠργανωμένα συμφέροντα καὶ ἤρχετο ἀντιμέτωπος πρὸς ἄτομα, ἅτινα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κατετάρασσον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Αὐστραλίας ἀπὸ τοῦ 1924 καὶ ἐνεῦ-

θεν. Οὐδείς ὅμως δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν εἰλικρίνειαν τῶν διαθέσεων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰεζεκιήλ, τὸν ζήλόν του διὰ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἀγνήν πρόθεσιν του πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ποιμνίου του, τὸ ἀφιλοκερδὲς καὶ ἀσκητικὸν τοῦ χαρακτήρος του. Πάντα ταῦτα ὠδήγησαν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ προβῇ εἰς βαθεῖαν τομὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ νὰ ἀναλώσῃ πάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, μέχρι κλονισμοῦ τῆς υἰγείας του, πρὸς ἐπιτελεσὶν ἔργου ἀγαθοῦ καὶ θεαρέστου. Τὰς 13 Κοινοτήτας, τὰς ὁποίας εἶδεν, ὅτε ἀνέλαβε τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Αὐστραλίας, ἠῤῥξῃσεν εἰς ὑπὲρ 80 ὄργανωμένας Κοινότητες, ἐχούσας Ἑλληνικὰ Σχολεῖα, Δημοτικά τε καὶ Γυμνάσια, Φιλόπτωχα Ταμεία, Κατηχητικὰ Σχολεῖα, ὀργανώσεις νεολαίας κ.λ.π. Νῦν δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν Κοινοτήτων ἀνέρχεται εἰς 105 μὲ προοπτικὴν αὐξήσεως αὐτῶν. Ἡ πολυσχιδῆς αὐτοῦ δρᾶσις ἐπεξετάθη εἰς τὴν ἴδρυσιν Παιδικῶν Σταθμῶν καὶ Οἴκου Μεταναστρίας ἐν Μελβούρνη, εἰς τὴν ἔκδοσιν δύο ἐντύπων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, τῆς Φωνῆς τῆς Ὁρθοδοξίας (Voice of Orthodoxy) καὶ τοῦ Newsletter, εἰς τὴν ἴδρυσιν προπαρασκευαστικῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς πρὸς μόρφωσιν τῶν μελλόντων νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Αὐστραλίας ἱερέων, Γηροκομείων, Νοσοκομείου καὶ τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Κοινωνικῆς Προνοίας «Ἡ Βασιλείας». Δι' ἐντόγων προσπαθειῶν του ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἀπέκτησε νέον Ἀρχιεπισκοπικὸν Μέγαρον καὶ ἐτέθησαν αἱ βάσεις πρὸς δημιουργίαν Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς. Πρὸς ταχυτέραν ἐπίλυσιν τῶν θεμάτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας ὁ κ. Ἰεζεκιήλ συνέστησε εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἐπέτυχε τὴν ἀναδιάρθρωσιν τῆς Διοικήσεως, διὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἀνεξαρτήτου Μητροπόλεως Νέας Ζηλανδίας, ἐχειροτόνησε δύο βοηθοὺς Ἐπισκόπους καὶ ὠργάνωσε κατὰ καιροὺς Κληρικολαϊκὰς Συνελεύσεις, εἰς ἃς συνεζήτουντο τὰ ποικίλα προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Αὐστραλίας καὶ ἐδίδοντο αἱ δέουσαι κατευθύνσεις πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῶν.

Τὸν Αὐγούστου τοῦ 1974 τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προήγαγε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Αὐστραλίας εἰς Μητροπολίτην Πισιδίας, θέσιν ἀνωτέραν κατὰ τὸ Συνταγματικὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὡς ἀναφέρει ἡ κοινοποιηθεῖσα εἰς αὐτὸν ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ 5ης Αὐγούστου 1974. Ὁ Μητροπολίτης Ἰεζεκιήλ κατὰ καιροὺς

ἔτυχε τιμητικῶν διακρίσεων διὰ τὰς πολυτίμους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσίας του. Εἶναι δὲ ἐπίτιμος δημότης Σικάγου καὶ κάτοχος τοῦ Μεγαλοσταύρου τοῦ Φοίνικος. Παραλλήλως δὲ πρὸς τὰ ὑψηλὰ ποιμαντορικά του καθήκοντα συνέγραψε πλεῖστα ἄρθρα εἰς Ἑλληνικά καὶ ξένα θεολογικὰ περιοδικά, ὡς καὶ μελέτην περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος τῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἀμερικῇ. Ὡσαύτως συνέγραψεν Ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας καὶ Ἀπολογητικὴν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ μαθητῶν του.

Ἡ ὅλη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπίσημος εὐδόκιμος διακονία αὐτοῦ συνεπλήρωσε 40 συναπτὰ ἔτη (1934 - 1975) καὶ ἀποτελεῖ μίαν πορείαν εὐγενῶν ἀγώνων καὶ ὑψηλῶν στόχων, εἰς οὓς ἀπεδύθη καὶ πρὸς οὓς ἀπέβλεψεν ὁ ἐκλεκτὸς Ἱεράρχης. Πεπροικισμένος δι' ἐξόχων πνευματικῶν καὶ διοικητικῶν προσόντων, ὁ Μητροπολίτης Πισιδίας διεκρίθη διὰ τὴν βαθεῖαν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν του εἰς τὴν φωνὴν καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν ἀκραιφνῆ προσήλωσιν του εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ παράδοσιν, τὴν ἀφιλοκέρδειαν καὶ τὴν παροιμιώδη φιλανθρωπίαν του, τὴν ἀσκητικὴν καὶ τὴν κατὰ Θεὸν βιωτὴν καὶ πολιτείαν του καὶ τὴν ἱεραποστολικὴν του συνείδησιν. Τὸ «λάλει Κύριε καὶ ὁ δοῦλός σου ἀκούει», ἀπετέλεσε δι' αὐτὸν κανόνα βίου καὶ προθύμως ἔτρεχεν, ὅπου ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἐκάλει, ἀποφεύγων ἐπιμελῶς εὐκόλον καὶ ἀνετον βίον. Ὡς λύχνος, τεθεὶς ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ὁ Μητροπολίτης κ. Ἰεζεκιήλ ἐξήστραψε, καθ' ὅλην τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γόνιμον σταδιοδρομίαν του, ἀνταγείας καὶ μαρμαρυγὰς ἀληθοῦς Ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρός καὶ καλοῦ ποιμένος, τιθεὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν λογικῶν προβάτων καὶ προσδλέψας εἰς μόνην τὴν δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ. Καὶ σήμερον, ἀκμαῖος εἰσέτι καὶ ποθῶν τὴν δόξαν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ στρατευομένης Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ ἐν πολύτιμον κεφάλαιον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ καύχημα δι' αὐτήν, διότι τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσθη καὶ ἀγωνίζεται, τὴν πίστιν τετήρηκε καὶ εὐόρκως ἐξετέλεσε τὸ ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους χρέος του.

Β. Γ. ΤΣΑΚΩΝΑΣ

Ἐντεταλμένος Ὑφηγητῆς

ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ο ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ ΔΙΟΡΘΩΤΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ

Εἰς τὴν ἀξιόλογον βιβλιοθήκην τοῦ βιβλιοεκδότου Ἀλεξάνδρου Παπαδημητρίου εὑρομεν «φυλλάδα», περιέχουσαν Ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας Βαρβάρας καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ ἐν ταύτῃ ἰδιοχείρους σημειώσεις καὶ διορθώσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδου, τοῦ ἐτέρου μεγάλου Σκιαθίτου διαπρεποῦς πεζογράφου καὶ ὀλιγώτερον γνωστοῦ ὡς ποιητοῦ.

Σκοπὸς τῆς παρούσης μικρᾶς ἐργασίας εἶναι νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ ἐκ μέρους πολλῶν, γνωστῶν καὶ ἀγνωστῶν, καταβαλλομένην προσπάθειαν καθάρσεως τῶν λειτουργικῶν κειμένων ἀπὸ σωρεῖαν λαθῶν καὶ ἀσυνταξιδῶν. Πρὸς τοῦτο, δι' ὀλίγων μόνον θὰ σκιαγραφήσωμεν τὸν Ἀλέξανδρον Μωραϊτίδην, εἶτα θὰ περιγράψωμεν τὴν Ἀκολουθίαν καὶ τέλος θὰ δώσωμεν λεπτομερῶς τὰς διορθώσεις, πού σημειώνει ὁ ἴδιος ὁ Μωραϊτίδης ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω ἐντύπου Ἀκολουθίας.

*

Ὁ Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης¹ ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκιάθον τὴν 15ην Ὀκτωβρίου 1850. Ἐφοίτησεν εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ εἰς τὸ σχολαρχεῖον τῆς πατρίδος του πλὴν τῆς τελευταίας, τρίτης τάξεως τοῦ σχολαρχείου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφοίτησεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὴν γυμνασιακὴν του παιδείαν ἔλαβεν εἰς τὸ Βαρβάκειον Ἀθηνῶν. Τῷ 1872 ἐνεγράφη εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἀργότερον ἔλαβε μέρος εἰς τὸν Βουτσιναιὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν μετὰ τὸ δρᾶμά του «Μιχαὴλ Κομνηνός, Δεσπότης τῆς Ἡπείρου». Τῷ 1881 ὠνομάσθη διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τῷ 1891 ἐνουμφεύθη τὴν Βασιλικὴν Φουλάκην. Τῷ 1905 ἐγένετο τακτικὸν μέλος τῆς Ἐταιρείας Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν. Ἐπραγματοποίησε τέσσαρα ταξίδια εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Συνέγραψε πολλὰ διηγήματα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1911 ἀφοσιώνεται ὀλοκληρωτικῶς εἰς τὴν θρησκευτικὴν φιλολογίαν, μεταφράζων πατερνικὰ ἔργα τῆς χριστιανικῆς γραμματείας καὶ συνθέτων ὑμνογραφήματα. Τῷ 1928 ἐγένετο πρόσε-

1. Βασικὸν ἔργον εἰς τὸ θέμα τῆς σχέσεως τοῦ Ἀ. Μωραϊτίδου μετὰ τὴν Ὑμνογραφίαν θεωροῦμεν τὸ βιβλίον τοῦ Β. Σκουβαρά, Τὸ ὑμνογραφικὸν ἔργο τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδημητρίου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδου, Ἀθήναι 1960 (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Ζ' Τόμου τοῦ «Ἀρχείου Εὐβοϊκῶν Μελετῶν»). Ἐκ τῶν νεωτέρων σχετικῶν δημοσιευμάτων δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὰ Προλεγόμενα τοῦ Ἱ. Μ. Παναγιωτοπούλου (Α' Τόμος) καὶ τοῦ Π. Β. Πάσχου (Β' Τόμος) εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν «Διηγημάτων» τοῦ Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδου ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου «Ἀστὴρ» τῶν Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου, Ἀθήναι 1975.

δρον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τὴν 16ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1929 ἐκάρῃ μεγαλόσχημος μοναχὸς εἰς τὴν Σκιάθον καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Ἀνδρόνικον. Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν 25ην Ὀκτωβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους (1929).

Ὁλόκληρον τὸ ἔργον του εἶναι εἰς γλῶσσαν ἄψογον, ἀκαδημαϊκὴν καθαρεύουσαν, διηθησιμὴν ὁμοίως διὰ πολλῶν στοιχείων ἐκ τῆς λαϊκῆς λαλιᾶς, κυρίως εἰς τοὺς διαλόγους τῶν διηγημάτων του.

Ὁ Octave Merlier² τὸν ὀνομάζει «φιλόσοφον τοῦ πόνου», ἐνῶ ἄλλοι, ὅπως ὁ Ἀν. Καραντώνης³, υποστηρίζουν ὅτι «ἔζησε τὴ ζωὴ του χωρὶς προβλήματα, χωρὶς πάθη, χωρὶς περιπλοκές». Αἱ γνώμαι δίστανται καὶ περὶ τοῦ προσώπου καὶ περὶ τοῦ ἔργου του. Γεγονός, ὅμως, εἶναι ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης κατέλιπεν ἔργον εὐρύ, πολὺπλευρον καὶ μεστὸν οὐσίας πνευματικῆς. Ἐπὶ πλέον δέ, ἐβίωσεν ὡς ἄνθρωπος πνευματικὸς μετὰ κέντρον ζωῆς τὴν πέτραν τῆς ζωῆς, τὸν Χριστόν.

*

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα εἰσαγωγικὰ ἐρχόμεθα εἰς τὴν Ἀκολουθίαν. Ὁ τίτλος τῆς εἶναι ὁ ἑξῆς: «Ἀκολουθία καὶ βίος τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ψαλλομένη τῇ 4 Δεκεμβρίου».

Ἡ πρώτη σελὶς τῆς Ἀκολουθίας εἶναι πανομοιότυπος πρὸς τὸ ἐξώφυλλον αὐτῆς, μετὰ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἐκεῖνο εἶναι χρώματος ὑπερύθρου. Εἰς τὴν πρώτην λοιπὸν σελίδα — ὡς καὶ εἰς τὸ ἐξώφυλλον — ὑπάρχει εἰκὼν δυτικῆς λαϊκῆς τέχνης παριστάνουσα τὴν ἁγίαν Βαρβάραν, φέρουσαν σταυρὸν ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ κλάδον ἐλαίας ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ.

Εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς σελίδος ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐνδειξις: «Ἡ μὲν Ἀκολουθία τῆς ἁγίας Βαρβάρας ἐτυπώθη ἐκ τῆς ἐν Σάμῳ Ἱερᾶς Μονῆς τῆς ἁγίας τοῦ δὲ Ὁσίου Ἰωάννου ἐκ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις (sic) τυπογραφείου Παναγίου Τάφου. 1895».

Ἡ Ἀκολουθία σύγκειται ἐκ 32 σελίδων + 4 τοῦ ἐξωφύλλου. Εἰς τὴν πρώτην σελίδα φέρει χειρόγραφον ἀφιέρωσιν τοῦ ἐκδότου, ἔχουσαν οὕτω: «Τῷ ἱερῷ

2. Βλ. Π. Α. Καμπάνη, Πνευματικὸν Εἰδύλλιον («Ἑλληνικὴ Δημιουργία», Ἔτος Γ', τόμος 6, 1950, σελ. 506).

3. Βλ. Ἀ. Καραντώνη, Λίγα λόγια γιὰ τὸν Ἀλέξ. Μωραϊτίδην («Ἑλληνικὴ Δημιουργία», ἔτος Γ', τόμος 6, 1950, σελ. 494).

ναῶ τῆς Μονῆς τῶν Καλογρηῶν τῆς Νήσου Τήνου, ὁ ἐκδότης Β. Δ. Ζῶτος, ὁ Μολοσσός»⁴.

Εἰς τὴν σελίδα 2 περιέχονται δύο Ἀπολυτίκια, Κοντάκιον καὶ δύο Μεγαλυνάρια εἰς τὸν προφήτην Σοφοφάν καὶ εἰς τὸν Νεομάρτυρα Ἀγγελῆν, τιμωμένους τὴν 3ην Δεκεμβρίου.

Ἀπὸ τῆς σελίδος 3 ἄρχεται ἡ ἀκολουθία τῶν Ἀγίων Βαρβάρας καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἡ ὁποία περατοῦται εἰς τὴν σελίδα 19.

Ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἑσπερινῷ ὑπάρχουν Στιχηρὰ, τρία τῆς Ἀγίας εἰς ἧχον β' πρὸς τὸ «Ὅτε ἐκ τοῦ ἔϋλου σε νεκρόν». Ἔτερα τρία τοῦ Ὁσίου, ἧχος ὁ αὐτός, ὁμοία, (σελίδες 3 καὶ 4). Εἰς τὴν σελίδα 4 ὑπάρχει «Δόξα» τῆς Ἀγίας εἰς ἧχον πλ. β' «Ἀθλητικὴν ὀδεύσασα ὀδόν...», ἐπειδὴ εὐρίσκονται πολλοὶ ναοὶ ἐπ' ὀνόματί της καὶ εορτάζουν. Εἰς τὰς σελίδας 4 καὶ 5 ὑπάρχουν αἱ συνήθεις Προφητεῖαι, ἐνῶ εἰς τὰς σελίδας 5, 6 καὶ 7, εἰς τὴν Λιτὴν, εὐρίσκονται πέντε Στιχηρὰ τῆς Ἀγίας καὶ δύο τοῦ Ὁσίου, ἰδιόμела εἰς διαφόρους ἧχους. Ἐπίσης «Δόξα» τῆς Ἀγίας εἰς ἧχον β' «Ἡ θεόκλητος μάρτυς Βαρβάρα». Εἰς τὰς σελίδας 7 καὶ 8 βλέπομεν τέσσαρα Ἀπόστιχα τῆς Ἀγίας καὶ τοῦ Ὁσίου εἰς διαφόρους ἧχους, «Δόξα» τῆς Ἀγίας εἰς ἧχον πλ. β' «Πατριδα, γένος, ὑπαρξίν...», Ἀπολυτίκια, ἐν τῆς Ἀγίας καὶ ἕτερον τοῦ Ὁσίου, εἰς τὴν σελίδα 8, ὁπότε καὶ φθάνομεν εἰς τὸ «Τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ».

Περὶ τὸ τέλος τῆς σελίδος 8 ἄρχεται ὁ Ὁρθρος. «Εἰς τῆ[ν] Α' στιχ. Καθίσματα τῆς Ἀγίας» καὶ ἀκολουθῶς τοῦ Ὁσίου, εἰς δὲ τὴν σελίδα 9, τὸ γνωστὸν κείμενον τῶν Ἀναβαθμῶν τοῦ δ' ἧχου. Εἰς τὴν σελίδα 10, τὸ Εὐαγγέλιον καὶ Στιχηρὸν τοῦ Πεντηκοστοῦ. Οἱ «κανόνες τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς Ἀγίας» (καὶ τοῦ Ὁσίου) εὐρίσκονται εἰς τὰς σελίδας 10 ἕως 16, εἰς ἧχον β' πρὸς τὸ «Δεῦτε λαοί». Σημειωτέον, ὅτι οἱ τρεῖς κανόνες παρουσιάζονται ὡς εἰς κανῶν, ἀρχόμενος διὰ τῶν λέξεων: «Χαρμονικῶς, ἐπὶ τῇ μνήμῃ χορευόμεν...».

Μετὰ τὴν γ' ᾠδὴν, Κοντάκιον τοῦ Ὁσίου εἰς ἧχον β', εἰς τὴν σελίδα 11. Ἐν συνεχείᾳ, Κάθισμα τῆς Ἀγίας εἰς ἧχον δ' πρὸς τὸ «Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ». Εἰς τὴν σελίδα 13, Κοντάκιον τῆς Ἀγίας εἰς ἧχον δ' πρὸς τὸ «Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ» καὶ ὁ

Ὄκος. Τὸ λειτουργικὸν Συναξάριον τῆς ἡμέρας, ἄνευ ἐν ἐκτάσει βίου, δίδεται, μὲ τὸν Ὄκον, εἰς τὴν σελίδα 14. Καταβασίαι ψάλλονται αἱ τῶν Χριστουγέννων, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τὴν σελίδα 16. Ἐξαποστειλάρια τῆς Ἀγίας, τέσσαρα τὸν ἀριθμὸν, πρὸς τὸ «Γυναῖκες ἀκουτίσθητε», εἰς τὴν σελίδα 17. Ἀκολουθοῦν τρία Στιχηρὰ τῶν Ἀγίων τῆς Ἀγίας, εἰς ἧχον α' πρὸς τὸ «Τῶν Οὐρανίων Ταγμάτων» καὶ τρία τοῦ Ὁσίου, εἰς ἧχον πλ. β' πρὸς τὸ «Ὀλὴν ἀποθέμενοι».

Εἰς τὰς σελίδας 18 καὶ 19, «Δόξα» τῆς Ἀγίας εἰς ἧχον γ' «Στομωθεῖσα τῷ πυρί...», «Καὶ νῦν» Προσόρτιον «Ἰωσήφ· εἶπέ ἡμῖν...». Ἀπόστολος, Πρὸς Γαλάτας, «Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος, ἐστὶν ἀγάπη, χαρά...» (Γαλ. ε', 22-26 καὶ ζ' 1-2). Εὐαγγέλιον, Κατὰ Ματθαῖον «Ἐἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις...» (Ματθ. κε', 1-13). Μεγαλυνάρια, ἐν τῆς Ἀγίας καὶ ἕτερον τοῦ Ὁσίου.

Ὁ βίος τῆς Ἀγίας καταλαμβάνει τὰς σελίδας 20 ἕως 26. Εἶναι εἰς γλῶσσαν ἀπλῆν καθαρεύουσαν καὶ ἄρχεται διὰ τῶν λέξεων: «Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἀσεβεστάτου τυράννου Μαξιμιανοῦ ὑπῆρχεν ἓνας Τοπάρχης εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἀνατολῆς ὀνομαζομένην Ἡλιούπολιν. Ὁ Τοπάρχης οὗτος ὀνομάζετο Διόσκουρος...»⁵.

Εἰς τὰς σελίδας 28 ἕως 32 εὐρίσκονται οἱ κατ' ἀλφάβητον 24 Ὄκοι τῆς Ἀγίας. Πρὸ τῶν Ὄκων ὑπάρχει κοντάκιον ψαλλόμενον πρὸς τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ...», ὡς τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῶν μέτρων καὶ τῆς ποιητικῆς του δομῆς. Ἀπολυτίκιον τῆς Ἀγίας Βαρβάρας ὑπάρχει εἰς τὴν σελίδα 32. Κάτωθεν αὐτοῦ εἶναι τετυπωμένη ἡ λέξις «Ὁ ἐκδοὺς» ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑπογραφῆς καὶ ἐν τέλει τῆς σελίδος, κεφαλαίοις γράμμασιν, «τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα».

Εἰς τὴν γ' σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου ὑπάρχει μίαν ἰδιόγραφος σημείωσις τοῦ Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδου, ἐνῶ εἰς τὴν δ' σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου ὑπάρχει ἔντυπος σημείωσις, ἔχουσα οὕτω: «Ἐντὸς τῆς Ἀκολουθίας τῆς Ἀγίας Βαρβάρας προσετέθη: ἀν καὶ οἱ ⁶ 24 Ὄκοι τῆς Ἀγίας, ἧτοι Ἰαματικὴ Χάρις ψαλλομένη ἐν καιρῷ τῶν πανδημῶν λοιμικῶν νοσημάτων, λοιμοῦ δηλαδὴ, εὐλογίας, ὁστρακιάς, καὶ τῶν λοιπῶν». Κάτωθεν τῆς σημειώσεως ὑπάρχει ἔντυπον ἀπλοῦν διακοσμητικὸν σχέδιον.

(Συνεχίζεται)

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΣΧΟΥ, πτ. Φ.

4. Ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Βαρβάρας ὁ L. Petit ἀναφέρει ὀκτὼ Ἀκολουθίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ β' εἶναι ἀνατύπωσις τῆς α' καὶ ἡ ζ', ἀνατύπωσις τῆς σ' (βλ. L. Petit, Bibliographie des Acolouthies grecques, Bruxelles 1926, σελ. 20-22). Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Ἀκολουθία εἶναι ἡ πέμπτη κατὰ σειρᾶν. Ἐσφαλμένος, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἀποδίδεται εἰς τὸν ἱερέα Γ. Βουτέρην. Τὸ ἀντίτυπον τὸ ὁποῖον ἔχομεν εἰς χεῖρας μας φέρει ἰδιόγραφον ἀφέρεσιν τοῦ ἐκδότου ἔχουσαν οὕτω: «Τῷ Ἱερῷ ναῶ τῆς Μονῆς τῶν Καλογρηῶν τῆς Νήσου Τήνου, ὁ ἐκδοὺς Β. Δ. Ζῶτος, ὁ Μολοσσός».

5. Ὁ παρατιθέμενος βίος τῆς Ἀγίας εἶναι σχεδὸν κατὰ λέξιν ἀντιγραφή ἐκ τοῦ Μεγάλου Συναξαριστοῦ τοῦ Γ. Δουκάκη, Μῆν Δεκέμβριος, τόμος 4, ἐκδοσις Ο.Χ.Ε., Ἀθήναι 1954, σελ. 102-109.

6. Ἡ ἔντυπος σημείωσις ἀναφέρει «... αἱ 24 Ὄκοι».

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 1411
Διεκπ. 596 } Ἀθήνησι τῆ 4-4-1975

ΘΕΜΑ: «Περὶ ἐπανδρώσεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους διὰ Κληρικῶν ἀγάμων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2069

Π ρ ὶ σ

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἤχθη τὸ θέμα τῆς ἐπανδρώσεως τῆς Μοναστικῆς Πολιτείας τοῦ Ἁγιωσύμου Ὄρους, ἐξητάσθη δὲ πρότασις ἐκπροσώπου ταύτης περὶ ὑποχρεωτικῆς ἐκείσε θητείας ἐπὶ ἐν ἔτος τῶν ἀγάμων Κληρικῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος μὴ στέργουσα εἰς τὴν πρότασιν ταύτην, ἀπεφάσισεν, ὅπως ἐπιτρέψῃ τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μεταβάσιν ἐθελοντῶν ἀγάμων κληρικῶν, ἐπιθυμούντων νὰ παραμείνωσιν ἐκεῖ εἴτε διὰ μελέτην, εἴτε διὰ πνευματικὴν συγκρότησιν καὶ περισυλλογὴν, ἐπὶ ἐν ἔτος ἢ καὶ περισοτέρον, ἐφ' ὅσον θὰ τύχωσι τῆς ἀδείας τοῦ οἴκειου αὐτῶν Μητροπολίτου. Πρὸς τοὺς κληρικούς τούτους ἡ Ἱερά Σύνοδος θὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ δικαίωμα τῆς εἰς τὸ ἀκέραιον λήψεως τῶν μνηστῶν αὐτῶν ἀποδοχῶν, καθ' ὃν χρόνον θὰ διατερίβωσιν εἰς τὸ Ἁγιώνημον Ὄρος.

Ὅθεν, Συνοδικῆ ἀποφάσει, παρακαλοῦμεν, ὅπως ἀνακοινώσῃτε ταῦτα εἰς τοὺς ὑφ' ὑμᾶς ἀγάμους κληρικούς, γνωρίσῃτε δὲ ἡμῖν ἀκολούθως τὰ ὄνόματα τῶν ἐκουσίως προσφερομένων διὰ τὴν ἐκείσε ἀπόσασιν τῶν κληρικῶν, διαδιβάζοντες ἅμα ἡμῖν καὶ τὰς σχετικὰς αἰτήσεις τῶν.

† Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Πρόεδρος
† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος
† Ὁ Πειραιῶς Χρυσόστομος
† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Ν. Φιλαδελφείας Τιμόθεος
† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιος
† Ὁ Κίτρους Βαρνάβας
† Ὁ Ἐλευθεροπόλεως Ἀμβρόσιος

† Ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης Κωνσταντῖνος
† Ὁ Θήρας Γαβριήλ
† Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
† Ὁ Φωκίδος Χρυσόστομος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
κ.ἀ.α.

Ἀρχιμ. Ἀμβρόσιος Λενῆς

Ἀριθ. { Πρωτ. 1541
Διεκπ. 724 } Ἀθήνησι τῆ 22-4-1975

ΘΕΜΑ: Ἐορτασμός Ναυτικῆς Ἑβδομάδος 1975.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2069Α

Π ρ ὶ σ

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Κατ' ἔτος ἐορτάζεται, ὡς γνωστόν, ἡ «Ναυτικὴ Ἑβδομάς», ἧς βασικὸς σκοπὸς ἐστὶν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἔντονος προβολὴ τῆς ἀνάγκης ὁμαδικῆς παρορμήσεως τῶν νέων πρὸς τὴν θάλασσαν, οὐσιαστικὸν συντελεστικὴν ἀναπτύξεως τοῦ ἔθνους, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ διατήρησις τῆς ἀγάπης καὶ ἡ ἀναζωπύρωσις τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸ πολεμικὸν καὶ Ἐμπορικὸν Ναυτικόν.

Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ὁ ἐορτασμός τῆς Ναυτικῆς Ἑβδομάδος θὰ λάβῃ χώραν ἀπὸ 29ης Ἰουνίου ἕως 6ης Ἰουλίου, μετὰ δὲ τῶν προγραμματισθειῶν ἐκδηλώσεων προσβλέφθη ἡ κατὰ τὴν πρώτην ἢ τελευταίαν Κυριακὴν τῆς διαληφθείσης ἑβδομάδος ἀπ' ἄμβωνος ἕξαρις τῆς ἐπιδρώσεως τῆς θαλάσσης ἐπὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὅθεν, Συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσει, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ἵνα, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, πᾶσαν καταβάλλῃτε μεριμνὰν διὰ τὴν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Θεοσώστῳ Ἐπαρχίᾳ ἐκδήλωσιν τῆς κατὰ τὸν ὡς ἄνω τρόπον συμβολῆς τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας εἰς τὸν διαληφθέντα ἐτήσιον Πανελλήνιον ἐορτασμόν.

† Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Δέρβης Κοομᾶς

Ἀριθ. { Πρωτ. 1333
Διεκπ. 564

Ἀθήνησι τῆ 1-4-1975

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Π ρ ὶ σ

- 1) Τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν.
- 2) Τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
- 3) Ο.Α.Δ.Ε.Π., Τ.Α.Κ.Ε., Ἀποστολικὴν Διακονίαν.

Φέρομεν εἰς γνῶσιν ὑμῶν δι, δημοσιευθέντος τοῦ ἐπ' ἀριθμ. 12/1975 Νόμου «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως φορολογικῶν καὶ ἄλλων τινῶν συναφῶν διατάξεων (βλ. Φ.Ε.Κ. 34/6-3-1975 τ. Α΄), ἐτροποποιήθησαν αἱ περὶ φορολογίας τοῦ χαρτοσήμου διατάξεις, συνεπείᾳ δὲ τούτου ἀναπροσαρμόζονται τὰ τέλη χαρτοσήμου ἐπὶ τῶν κάτωθι περιπτώσεων:

α) Αἱ αἰτήσεις, ἀναφοραί, πιστοποιητικά, βεβαιώσεις, ἀντίγραφα ἢ ἀποσπάσματα ἐγγράφων κ.λ.π. δέον ὅπως χαρτοσημαίνονται ἐφ' ἐξῆς διὰ ποσοῦ δέκα (10) δραχ. Τοῦτ' αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰς περιπτώσεις ἐπικυρώσεως τοῦ γνησίου τῆς ὑπογραφῆς ἐπὶ τῶν πιστοποιητικῶν καὶ τῶν πάσης φύσεως ἐγγράφων.

β) Αἱ ἐκδιδόμεναι ἄδειαι γάμου, ὡς καὶ αἱ πράξεις διαζυγίου ὑπόκεινται εἰς χαρτόσημον διακοσίων (200) δραχμῶν. Ὑπομνησθεταί ὑμῖν σχετικῶς, διὸ τὸ χαρτόσημον ἄνω τῶν ἑκατῶν δραχμῶν δὲν ἐπικολλᾶται ὡς ἔνημον ἐπὶ τῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ κατατίθεται εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον.

γ) Τὰ πρωτόκολλα ὀρκωμοσίας ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων ἢ λειτουργῶν, ὡς καὶ τῶν ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου ὑπόκεινται εἰς χαρτόσημον εἴκοσι (20) δραχμῶν.

δ) Αἱ ὑπαλληλικάι ἢ οἰαιδήποτε ἕτεραι συμβάσεις μισθώσεως ὑπηρεσιῶν ἰδιωτῶν ὑπόκεινται εἰς τέλος ἑκατῶν (100) δραχμῶν.

Ἐάν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου δίδεται ὄρκος ἢ μισθοῦνται αἱ ὑπηρεσίαι πλειόνων προσώπων, ἀφείλονται ἰσάριθμα πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν προσώπων πάγια τέλη.

Αἱ διὰ τοὺς ἀναπήρους ἢ τὰ θύματα πολέμου καὶ λοιπαὶ (π.χ. πιστοποιητικὰ δι' ἐκδοσιν δελτίου ταυτότητος, ἐγγραφὴν εἰς Σχολεῖα ἢ Μητρόφρα Δήμου - Κοινότητος, Ἐκλογικοὺς καταλόγους κ.λ.π.), τεθεσπισμέναι ἀπαλλαγαὶ ἐξακολουθοῦσιν ὑφιστάμεναι.

Ταῦτα ἀνακοινούμενοι ὑμῖν, Συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσῃ παρακαλοῦμεν διὰ τὰ καθ' ὑμᾶς.

Ἐντολῆ καὶ ἐξουσιοδοτήσῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

κ.ἀ.α.

Ἀρχιμ. Ἀμβρόσιος Δ ε ν ῆ ς

Ἀριθ. { Πρωτ. 1369
Διεκπ. 602

Ἀθήνησι τῆ 5-4-1975

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Π ρ ὶ σ

Τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν
καὶ τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος

Ἐχοντες ἐπ' ὄφιν ὑποβληθεῖσαν ἡμῖν αἴτησιν τοῦ Ἀρχηγείου Χωροφυλακῆς περὶ τῆς καθ' ἐξαίρεσιν καὶ διὰ τὸ τρέχον μόνον ἔτος μεταθέσεως τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Προστάτιδος τοῦ Σώματος τούτου Μεγαλομάρτυρος Ἀγ. Εἰρήνης ἀπὸ 5ης Μαΐου ἐ.ἔ. εἰς τὴν 9ην τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἡμέραν Παρασκευῆν τῆς Διακαινησίμου, ἕνεκα ἀνυπερβλήτων τεχνικῶν ἐμποδίων, αἵτινα ἀντιμετωπίζει τὸ Ἀρχιεῖον Χωροφυλακῆς, καὶ ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ λαμπροτέρου ἑορτασμοῦ τῆς ἑορτῆς ταύτης, Συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσῃ γνωρίζομεν ὑμῖν, διὸ ἐγκρίνομεν τὴν αἰτουμένην μετάθεσιν τῆς ἑορτῆς, καθ' ὃ μέρος ἀφορᾷ εἰς τὰς ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Χωροφυλακῆς τελουμένης ἑορταστικᾶς ἐκδηλώσεις, καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τὰ καθ' ὑμᾶς.

Ἐντολῆ καὶ ἐξουσιοδοτήσῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

κ.ἀ.α.

Ἀρχιμ. Ἀμβρόσιος Δ ε ν ῆ ς

Ἀριθ. { Πρωτ. 1414
Διεκπ. 597

Ἀθήνησι τῆ 5-4-1975

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Π ρ ὶ σ

Τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν
καὶ τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν ἐπ' ἀριθ. Πρωτ. 984/399/Ἐγκύκλιος 2065/5/7-3-75 ἡμετέραν Ἐγκύκλιον «Περὶ ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς ἀρωγῆς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης τοῦ Θεοβαδίστου Ὁρους Σινῶν», διευκρινίζομεν ὑμῖν τὰ κάτωθι:

Ἐν τῇ παραγράφῳ I τῆς ὡς ἄνω Ἐγκυκλίου ἀναφέρεται ἢ περιφορὰ ἐν τοῖς Ἱ. Ναοῖς δίσκου κατὰ τὴν Δ' Κυριακῆν τῶν Νηστειῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἢ ἀποστολῆ τοῦ προϊόντος τῆ Ἱερᾶ Μονῆ Ἀγίας Αἰκατερίνης Σινῶν.

Πρὸς καλλιτέραν διοργάνωσιν τῆς ὅλης προσπάθειας ὑπερ ὕλικῆς ἐνισχύσεως τῆς ἐν λόγῳ Ἱερᾶς Μονῆς γνωρίζομεν ὑμῖν, διὸ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ἠνοίχθη παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος (Ὑποκατάστημα Πλατείας Μητροπόλεως — Ἀθηνῶν), εἰδικὸς λογαριασμὸς ὑπ' ἀριθμ. 558046 ὑπὸ τὸν τίτλον «ΔΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ — ΠΡΟΪΟΝ ΔΙΣΚΟΥ ΥΠΕΡ Ι. ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΘΕΟΒΑΔΙΣΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΙΝΑ» καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως τὸ προῖον τοῦ περιαχθρομένου κατὰ τὴν Δ' Κυριακῆν τῶν Νησιεῶν ἐν τοῖς Ἱ. Ναοῖς τῆς Ὑμετέρας Μητροπολιτικῆς περιφερείας Δίσκου, συγκεντρωθῆσόμενον ὑφ' Ὑμῶν, ἀποσταλῆ τῷ ὡς ἄνω Εἰδικῷ Λογαριασμῷ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπέζῃ, ἵνα ἐν συνεχείᾳ ἐνεργηθῶσιν ὑφ' ἡμῶν τὰ δέοντα πρὸς ἀποστολὴν τοῦτου τῆ εἰρημένῃ Ἱεραῖ Μονῇ.

Ἐπιτολῇ καὶ ἐξουσιοδοτήσῃ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
κ.ἀ.α.

Ἀρχιμ. Ἀμβρόσιος Λενοῦς

Ἀριθ. { Πρωτ. 1808
Διεκπ. 771 } Ἀθήνησι τῆ 30-4-1975

Ἐπιτολῇ καὶ ἐξουσιοδοτήσῃ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου

Πρὸς

Τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν
καὶ τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος

Κοινοποιοῦμεν Ὑμῖν, κατωτέρω, τὸ ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. Ζ4/1293/29-4-1975 ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Κοιν. Ὑπηρεσιῶν, Γεν. Δ/νσις Γραμματείας Διεύθυνσις Διαφωτ. Δημ. καὶ Διεθνῶν Σχέσεων, ἀναφερόμενον εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς Ἡμέρας τῆς Ἀδελφῆς Νοσοκόμου, καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τὰ καθ' ὑμᾶς.

Ἐπιτολῇ καὶ ἐξουσιοδοτήσῃ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Δέσφης Κοσμάς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓ. ΚΟΙΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΔΙΑΦ.
ΔΗΜ. καὶ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Ἀρ. Πρωτ. Ζ4/1293

Ἀθῆναι τῆ 29-4-1975

ΘΕΜΑ: ἑορτασμὸς τῆς Ἡμέρας τῆς Ἀδελφῆς
Νοσοκόμου.

1. Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ φέρωμεν εἰς γνῶσιν ὑμῶν ὅτι ἡ 12η Μαΐου ἐκάστου ἔτους ἔχει καθιερωθῆ διεθνῶς ὡς Ἡμέρα τῆς Ἀδελφῆς Νοσοκόμου.

2. Τὸ Ὑπουργεῖον Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Συνδέσμου Διπλωματῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων, κατήρτισε πρόγραμμα ἐκδηλώσεων, ἵνα ἀφ' ἑνὸς μὲν τιμηθῇ ἡ Ἀδελφῆ Νοσοκόμος, ἡ ἀφανὴς ἡρώς, ἀφ' ἑτέρου δὲ προσελκύσῃ νεάνιδας εἰς τὸ ἐπάγγελμα αὐτῆς, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας ἀπὸ πλευρᾶς νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ.

3. Μεταξὺ τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν, ἐκρίθη σκόπιμον, ὅπως συμπεριληφθῇ καὶ ὁμιλία ὑπὸ ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Χώρας, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐξαρθῇ ἡ χριστιανικότης τοῦ ἔργου τῆς Ἀδελφῆς Νοσοκόμου.

4. Κατόπιν τοῦτου παρακαλοῦμεν, ὅπως ἐνημερώσῃτε σχετικῶς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας τῆς Χώρας, προκειμένου νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἑορτασμοῦ καὶ εἰς τὴν διαφώτισιν τοῦ Κοινοῦ ὡς πρὸς τὸ θεάρεστον ἔργον τῆς Ἀδελφῆς Νοσοκόμου.

Ὁ ὑφυπουργὸς

Ν. ΜΠΡΙΣΙΜΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Τὸ χρυσοῦν κορύφωμα τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Οἰκονομίας».

Τὸ τόσο λαμπρῶς εορτασθὲν Πάσχα εἶναι κατ' ἑξοχὴν δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας «ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα, ἡ μία τῶν Σαββάτων, ἡ βασιλὶς καὶ κυρία, εορτῶν εορτῆ καὶ πανηγυρις... πανηγύρεω». «Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ». Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι τὸ λάβαρον καὶ ἡ σημαία τῆς Ἐκκλησίας. Ἰδίως ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ὡς ὁμολόγησεν ὁ Friedrich Heiler, «ζῆ ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τοῦ μωτηρίου τῆς Ἀναστάσεως. Πᾶσα Κυριακὴ εἶναι δι' αὐτὴν μία ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως. Μάλιστα πᾶσα τελετουργία τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι κατ' οὐσίαν μία πασχαλινὴ λειτουργία, ἥτις καλεῖ ἡμᾶς, «ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. σ', 4) καὶ τοιοῦτοτρόπως «καταστήσωμεν εἰς τὴν ἑξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν» (Φίλιπ. γ', 10).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὡς ἐτόνισεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐν τῷ ἀναστασίμῳ μηνύματι αὐτοῦ, «ὁ Γολγοθᾶς τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ καὶ ὁ ζωοδόχος τάφος, ὅπου ἐν καταλυτικῇ συγκρούσει ἀνεμετριήθη ἡ ὕλη καὶ τὸ πνεῦμα καὶ κατετροπώθη ὁ θάνατος καὶ τὸ σκότος καὶ ἐνίκησεν ἡ ζωὴ καὶ τὸ φῶς, δι' ἡμᾶς τοὺς Ὁρθοδόξους Ἑλληνας δὲν εἶναι μόνον τὸ χρυσοῦν κορύφωμα τοῦ ἀσυλλήπτου μωτηρίου τῆς Θείας Οἰκονομίας πρὸς σατηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰώνια σύμβολα, διὰ τῶν ὁποίων στεφανοῦνται καὶ ἐπιθραβεύονται ἀείποιε οἱ ὑπὲρ ὑψηλῶν ἰδανικῶν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας εὐγενεῖς τῆς φυλῆς μας ἀγῶνες».

Μουσεῖον τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς.

Εἶναι ἀξία ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως ἡ ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων τῶν προσφυγικῶν ὁργανώσεων ληφθεῖσα ἀπόφασις πρὸς ἴδρυσιν Μουσεῖου τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς, ἐν τῷ ὁποίῳ Μουσείῳ θὰ συγκεντρωθοῦν τὰ κειμήλια, ἅτινα διεσώθησαν ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τοῦ Πόντου, τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ληφθεῖσα ἀπόφασις ἔχει μεγίστην ἐθνικὴν καὶ πνευματικὴν σημασίαν. Τὸ Μουσεῖον τοῦτο ἔνθεν μὲν θὰ ὑποδαυλίξῃ τὴν μνήμην τῶν ἀληθινοτήτων πατριδῶν, ἐτέρωθεν δὲ θὰ μαρτυρῇ ἑσαεὶ, διὸ ἡ Ὁρθοδοξία ὑπῆρξεν ἡ ζωτικὴ ἐντελέχεια, ἥτις ἐνεπύχωνε τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὠδήγη

αὐτὸν εἰς τὴν συνεχεῖ καὶ ἀδιάλειπτον ἀναζωπύρουσιν τῆς ἐθνικῆς του συνειδήσεως καὶ εἰς τὴν ἐπ' αὐτοῦ πραγματοποιήσιν λαμπρῶν πολιτιστικῶν ἐπιτευγμάτων, ἅτινα φέρουν ἐφ' ἑαυτῶν ἀνεξάλειπτον τὴν σφραγίδα τοῦ ἑλληνορθόδοξου πνεύματος.

Θὰ συντελέσουν εἰς τὴν προβολὴν τῶν ἀκαταλύτων ἱστορικῶν πνευματικῶν δεσμῶν.

Ὁρθῶς ἐξήρθη ὑπὸ δημοσιογράφων τὸ γεγονός, διὸ ἡ ἀδελφὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Σεργίας εορτάζει κατὰ τὸ τρέχον ἔτος τὴν 700ὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως τοῦ ἁγίου Σάββα τοῦ Νευμάνια, πρώτου ἀρχιεπισκόπου τῶν Σέρβων. Ὡς ἐγγνώσθη, ἡ Ἱ. Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Σεργίας ἠτοίμασεν ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ εἰδικὸν μήνυμα πρὸς τὸν κλήρον καὶ τὸν λαὸν τῆς Σεργίας. Ὡσαύτως ἀπεφασίσθη ἡ ἐκδοσις ὀγκώδους τόμου, ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ δημοσιευθοῦν μελέται ἐξαίρουσαι τὸ ἔργον καὶ τὴν ζωὴν τοῦ εορταζομένου Ἁγίου, ὡς καὶ τέλεισι πανηγυρικῆς πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς λειτουργίας εἰς τὴν ἰδρυθείσαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου μονὴν Ζίτσης. Ἐπι πλέον ἐν τοῖς πλαισίοις τοῦ εορτασμοῦ τούτου θὰ ὁργανωθοῦν πνευματικὰ συμπόσια, διαλέξεις καὶ συναυλίας ἐν Βελιγραδίῳ καὶ εἰς ἄλλας νοτιοσλαβικὰς πόλεις.

Ὁ Σέρβος οὗτος Ἅγιος ὑπῆρξε μοναχὸς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ἐνθα μετὰ τοῦ πατρὸς του Συμεῶνος ἴδρυσεν τὴν μονὴν Χιλιανδαρίου. Ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνου. Τῷ 1219 ἐχειροτονήθη εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Σεργίας, ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Μανουὴλ τοῦ Α'. Διαιρέσας τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν του εἰς ἐπισκοπὰς εἰργάσθη μετὰ ζήλου πρὸς πνευματικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου του.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἶναι φανερόν, διὸ οἱ πρὸς τιμὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἁγίου εορτασμοὶ θὰ συντελέσουν εἰς τὴν προβολὴν τῶν ἀκαταλύτων ἱστορικῶν πνευματικῶν δεσμῶν, οἵτινες συνδέουν τὴν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σεργίας μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ρεαλισμὸς ἐν τῇ Τέχνῃ.

Πολὺς θόρυβος ἐγένετο ἐσχάτως περὶ τοῦ ζητήματος τῶν ὁρίων τῆς ἐλευθερίας τῆς Τέχνης. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς προβολῆς μιᾶς ἀνηθίκου κινηματογραφικῆς ταινίας οἱ ὑπερασπισταὶ τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τῆς Τέχνης εἶπον κυρίως τὰ ἑξῆς: «Ἡ τέχνη πρέπει νὰ μεταδίδῃ ἐλευθέρως τὴν πραγματικότητα. Πρέπει νὰ παρουσιάξῃ καὶ τὸ κακόν, ὅπως εἶναι καὶ ὅπου τοῦτο ἀπαντᾶται. Ἐντεῦθεν ἡ παρουσίασις καὶ ἐξεικόνισις τοῦ πανοραφισμοῦ εἶ-

ναι ικανοποίησις τοῦ καλλιτεχνικοῦ ρεαλισμοῦ. Ἡ τέχνη δὲν δεσμεύεται ὑπὸ συμβατικῶν ἠθικῶν κανόνων. Ἡ Τέχνη διὰ τὴν Τέχνην!».

Συμφωνοῦμεν, ὅτι ἡ Τέχνη δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῇ τὴν πραγματικότητα καὶ ὅτι πρέπει νὰ εἶναι ρεαλιστική. Ἄλλ' ὅμως τί εἶναι πραγματικὸς ρεαλισμός; Ἀσφαλῶς δὲν εἶναι ἡ δημιουργία ἡδονοβλεψιῶν. Δὲν εἶναι τὸ νὰ παρουσιάζεται τὸ κρεῖττον ὡς χεῖρον καὶ τὸ χεῖρον ὡς κρεῖττον. Ὁ ἀληθὴς καλλιτέχνης θὰ παρουσιάσῃ ἀσφαλῶς καὶ τὸ κακὸν καὶ θὰ τὸ ἀναλύσῃ ψυχολογικῶς, ἀλλὰ θὰ τὸ παρουσιάσῃ ὡς ὄντι ρεαλιστικῶς, δηλαδὴ ὡς κακόν. Δὲν θὰ τὸ προβάλλῃ μεμονωμένον εἰς μίαν ἀμβοφαιρῶν ἐξαιτίας γοητείας. Δὲν θὰ τὸ δείξῃ κερσοσωμένον, ἐξωραϊσμένον καὶ ὡς θελκτικὸν παράδεισον μὲ μύρια ἐλκυστικὰ χρώματα, ἀλλ' ὡς μίαν συνταρακτικὴν καὶ φοβικὴν πραγματικότητα, ἣτις συνδέεται μὲ τὴν ἐνοχλήν, τὴν πλῆξιν, τὴν ναυτίαν, τὴν ἀγωνίαν, τὸν θαρὸν ἐσωτερικὸν τραυματισμὸν καὶ τὴν φοβικὴν πνευματικὴν δουλείαν. Δυστυχῶς ὑπάρχοντι πολλὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀσκοῦν ὀλεθρίαν ἐπιρροήν οὐ μόνον διότι ἔχοντι ἀπαραδέκτους σκηνάς, ἀλλὰ καὶ διότι πρὸ πάντων παρουσιάζουν μίαν ψευδῆ ἀμβοφαιρῶν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἡ καταπάτησις τῶν πνευματικῶν ἀξιών παρουσιάζεται ὡς ἐξόχως ἐρεθιστική.

Ἡ Τέχνη διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ παρατηρήσει λεχθέντα πρέπει νὰ τονισθῇ, ὅτι ὁ ἀληθὴς καλλιτέχνης, ἐναρμονίζων αἰσθητικὰ καὶ ἠθικὰ βιώματα, εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν πνευματικὸς ἄνθρωπος μὲ αἰσθηματικὴν εὐθύνην. Ἀρχὴ του δὲν εἶναι μόνον τό: «Οὐ ψευδομαρτυροῦμαι», ἀλλὰ καὶ τό «Οὐ φονεύω». Γνωρίζει, ὅτι ἡ θανάτωσις τῶν πνευματικῶν ἀξιών καὶ τῶν ψυχῶν εἶναι πολλάκις ἐγκλημα φοβερότερον τοῦ σωματικοῦ φόνου.

Ὅθεν, ὡς ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας ἢ τυχὸν τοῦ δόγματος «Ἡ Χημεία διὰ τὴν Χημείαν», δὲν δυνά-

μεθα νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν σύνθεσιν καταστρεπτικῶν τῆς ζωῆς δηλητηριῶν, ὅσον καὶ ἐὰν τοῦτο εἶναι ἐν χημικῶν κατόρθωμα, τοιοῦτοτρόπως δὲν δυνάμεθα νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν φθοροποιὸν ἀσυνείδησιν τῆς Τέχνης ἐν ὀνόματι τοῦ δόγματος «Ἡ Τέχνη διὰ τὴν Τέχνην». Τὸ σύνθημα ἡμῶν πρέπει νὰ εἶναι: «Ἡ Τέχνη διὰ τὸν ἄνθρωπον», ὡς ἐπίσης «Ἡ Ἐπιστήμη, ἢ Χημεία διὰ τὸν ἄνθρωπον» κ.ο.κ. Εἶναι καιρὸς νὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι πᾶσα ἐπὶ μέρους πολιτιστικὴ δημιουργία, ἣτις δὲν δύναται νὰ ἐναρμονισθῇ εἰς τὴν ὀργανικὴν ὁλότητα τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ ιδεώδους, εἶναι τι ἀντιπολιτιστικόν δὲν εἶναι ἀξία, ἀλλ' ἀπαξία.

Τὸ ζήτημα τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Καθ' ἃ ἐδημοσιεύθη εἰς ἑλληνικὸν περιοδικὸν πρό τιμος, ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Νέας Ὑόρκης 30 ἐξέχοντες φυσικοὶ, βιολόγοι, παλαιοντολόγοι καὶ ἀνθρωπολόγοι ἐξήτασαν ἐπιστημῶν τὰ ἐσχάτως ἐν Ἀφρικῇ εὐρεθέντα στοιχεία, ἅτινα ἀφοροῦν εἰς τὸ ζήτημα τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ πόρισμα τῆς ἐξετάσεως ταύτης εἶναι ὅτι «τὰ στοιχεία ταῦτα διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ὠδήγησαν εἰς προβλήματα περισσότερα ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἔλυσαν, καὶ ἔθεσαν ἐρωτήματα περισσότερα τῶν ἐξασφαλισθεισῶν ἀπαντήσεων». Ὅθεν «ὁ χώρος οὗτος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης εἶναι εἰς χώρος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνεπιφυλάκτως ἰσχύει ὁ Κανὼν, ὅτι ὅσον περισσότερα μανθάνει τις, τόσο ὀλιγώτερα γνωρίζει».

Ἐκ τούτων πιστοποιεῖται διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν, ὅτι οὐδόλως ἔχει ἀποδειχθῆ ἐπιστημονικῶς ἡ ὀλιστική μορφή τῆς θεωρίας τῆς ἐξελέξεως, καθ' ἣν ὁ ἀνθρώπος εἶναι προϊόν τυχῶν καὶ μηχανικοῦ μετασχηματισμοῦ ζωϊκοῦ τινος εἶδους. Ἐπὶ πλέον οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ κλονισθῇ ἢ πεποιδῆται, ὅτι εἰς ἄμεσον δημιουργικὴν ἐπέμβασιν τοῦ Θεοῦ ὑφείλεται τὸ δι' Οὐδίου «ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ (τοῦ ἀνθρώπου) πνοήν ζωῆς καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν» (Γεν. 6', 7).

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1975

ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφόρησεν ἡ ἐτήσια ἐκδοσις αὐτῆς «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1975», λίαν ἐπιμελημένη.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος, τὸ καὶ «Τ υ π ι κ ο λ ο γ ι κ ὸ ν» καλούμενον, κατεχωρήθησαν αἱ διατάξεις τοῦ Τυπικοῦ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δεόντως προσαρμοσθεῖσαι εἰς τὸν τρόπον, ὥστε ὁμοιομόρφως νὰ τελώνται τὰ τῆς Ἀσπιδίας ἐν τοῖς Ἱ. Ναοῖς ὑφ' ἀπάντων τῶν Κληρικῶν καὶ τῶν Ἱεροφαιτῶν. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου μηνὸς ἐτέθησαν κοσμήματα ἀγιολογικοῦ περιεχομένου ἐκ τῶν κυριωτέρων ἀκινήτων ἑορτῶν τοῦ μηνός.

Εἰς τὸ δεῦτερον μέρος, τὸ καὶ Δ ι ο ι κ η τ ι κ ὸ ν ὀνομαζόμενον, περιέχονται πλείστα ὅσα στοιχεία, ἀναφερόμενα εἰς τὰς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας. Εἰδικώτερον εἰς τὸ τμήμα τοῦτο τοῦ Ἡμερολογίου ἀπεικονίζεται εὐδυνόπως

ἡ καθόλου δομὴ τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐμφανιζομένη διὰ τῶν Πρεσβυτεριῶν καὶ νεωτέρων Πατριαρχείων καὶ Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Αἱ Ἱερὰ Σύνοδοι, αἱ Ἱερὰ Μητροπόλεις, Ἀρχιεπισκοπαὶ καὶ Ἐπισκοπαὶ, αἱ Ἱερὰ Μοναὶ καὶ οἱ Ἱεροὶ Ναοί, τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Καθιδρόματα, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ Ἱεραποστολικὴ δραστηριότης ἐκάστου Πατριαρχείου καὶ ἐκάστης Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας, παρουσιάζονται ἀνάγλυφα διὰ τῶν σελίδων τῆς παροῦσης ἐκδόσεως. Τὰ ἀφορῶντα ὅμως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἅτε τοῦ Ἡμερολογίου ὄντος Ἑλλαδικῶς, περιέχονται λεπτομερέστερον. Ὅπως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος προτάσσονται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἡ Διαρκὴς τοιαύτη μετὰ τῶν διαφόρων Ἱπηρεσιῶν Ἀδτῶν καὶ ἔπονται αἱ Ἱερὰ Μητροπόλεις, κατ' ἀπόλυτον ἀλφαβητικὴν σειράν, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Παρ' ἐκάστη Ἱερὰ Μητρόπολις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καταχωρίζονται βιογραφικὸν σημεῖωμα καὶ φωτογραφία τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ἢ κεντρικῆ καὶ περιφερειακῆ διάρθρωσις αὐτῆς, οἱ Ἱ. Ναοὶ καὶ οἱ Ἐφημέριοι αὐτῶν, αἱ Ἱ. Μοναὶ καὶ τὰ Ἑορτασθῆρα, τὸ Πνευματικὸν καὶ Κοινωνικὸν ἔργον αὐτῆς, στοιχεία ἐκ τῆς τοπικῆς Ἀγιολογίας

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ κατὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον:

Ἐτέλεσε: Τὴν 1/4 τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Χαιρετισμῶν εἰς τὸν Ἱ. Ν. Ἀγίας Βαρβάρας Δάφνης.

Τὴν 4/4 τὴν Ἀκολουθίαν τῶν χαιρετισμῶν εἰς τὸν Ἱ. Ν. Ἀγίου Γεωργίου Κυψέλης. Ὁμοίως ἐτέλεσε τὴν Ὁ. Λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν.

Ἐχοροστάτησε: Τὴν 27/4 εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναόν, ἔνθα ἐτέλεσε Μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς Κατοχῆς. Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν αὐτὸν Ἱ. Ναὸν κατὰ τὸν Ὁρθρον τῆς Μ. Δευτέρας.

Τὴν 29/4 τὸ ἑσπέρας εἰς Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν κατὰ τὸν Ὁρθρον τῆς Μ. Τετάρτης.

Προήδρευσε: Τὴν 4/4 τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Σιθιτανίδειου Σχολῆς.

Ἀπὸ 8 ἕως 11/4 τῶν Συνεδριῶν τῆς Ἱ. Συνόδου.

Τὴν 9/4 τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Τὴν 10/4 τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ ΟΔΔΕΠ.

Τὴν 25/4 τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλαιαγμένης καὶ τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Οἴκου Τυφλῶν.

Τὴν 26/4 τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Σχολῆς Κοινωνικῆς Προνοίας — Διακονισῶν.

Τὴν 29/4 τοῦ Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Παρέστη: Τὴν 20/4 εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ Κέντρου «Ἐστία Ν. Σμύρνης».

Ἐδέχθη: Τὴν 4/4 τὸν Σεβ. Ἀρτης κ. Ἰγνατίου, τὸν Ἀρεοπαγίτην κ. Ἀναστασόπουλον καὶ τοὺς κ.κ. Γεώργιον Χιονίδην, βουλευτὴν Ἡμαθίας, καὶ Ἀθανάσιον Τσουγκαντᾶν, βουλευτὴν Ἀθηνῶν.

Τὴν 17/4 τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Καισαριανῆς κ. Γεώργιον, Λευκάδος κ. Νικηφόρον, Κυθήρων κ. Ἱερόθεον, τὸν πρέσβυν κ. Ἀντωνόπουλον καὶ τὸν Β' Ἀντιπρόεδρον τῆς Βουλῆς κ. Σταμάτην.

καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης, ὡς ἐπίσης καὶ τινὰ Στατιστικὰ στοιχεῖα. Πλὴν τούτων ἐν ἐπιμέτρῳ προσφέρονται καὶ ἕτερα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα συμπληροῦν τὴν ὄντως ἀρτίαν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ὀγκώδη ταύτην ἔκδοσιν.

Ἡ Ὑποεπιτροπὴ ἐκδόσεως τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου, ὡς Προέδρου, καὶ τῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἱεροθέου Γαρυφάλου καὶ κ. Σπυρίδωνος Ἱατροπούλου, ὡς μελῶν, ὡς φαίνεται, ἐμερίμνησε καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος διὰ τὴν ἔσσην ἐνεστὶν ἀρτιωτέραν καὶ εὐπρεπεστέραν ἔκδοσιν τούτου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ μικρὰν ἐπετηρίδα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀντὶ παντὸς ἄλλου μέσου καὶ τρόπου δεικνύει καὶ εἰς τοὺς ἕξω τῆς Ἑλλάδος τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν κίνησιν τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὅθεν εὐκρινῆς συγχαρητήρια ἀνήκουν εἰς τε τὸν Σεβ. Πρόεδρον καὶ τὰ μέλη τῆς Ὑποεπιτροπῆς ἐκδόσεως Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου ἔτους 1975 διὰ τὴν ἐπιμέλειαν, τὸν κόπον καὶ τὴν φροντίδα πού κατέβαλον διὰ τὴν ἀρτίαν καὶ ἐξ ἐπόψεως περιεχομένου καὶ ἐμφανίσεως ἔκδοσιν τούτου.

Κ.Γ.Μ.

Τὴν 18/4 τὸν Σεβ. Ἱερισσοῦ κ. Παῦλον, τοὺς κ.κ. Ἐρβερτ Μιλτιάδη, βουλευτὴν Ἀθηνῶν καὶ Σωτήριον Χατζηγιάννην, βουλευτὴν περιφέρειας Τρικάλων.

Τὴν 28/4 τὸν Πρόεδρον καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐνώσεως Θυμάτων καὶ Ἀναπήρων Πολέμου.

Τὴν 29/4 τοὺς Καθηγητὰς κ.κ. Ὁρ. Λουρίδη, Μάρκον Σιώτην καὶ Εὐάγγελον Θεοδώρου, ὁμάδα ῥώσων ὑπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Νικόλαον (Βλαδίμηρ καὶ Σουσδάλ), οἵτινες ἐπραγματοποίησαν προσκυνηματικὴν ἐκδρομὴν εἰς Ἅγιον Ὄρος.

Τὴν 5ην παρελθόντος μηνὸς Φεβρουαρίου ἐγένετο εἰς τὴν αἴθουσαν Τελετῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἡ ἀπονομὴ τῶν Διπλωμάτων τῆς δευτέρας κατὰ σειρὰν Τάξεως ἀποφοίτων τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Διακονισῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων «Ἡ Ὀλυμπιάς».

Τὸν ἀσθενοῦντα Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐξεπροσώπησεν ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Μάξιμος Ξύδας.

Εἰς τὴν τελετὴν παρευρέθησαν Μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ν.Ι.Ε.Ε. καὶ τῆς Ἐφορείας τῆς Σχολῆς, Διευθυνταί, ἰατροί, Καθηγηταί τῆς Σχολῆς, Διοικητικοί Διευθυνταί καὶ Διευθύνουσαι τῶν Ἰδρυμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκπαιδεύονται αἱ σπουδάστριαι, καὶ αἱ Διευθύντριαι Ἀνωτέρων Σχολῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων, ὡς καὶ οἰκείοι τῶν ἀποφοίτων.

Μετὰ τὴν προσευχὴν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς Σχολῆς καὶ Διευθυντῆς τοῦ Ν.Ι.Ε.Ε. κ. Π. Παπαϊωάννου, ἰατρός, ἀπηύθυνεν ἐπίκαιρον προσφώνησιν, ἰδιαίτερος εὐχαριστήσας τὸν Ἐκπρόσωπον τοῦ Μακαριωτάτου, διὰ τὴν τιμητικὴν ταύτην διὰ τὸ Ἴδρυμα παρουσίαν αὐτοῦ. Στραφεῖς δὲ πρὸς τὰς νέας Ἀδελφὰς Νοσοκόμους, ὑπενθύμισεν εἰς αὐτὰς τὴν σοβαρότητα καὶ ἀναγκαιότητα τοῦ λειτουργήματός των, εἰς τὴν κοινωνίαν, ὡς καὶ τὴν ἀρτίαν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς κατάρτισιν, τῆς ὁποίας ἔτυχον ἐν τῇ Σχολῇ. Ἐτόνισε δὲ, ὅτι τὸ Ἴδρυμα αἰσθάνεται ὑπερηφάνειαν, ὡς προσφέρειν εἰς τὴν κοινωνίαν νοσοκόμους τοσαύτης καὶ τοσαύτης μορφώσεως. Ἐν κατακλείδι δὲ, ἐξέφρασε τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς ὄλων πρὸς τὰς νέας Ἀδελφὰς Νοσοκόμους.

Ἐν συνεχείᾳ, μετὰ τὴν ὀρκωμοσίαν, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγγέλλου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ἡ ἀπονομὴ τῶν Πτυχίων εἰς τὰς νέας Ἀδελφὰς Νοσοκόμους, μεθ' ἧν οὗτος, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου, ἀπηύθυνε τὴν ἐξῆς προσλαλίαν:

«Φιλτάτη ἐν Κυρίῳ ὁμήγυρι,

Μέτοχος τῆς χαρᾶς, τὴν ὁποίαν ἀποπνέει τὴν ὥραν αὐτὴν ἡ ἐπίσημος ὅσον καὶ σεμνὴ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς τῶν Πτυχίων εἰς τὰς ἀποφοιτώσας τὴν εὐεργετικὴν «Ὀλυμπιάδα» μας ἀδελφὰς-νοσοκόμους, ἐκ μυχιῶν προάγομαι νὰ ἀπευθύνω πρὸς σὰς λόγους ἐπικαίρους.

Καὶ ὡς ἐκπρόσωπος μὲν τῆς Α. Μακαριότητος, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ὅστις δὲν ἠδυνήθη νὰ παραστῆ τὴν στιγμὴν αὐτὴν, λόγω ἀδιαθεσίας ἐκ γρίπης, διαθιβάω εἰς ὄλους σας τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς Αὐτοῦ καὶ εὐλογίας διὰ τὴν τελεσοφορίαν τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ὁ καθείς σας ἔχει ἀναλάβει εἰς τὴν Σχολὴν.

Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μου ιδιότητι θεωρῶ ἐπάναγκες, ἀφ' ἐνός μὲν νὰ ἐπαινώσω τὴν θεάρεστον δρασίν των ἀξιολύμων καὶ ἀγαπητῶν κ.κ. Προέδρου καὶ Μελῶν τῆς Ἐφορείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ εὐχαριστήσω τοὺς ἐλλογιμωτά-

τους Καθηγητάς και Καθηγήτριας τῆς «Ὀλυμπιάδος» μας διὰ τὴν εἰς τοὺς κόλπους τῆς «πληροφορίαν» τῆς ἀποστολῆς των.

Ἐξ Ἰσου, πάντως, εὐχαριστίας ἐκφράζω και πρὸς τὸ λοιπὸν διοικητικὸν και ὑπηρετικὸν προσωπικὸν τῆς Σχολῆς, καθ' ὅσον και τοῦτο προσπαθεῖ νὰ συμβάλλῃ εἰς τὴν ἄνετον και ἀπρόσκοπον σπουδὴν και διαμονὴν τῶν φοιτητῶν αὐτῆς.

Ἦδη, πρὸς σὰς στρέφω τὴν σκέψιν μου, εὐσεβεῖς νεάνιδες, πτυχιούχοι ἀδελφαί — νοσοκόμοι.

Σὰς διαβεβαιῶ, ὅτι ἰκανοποιήσιν ἀγαθὴν αἰσθάνομαι και χαρὰν ἀμετρον ἐξ ὧν ἐγκωμιαστικῶν λόγων ἤκουσα διὰ σὰς ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου τῆς Ἐφορείας, ἀγαπητοῦ ἱατροῦ κ. Παν. Παπαιωάννου.

Σὰς συγχαίρω διὰ τοῦτο ἐκ μέσης καρδίας. Και σὰς συνιστῶ πνευματικῶς, ὅπως ἐπιδοθῆτε μὲ ζῆλον και ἀφοσιώσιν εἰς τὸ ἔργον σας πρὸς «τοὺς ἐν ἀσθενείας κατακειμένους» μὲ ἀγάπην, πού φθάνει μέχρι αὐτοθυσίας.

Ἄς ἐμφορῆσθε πάντοτε ἀπὸ τὴν πεποιθῆσιν, ὅτι μόνον μὲ πνεῦμα εὐαγγελίου και ἀνυποκρίτου συνεργασίας μετὰ τῶν ἱατρῶν και συναδέλφων σας θὰ εὐστοχήσητε εἰς τὸν σκοπὸν σας. Μόνον ἡ ἀμοιβαία μετὰ τῶν οἰωνόηποτε συνεργατῶν σας κατανοήσις και ὁ πρὸς ἀλλήλους σεβασμὸς θὰ σὰς ἀξιώνῃ νὰ δρᾶτε πιστῶς και θεαρέστως, τιμῶς και εὐσυνειδήτως.

Τηρήσατε, τέλος, ἀληθινοῦτον εἰς τὴν μνήμην σας τὸ καθῆκον τοῦ νὰ συμπάριστασθε πρὸς τοὺς εἰς σὰς ἐμπειστευμένους ἀσθενεῖς ἀποδοτικῶς και διὰ τὴν σωματικὴν, ἀλλὰ πρὸ πάντων, και διὰ τὴν ψυχικὴν των τόνωσιν.

Πρὸς τοῦτο «στήκετε ἐν τῇ πίστει» και «ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ και ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ», ἐπιτελοῦσα ἔργα ἀξία τῆς Πίστεώς μας.

Νεαὶ ἀδελφαί - νοσοκόμοι, πρὸς μίαν ἐκάστην ἀπὸ σὰς, ὡς και πρὸς ὅλους τοὺς παρόντας, πού δροῦν και θὰ δροῦν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Σχολῆς και τῆς κοινωνίας ἐν γένει, θερμῶς ἀπευθύνω τὴν τοῦ Ψαλμῶδου εὐχὴν: «Δώῃ σοι Κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου και πᾶσαν τὴν βουλήν σου πληρώσῃ».

Εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ Πανοσιολ. Ἐκπροσώπου τοῦ Μακαριωτάτου ἀπήντησε δι' ὀλίγων ἐκπρόσωπος τῶν ἀποφοίτων, Ἀδελφῶν Νοσοκόμων, ἡ ὁποία ἐξέφρασεν ἐν ἀρχῇ τὴν συγκίνησιν ἀπασῶν τῶν ἀποφοίτων διὰ τὴν στιγμήν αὐτήν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν ἀφετηρίαν τῆς νοσηλευτικῆς αὐτῶν σταδιοδρομίας ὡς και τὰς εὐχαριστίας αὐτῶν πρὸς τὸν Μακαριωτάτον Ἀρχιεπίσκοπον, πρὸς τὸν ἰδρυτὴν τῆς Σχολῆς, πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον και ἅπαντας τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν ἀρίστην κατάρτισιν αὐτῶν, ὡς πτυχιούχων ἀδελφῶν νοσοκόμων. Κλείουσα δὲ τὴν ἀντιφώνησιν, ὑπεγράμμισε τὴν ἀξίαν τῆς προσφοράς τῶν ἀδελφῶν νοσοκόμων πρὸς τὴν πάσχουσαν μερίδα τῶν συνανθρώπων μας και ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ ὑψηλοῦ των ἔργου θὰ ἔχουν πάντοτε συμπαραστάτιδα τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν.

Ἡ ὅλη αὕτη σεμνὴ ἐόρτια ἐκδήλωσις ἐτελείωσε διὰ τῆς «φήμης» τοῦ Μακαριωτάτου και τοῦ Ἐθνικοῦ Ὑμνου, μεθ' ὃν ἐπηκολούθησε δεξίωσις.

Κατάστασις ἀποσταλέντων ἐφοδίων
εἰς Κύπρον.

Ἄ τ μ ό π λ ο ι ο ν «ΑΓ. ΕΙΡΗΝΗ»

Ἄλευρον σάκκοι 60, χ/μα 4.800. Ρεβύθια σάκκοι 2, χ/μα 120. Ἐλαιον 1 βαρέλιον, χ/μα 200. Παντοειδῆς ρουχισμὸς και κλινοσκεπάσματα χαρτοκιβώτια 12, σάκκοι 94.

Παραλαβή: Ἐπιτροπὴ Ἀλληλοβοηθείας Λευκωσία — Κύπρος.

Ἄ τ μ ό π λ ο ι ο ν «ΙΟΣ» 17-1-75.

Κουβέρτες 234 δέματα, 2.765 τεμάχια. Ρουχισμὸς και τρόφιμα 1 χαρτοκιβώτιον.

Ἐπιτροπὴ Μερύμνης Λευκωσία.

Ἄ τ μ ό π λ ο ι ο ν «ΑΔΩΝΙΣ», 23-1-75.

Ρουχισμὸς και κλινοσκεπάσματα σάκκοι 162, 2.732 κουβέρτες. Φλοκάτες σάκκος 1, τεμάχια 20. Σινδόνια μάλινα σάκκος 1, τεμάχια 50. Παντοειδῆς ρουχισμὸς χαρτοκιβώτια 100.

Σύνολον βάρους 20 τόννοι.

Παραλαβή: Ἐπιτροπὴ Μερύμνης, Λευκωσία.

Ἄ τ μ ό π λ ο ι ο ν «ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ» 6-3-75

Ἄλευρι σάκκοι 744. Σιτάρι σάκκοι 25. Ὄσπρια σάκκοι 18. Κονσέρβες χαρ/βώτια 76. Σάπων χαρ/βώτια 22. Παντοειδῆς ρουχισμὸς σάκκοι 1.674. Κλινοσκεπάσματα σάκκοι 855, τεμάχια 8.653. Ἐλαιον βαρέλια 5.

Σύνολον βάρους 250 τόννοι.

Παραλήπτης: Ἐπιτροπὴ Μερύμνης και περιθάλψεως προσφύγων Κύπρου, Βύρωνος 7, Λευκωσία.

Ἱερά Μητρόπολις Ἡλείας

Τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, 23ην Μαρτίου, μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡλείας και Ὡλένης κ. Ἀθανάσιος ἐθεμελίωσε τὸ κτίριον τοῦ Ἱεροῦ Ἐπισκοπεῖου Ἀμαλιάδος, ἐπὶ οἰκοπέδου, προσφερθέντος δωρεάν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς ζεύγους Ἀθανασίου και Παναγιώτας Γούτη.

Τὰ ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια τοῦ νέου αὐτοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ οἰκοδομήματος ἐεσπώνησεν ὁ ἐξ Ἀμαλιάδος Ἀρχιτέκτων κ. Τάκης Χέλμης και εἶναι βυζαντινῆς τεχντροπίας.

Τὸ Ἐπισκοπεῖον θὰ εἶναι διώροφον μεθ' ὑπογείου και θὰ περιλαμβάνῃ αἴθουσαν κηρυγμάτων και διαλέξεων, αἴθουσαν συνεδριάσεων, αἴθουσαν βιβλιοπωλείου, τὰ γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως εἰς τὴν πόλιν, διαμέρισμα κατοικίας τοῦ ἐκάστοτε ἀντιπροσώπου τοῦ Μητροπολίτου, ξενῶνα φιλοξενίας, διαμέρισμα διαμονῆς τοῦ Μητροπολίτου, ὡς και βυζαντινὸν Παρεκκλήσιον, ἀφιερωμένον εἰς τὴν προστάτιδα τῆς πόλεως Ἁγίαν Αἰκατερίνην.

Εἰς τὴν τελετὴν τῆς θεμελίωσης παρέστησαν αἱ Ἀρχαί, ὁ Ἱερός Κληρὸς και ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς πόλεως και τῆς περιοχῆς.

Διαγωνισμὸς διὰ τοὺς Μαθητὰς τῶν Γυμνασίων

Ἐκ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως ἀνακοινοῦται, ὅτι εἰς τὸ κυκλοφορήσαν ἤδη 22ον τεῦχος τῆς «ΑΜΠΕΛΟΥ» προκηρύσσεται διαγωνισμὸς μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀπὸ τοὺς μαθητὰς και τὰς μαθητριάς τῶν Γυμνασίων ὁλοκλήρου τοῦ Νομοῦ Ἡλείας.

Ἐκεῖνοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἢ μαθητριῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔλθουν πρῶτοι ἢ δεῦτεροι εἰς τὸν διαγωνισμὸν, θὰ λάβουν βραβεῖα μεγάλης ἀξίας, τὰ ὁποῖα θὰ ἀπονεμηθοῦν, ἐν ἐπισημῷ τελετῇ, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἀθανασίου.

Παρακαλοῦνται οἱ κ.κ. Γυμνασιάρχαι και Καθηγηταὶ τῶν Γυμνασίων, ὅπως προτρέψουν τοὺς μαθητὰς των νὰ λάβουν μέρος εἰς τὸν ψυχωφελῆ και ἐποικοδομητικὸν αὐτὸν διαγωνισμὸν.

Ἱερά Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

— Διὰ πράξεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Τιμοθέου, δημοσιευθείσης ἐν τῇ Ἐφημερίδῃ τῆς Κυβερνήσεως, ἰδρῦθη παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας Εὐαγές Ἐκκλησι. Ἰδρυμα, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας», οὗτοι παραρτήματα ἰδρῦθησαν ἐν ἀπάσαις ταῖς Ἑνοριαῖς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

— Ὡσαύτως διὰ πράξεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Τιμοθέου, διοργανώθησαν ἐπὶ νέων βάσεων τὰ ἐν 7 Ἑνοριαῖς τῆς νέας Ἐπαρχίας λειτουργοῦντα «Σπίτια Γαλήνης», μετονομασθέντα εἰς «Ἐστίας Ἀγάπης», εἰς τὰς ὁποίας παρέχεται καθημερινὸν γεῦμα πρὸς ἀπόρους γέροντας.

— Διὰ δημοσιευθέντος εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως Κανονισμοῦ, τὸ παρὰ τὸν Ἱερόν Ναόν Ἁγίου Ἰωάννου Μαδύτου Νέας Φιλαδελφείας φιλανθρωπικὸν Ἰδρυμα Κατακοίτων Γερόντων συνεστήθη ὡς Ἐκκλησι. Ἰδρυμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Εὐαγές Ἐκκλησι. Ἰδρυμα Προστασίας Γερόντων ὁ Καλὸς Σαμαρείτης», ὅπερ ἀνασυγκροτηθὲν ἐπὶ νέων βάσεων λειτουργεῖ κανονικῶς.

— Ἐτερον νέον Εὐαγές Ἰδρυμα, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἐκκλησι. Στέγη Προνοίας Γερόντων Παναγία ἡ Ἐλεοῦσα» Νέας Ἰωνίας, ἰδρῦθη διὰ Κανονισμοῦ δημοσιευθέντος εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ὅπερ μέλλει ν' ἀνεγερθῇ ἐπὶ οἰκοπέδου δωρηθέντος πρὸς τοῦτο ἐν Νεᾷ Ἰωνίᾳ ὑπὸ τοῦ Δήμου Νέας Ἰωνίας. Τὸ Ἰδρυμα τοῦτο στεγαζόμενον προσωρινῶς ἐπ' ἐνοικίῳ, θέλει λειτουργῆσαι προσεχῶς.

— Τῇ 11ῃ Μαρτίου ἐ.ε. συνεκροτήθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Εὐφίμιας Νέας Χαλκηδόνος, τὸ Ἀ' Ἱερατικὸν Συνέδριον τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ὄμοφώνως, ἀποφάσει τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ληφθεῖσα κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τὴν 8ην /12/74 καθηρέθη ὁ ἐκ τῶν Κληρικῶν τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Πρεσβύτερος Ἰωάννης Καρακάσης, ἐπὶ ἐγκαταλείπει τῶν ἐνταῦθα καθκόντων αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον ὁ Παν. Πατριάρχης ἐδέχθη:

Τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Βουλγαρίας κ. Συμεὼν Δημητρώφ, ἀφικθέντα εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν ἐκ Νέας Ὑόρκης.

Τὸν Ἐντιμολ. Καθηγητὴν κ. Ὀλιβιὲ Κλεμάν, Ἀρχοντα Μ. Ὑπομνηματογράφου, ἐκ Παρισίων.

Τὸν Αἰδεσιμολ. κ. Ἄκε Κλεμάν, Πάστορα τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας καὶ Καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Οὐψάλης.

Κατὰ τὰς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων τελεσθεῖσας Θείας Λειτουργίας:

α) Τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ἐν τῷ ἐν Χαρμιπὲ καθεδρικῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σαλβατόρε Ἄστα, Νουντσίου τοῦ Βατικανοῦ ἐν Τουρκίᾳ, καὶ β) τῶν Ἀγγλικανῶν, ἐν τῷ ἐν Κουμπαρατζῆ Ἱ. Ναῷ αὐτῶν, ἱεουργοῦντος τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωθιερέως τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικανικῆς Παροικίας κ. Ἰωάννου Μπάκου, τὴν Α.Θ. Παναγιότητά τὸν Πατριάρχην ἀντεπροσώπησε κατὰ μὲν τὴν πρώτην ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Βαρθολομαῖος, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ὁ Πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Ἰάκωβος, οἵτινες καὶ διεβίβασαν τοῖς ὡς ἄνω τὰς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ Πατριαρχικὰς εὐχὰς.

Τὸ Σάββατον, 28ην Δ/βρίου, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σαλβατόρε Ἄστα, Νουντσίος τοῦ Βατικανοῦ ἐν Τουρκίᾳ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ὄσιολ. π. Γεωργίου Νάροβιτς, ἐκ τῶν ἱερέων τοῦ ἐν Χαρμιπὲ Καθεδρικοῦ Καθολικοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ

Ἁγίου Πνεύματος, προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐπισκεφθεὶς ἐν τῷ Γραφείῳ Αὐτοῦ τὴν Α.Θ. Παναγιότητα, τὸν Πατριάρχην, συνεχάρη Αὐτῷ ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις.

Τὸν Πατριάρχην, ἐπισκεφθεὶς ὡσαύτως, ὑπέβαλεν Αὐτῷ σέβη καὶ συνεχάρη ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωθιερεὺς τῆς ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν Ἀγγλικανικῆς Παροικίας κ. Ἰωάννης Μπάκου, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ομίλου ἐξ ἐγκρίτων τῆς Παροικίας αὐτοῦ.

Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος

Συνῆλθεν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος, εἰς τὴν τακτικὴν αὐτῆς συνεδρίαν, τῇ Πέμπτῃ, 13ῃ Φεβρουαρίου 1975.

Κατ' αὐτὴν ἐξητάσθησαν ἅπαντα τὰ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἀναγεγραμμένα θέματα, ἐφ' ὧν καὶ ἐλήφθησαν αἱ προσήκουσαι ἀποφάσεις.

Ἐν τέλει τῆς παρουσίας συνεδρίας, ἐπὶ σχετικῇ προτάσει τῆς Α. Θειοτάτης Παναγιότητος περὶ τῆς πληρώσεως τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, Ἀρχιεπίσκοπος Αὐστραλίας ἐξελέγη παμψηφεί ὁ Πανιερ. Μητροπολίτης Μιλητιοπόλεως κ. Στυλιανός, Ἠγουμένος τῆς Ἱ. Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Βλατάδων καὶ Ὑψηλῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ἐν συνεχείᾳ, τῆς Α. Θειοτάτης Παναγιότητος εἰσηγησαμένης τὴν πληρωσὴν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αἴνου καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀποδεξαμένης τὴν εἰσηγησὴν ταύτην, ψήφων δὲ κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, Μητροπολίτης Αἴνου ἐξελέγη παμψηφεί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Ἀπόστολος εἰς ὃν καὶ ἀνετέθησαν τὰ καθήκοντα Ἠγουμένου τῆς ἐν Θεσσαλονικῇ Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Βλατάδων.

Εἴτα, εἰς τὴν οὕτως κενωθεῖσαν Ἱεράν Μητρόπολιν Καρπάθου καὶ Κάσου ἐξελέγη ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδριτῆς κ. Γεώργιος Ὀρφανίδης, ὁ ἀπὸ Μ. Ἀρχιεπισκόπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

**Χειροτονία νέου Μητροπολίτου
Καρπάθου καὶ Κάσου**

Ἐν πληθούσῃ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν πολλῇ ἱεροπρεπείᾳ, ἐτελέσθη τὴν Κυριακῇ, 23ην Μαρτίου, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Θεοφιλ. Ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Γεωργίου, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Γέροντος Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος καὶ συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Λαοδικείας κ. Μαξίμου, Σάρδεων κ. Μαξίμου, Μύρων κ. Χρυσοστόμου, Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας κ. Στυλιανοῦ, Φιλαδελφείας κ. Βαρθολομαίου καὶ τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Λύστρων κ. Καλλινίκου.

Πρὸ τῆς χειροτονίας ὁ προεξάρχων Ἀρχιερεὺς προσεφώνησε τὸν χειροτονούμενον διὰ βαθυστοχάστου προλαλιάς μὲν κεντρικὸν θέμα τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Χρονικὸν ἐγκαθιδρύσεως

Σεβ. Μητροπολίτου Αἴνου κ. Ἀποστόλου Ἠγουμένου Ἱ. Μονῆς Βλατάδων

Κενωθείσης τῆς θέσεως τοῦ Ἠγουμένου τῆς Ἱ. Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Βλατάδων, κατόπιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀπὸ Μιλητιοπόλεως Σεβ. Μητροπολίτου κ. Στυλιανοῦ εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Αὐστραλίας, ἐξελέγη παμψηφεί τὴν 23ην Φεβρουαρίου ἐ.ε. ὁ ἀπὸ Καρπάθου καὶ Κάσου Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἀπόστολος εἰς Μητρο-

πολίτην Αἴνου καὶ διωρίσθη Ἡγούμενος τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Βλατάδων ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Σεπτῇ Πατριαρχικῇ κελεύσει τὴν 4ην Μαρτίου καὶ ὥραν 5 μ.μ. παρουσία τοῦ Ὑπουργοῦ Β. Ἑλλάδος κ. Μάρτη, τοῦ Νομάρχου Θεσσαλονίκης κ. Μυλωνογιάννη καὶ πλήθους εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς πόλεως, ἔλαβε χώραν ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος καὶ παρουσία τῶν Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας καὶ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νεαπόλεως καὶ Νέας Κρήνης κ.κ. Διονυσίου καὶ Προκοπίου, ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ Ἡγουμένου Σεβ. Μητροπολίτου Αἴνου κ. Ἀποστόλου.

Κατ' αὐτὴν καὶ μετὰ τὰς γενομένας προσφωνήσεις, ἀνεγνώσθη τὸ Γράμμα τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἑξῆς:

Δ η μ ἦ τ ρ ι ο ς, ἔλεψ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικός Πατριάρχης.

Ἀριθμ. Πρωτ. 175.

Ἰερώτατε Μητροπολίτα Αἴνου, ὑπέριτε καὶ ἔξαρχε πάσης Θράκης, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ σὺλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Ἀπόστολε, Ἡγούμενε τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἱεράς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Βλατάδων, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Κατόπιν τῆς ἐκλογῆς καὶ ἀναδείξεως εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Αὐστραλίας τοῦ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱερά Πατριαρχικῇ καὶ Σταυροπηγιακῇ ἐν Θεσσαλονίκῃ Μονῇ τῶν Βλατάδων, ἐν ἣ καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικὸν Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν, ἡγουμενεύοντος Ἰερωτάτου Μητροπολίτου Μιλητουπόλεως κ. Στυλιανοῦ, σκέψεως γενομένης Συνοδικῶς περὶ τῆς ἡγουμενικῆς προστασίας τῆς Ἱεράς ταύτης Μονῆς Ἡγούμενος αὐτῆς διωρίσθη ἡ ὑμετέρα ἀγαπητῇ Ἱερότητι.

Ἀσμένως τοῖνυν γνωρίζοντες τοῦτο τῇ ὑμετέρᾳ Ἱερότητι διὰ τοῦ παρόντος, καὶ ἐγκαρδίως αὐτῇ ἐπὶ τῷ διορισμῷ τούτῳ συχαίροντες, πεποιθήμεν ὅτι αὐτῇ, ἀναλαμβάνουσα τὴν διοίκησιν τῆς Ἱεράς Μονῆς, μέλλει φυλάσσειν μετὰ πάσης ἀκριβείας τὰς ἀπὸ τοῦ Σταυροπηγίου προνομίας ἐπ' αὐτῆς τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, διεξάγειν τε τὴν ἡγουμενικὴν διακονίαν αὐτῆς κατὰ τοὺς τύπους καὶ ὄρους τῆς μοναστηριακῆς καθόλου διοικήσεως, φροντίζουσα περὶ τῆς τακτικῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἄλλης πνευματικῆς λειτουργίας τῆς Ἱεράς Μονῆς, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐν γένει μοναστικῆς αὐτῆς ἐμφανίσεως, κηδομένη τῶν κτημάτων αὐτῆς καὶ μηδὲν τούτων ἀποξενουῖσα, ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ ἀγωνιζομένη καὶ συντρέχουσα ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς καὶ εὐκλείας τοῦ σεπτοῦ τούτου Σκηνώματος.

Προτρεπόμενοι δὲ τὴν ὑμετέραν Ἱερότητα ὅπως ἅμα τῇ παραλαβῇ καὶ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων αὐτῆς ἀποστείλῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπίσημον ἀντίγραφον τοῦ πρακτικοῦ καὶ τοῦ καταλόγου τῆς παραλαβῆς μετὰ γενικῆς ἐκθέσεως ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἱεράς Μονῆς, αἰτούμεθα πᾶσαν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτῆς ἐνίσχυσιν καὶ κραταίωσιν, καὶ πᾶν ἅμα σωτηριῶδες ἀγαθὸν παρὰ Θεοῦ, Οὐ ἡ χάρις καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς.

αρχ.οε' Φεβρουαρίου ιδ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων

Ἀποφάσεις καὶ ψηφίσματα τοῦ Πέμπτου Ἐκκλησιαστικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας (6-9 Μαρτίου 1975).

Κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο ἀπεφασίσθη:

1. Ὅπως καταδικασθῇ ὡς ἀνήθικος καὶ ἀντιχριστιανικῆ

ἡ λαμβάνουσα διεθνῶς ἕκτασιν πράξεις τῶν ἐκτρώσεων, ἐκτὸς ἐὰν τοῦτο ἐπιβάλλῃ ἡ ὑγεία τῆς μητέρας.

2. Ὅπως καταδικασθῇ ὡς ὀλεθρία καὶ ἐπικίνδυνος διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ὡς ὀδηγητικὴ εἰς τὸ ἐγκλημα ἡ ἔξις τῆς χρήσεως ναρκωτικῶν, συσταθῇ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος, διὰ τοῦ τύπου καὶ δι' εἰδικῶν συγκεντρώσεων πρὸς τὴν Νεολαίαν προσοχὴ καὶ τελεία ἀποχὴ ἀπὸ τὰ ναρκωτικά, τὰ ὁποῖα, ὡς ἀποδεικνύεται, εἶναι μέσον τῶν μισανθρώπων πρὸς ὑποταγὴν ἀτόμων καὶ ὁμάδων διὰ τῆς ἀποσβέσεως τῆς προσωπικῆς των θελήσεως καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς των ἀνεξαρτησίας.

3. Ὅπως καταδικασθῇ ὡς ἀντιχριστιανικὴ καὶ ἀνήθικος κάθε ἀνατρεπτικὴ κίνησις, διὰ τῆς ὁποίας ἐπιδιώκεται ἡ κατάργησις τῆς Θρησκείας, ἡ ἀσέβεια πρὸς τὰς ἠθικάς ἀρχὰς τῆς ζωῆς διὰ τῆς ἐπιβολῆς μιᾶς καταστάσεως ἀνομίας.

Ἱερά Μητρόπολις Γαλλίας

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μελέτιος, τὴν 1ην Νοεμβρίου 1974, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ νέου ἱ. Προϊσταμένου τοῦ ἐν Παρισίοις Ἀμερικανοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος, παρέστη εἰς τὴν ἐπισημῶς γενομένην ἐνθρόνισιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἐπισκόπου τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἀμερικανικῶν Ἐπισκοπελιανῶν Κοινοτήτων. Κατὰ τὴν τελετὴν εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσῃ τὰ δέοντα πρὸς τὸν νέον Προϊστάμενον.

Τὴν 2αν Νοεμβρίου, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Σασίμων κ. Ἱερείου μετέβη εἰς Ντιζὸν καὶ προήδρευσε τοῦ Συνεδρίου τῶν Μελῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀδελφότητος Δυτικῆς Εὐρώπης.

Τὴν 5ην Νοεμβρίου, προέστη τῆς Συνεδριάσεως τῶν Μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γηροκομείου τῆς ἱ. Μητροπόλεως.

Τὴν 5ην Δεκεμβρίου, ἐπραγματοποιήθη εἰς Παρισίους συνάντησις Ὁρθοδόξων καὶ Καθολικῶν Ἱεραρχῶν καὶ Θεολόγων. Τῆς συναντήσεως ταύτης προήδρευσεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης καὶ ἀπεχαιρέτισε τὸν Πρόεδρον τῶν Καθολικῶν Καρδινάλιον Γκουγιῶν, Ἀρχιεπίσκοπον τῆς πόλεως Ρένν, τὸν ὁποῖον διεδέχθη εἰς τὴν θέσιν του ὁ Ἐπίσκοπος Μπουρζουά.

Τὴν 13ην Δεκεμβρίου, εἰς τὴν Αἴθουσαν τῶν Συγκεντρώσεων τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου προήδρευσε συνεδριάσεως τεσσαράκοντα καὶ πλέον Ὁρθοδόξων ἱατρῶν τῆς περιοχῆς Παρισίων, καθ' ἣν ἐξητάσθησαν αἱ θέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐναντι ἐπικαίρων ἱατρικῶν προβλημάτων.

Τὴν 21ην Δεκεμβρίου, ἐδέχθη εἰς συνεργασίαν τὸν Θεολόγον Καθηγητὴν καὶ Ἀρχοντα τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Ὀλιβιὲ Κλεμάν.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Μελέτιος, τὴν 9ην Ἰανουαρίου συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν μηχανικῶν Α. Ζίζικα καὶ Ι. Ζιλῶ μετέβη εἰς τὴν Κοινότητα τοῦ Πόντ-ντ-Σερούι, πλησίον τῆς Λυῶνος καὶ ἐμελέτησε μετ' αὐτῶν τὴν ἀνεγερσιν Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Βυζαντινοῦ Ναοῦ ἐπὶ οἰκοπέδῳ παραχωρηθέντος ὑπὸ τοῦ Ἐργοστασίου Τρεφιμετώ, πρὸς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Γαλλίας, πρὸς τὸν σκοπὸν τούτου.

Τὴν Κυριακὴν 12ην Ἰανουαρίου ἐτέλεσε τὴν εἰς Πρεσβύτερον χειροτονίαν τοῦ Ἀρχιδιακόνου τῆς Μητροπόλεως Ἱερολογιωτάτου πατρὸς Γεωργίου Μαρνέλλου, ἐπιδώσας πρὸς αὐτὸν καὶ τὸ ὄψφικιον τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου.

Τὴν 13ην Ἰανουαρίου ἔλαβε μέρος εἰς τὸ προσφερθὲν ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον πρὸς τὴν τοῦ Αἰδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Γεωργίου Μαρνέλλου ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου τῶν Κρητῶν «Ὁ Ἅγιος Τίτος».

Τὴν 15ην Ἰανουαρίου μετέβη εἰς τὸ Γαλλικὸν Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ συνεργάσθη μετὰ τῆς ἀρμοδίας

ἐκκλησιαστικῆς ὑπηρεσίας ἐπὶ θεμάτων ἀφορώντων γενικῶς τὴν ἐν Γαλλίᾳ Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Τὴν 23ην Ἰανουαρίου τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν Καθεδρικὸν Καθολικὸν Ναὸν τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων προήδρευσε μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Παρισίων Καρδινάλιου Φρανσουά Μαρτύ καὶ τοῦ Προέδρου τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν κ. Ἰωάννου Κουρβουαζιὲ ἐκδηλώσεως ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν ὁποίαν παρηκολούθησαν ἄνω τῶν τεσσάρων χιλιάδων πιστοί.

Τὴν 4ην Φεβρουαρίου ὑπεδέχθη εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ὀρλύ τὸν ἀφιχθέντα Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβον καὶ τὴν συνοδείαν αὐτοῦ.

Τὴν 11ην Φεβρουαρίου ὑπεδέχθη τὰ Μέλη τῆς Ε΄ Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως τῆς Μητροπόλεως Γαλλίας, μετὰ τῶν ὁποίων συνευρέθη ἐπὶ διαφόρων ποιμαντικῶν καὶ διοικητικῶν θεμάτων.

Θεολογικὸς Διάλογος Ὀρθοδόξων καὶ Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἀπὸ 8ης μέχρι 13ης Ἰανουαρίου 1975 συνήλθον ἐν Ἀδδῖς Ἀμπέμπᾳ εἰς τὴν δευτέραν αὐτῶν συνάντησιν αἱ Ὑποεπιτροπαὶ διὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ Συνεδρίου τῶν δύο Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν.

Αἱ Ὑποεπιτροπαὶ ἐθεώρησαν τὸν καιρὸν ἐπείγοντα καὶ τὸ προπαρασκευαστικὸν ἔργον περὶ τὸν δὲ διὰ τὴν τοιαύτην σύγκλησιν τῶν δύο τούτων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν.

Ἐν ὄψει τούτου ἀπεφασίσθη, ὅπως τὸ Συνέδριον τοῦτο πραγματοποιηθῆ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1976 εἰς τόπον καθορισθόμενον ὑπὸ τῶν προκαθημένων τῶν Ἁγίων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, πάντως ἐγγύς Βιβλιοθήκης περιεχοῦσης τὰς πηγὰς τῶν θεμάτων τοῦ Συνεδρίου, ἵνα, ἐὰν παραστῆ ἀνάγκη, χρησιμοποιηθῶσιν αὐταὶ κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν κειμένων.

Ἡ φιλοξενούσα Ἐκκλησία δέον νὰ ἀναλάβῃ τὰ ἐξοδα τοῦ Συνεδρίου καὶ τὴν καταβολὴν τῶν ἐξόδων μετακινήσεως τῶν μελῶν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀδυνατοῦσι νὰ καταβάλωσι ταῦτα. Εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Συνέδρων δέον νὰ τεθῆ ὑπὸ τῆς φιλοξενούσης Ἐκκλησίας καὶ πρακτικογράφος. Τὰ πρακτικὰ τηρηθήσονται ἀγγλιστί. Διὰ μεταφραστὰς εἰς τὴν Ἀγγλικήν, δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν γνωρίζουν ἐπαρκῶς τὴν γλῶσσαν ταύτην, δέον νὰ φροντίσωσιν ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι θὰ τοὺς χρειασθοῦν.

Τὸ Συνέδριον θὰ τηρήσῃ τὸ ἐπόμενον πρόγραμμα. 1. Ἡ Χριστολογία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. 2. Ἡ Χριστολογία τοῦ Ἀντιοχείας Σεβήρου. 3. Ἡ Χριστολογία εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. 4. Συμπεράσματα καὶ 5. Ἀνασκοινωθέν.

Αἱ Ὑποεπιτροπαὶ νομίζουσιν ὅτι τὸ Συνέδριον θὰ ἀπαιτήσῃ 8-10 ἡμέρας διὰ νὰ περατώσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ.

Πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἔργου τοῦ Συνεδρίου ἀπεφασίσθη, ὅπως αἱ εἰσηγήσεις, συντεταγμέναι εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ὑποβληθῶσιν οὐχὶ ἀργότερον τοῦ Δεκεμβρίου πρὸς τὸν Μητροπολίτην Ἀξώμης Μεθόδιον, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τὴν εὐθύνην καὶ τὴν δαπάνην τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν εἰς ἕνα τόμον, ὥστε πρὸ τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου νὰ κυκλοφορήσωσιν αὐταὶ μεταξὺ τῶν μελῶν.

Οἱ συγγραφεῖς τῶν εἰσηγήσεων δύνανται νὰ ἀποστείλωσι τὰς εἰσηγήσεις αὐτῶν πρὸς τοὺς συναδέλφους αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι προπαρασκευάζουσιν εἰσηγήσεις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἢ καὶ πρὸς ἄλλα μέλη, αἰτούμενοι σχόλια ἢ συμπληρώσεις. Ἀλλὰ τούτο δέον νὰ πραγματοποιηθῆ ἐγκαίρως, ὥστε νὰ σταλῶσι πρὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1975, ἀντίγραφα τῶν τελικῶν κειμένων πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἀξώμης Μεθόδιον διὰ τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν.

Οἱ Θεολόγοι, οἱ ὁποῖοι ἀνέλαβον νὰ παρουσιάσωσιν εἰσηγήσεις, εἶναι οἱ ἑξῆς.

I. Ἐπὶ τοῦ θέματος «τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ», οἱ καθη-

γηταὶ Ν. Τσιτέσκου καὶ I. Ρωμανίδης, ὁ ἐπίσκοπος Γρηγόριος τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ Ἀρμένιος Ἱερεὺς Μ. Γρηγοριάν.

II. Ἐπὶ τοῦ θέματος «τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀντιοχείας Σεβήρου», οἱ Καθηγηταὶ Ν. Ζαμπολότσκι καὶ Π. Φούγιας, ὁ Ἐπίσκοπος Σαμουήλ τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ Καθηγητὴς Β. Σ. Σαμουήλ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἰνδιῶν καὶ ὁ Δρ. Γ. Μπεμπάουϊ.

III. Ἐπὶ τοῦ θέματος «ἡ Χριστολογία τῶν Συνόδων» οἱ Μητροπολίται Μύρων Χρυσόστομος καὶ Ἀξώμης Μεθόδιος, ὁ Καθηγητὴς Αἰδ. Δ. Στανιλόε, ὁ Ἱερεὺς Π. Βεργήζ, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τυραν Νερσογιάν, ὁ Μητροπολίτης Βογδάτης Ἰβας Ζάκκας, ὁ Ἐπίσκοπος Καρακὶν Σαρκισιάν καὶ ὁ Δρ. Κ. Κέλλα.

† Ὁ Ἀξώμης ΜΕΘΟΔΙΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἀνακοινώσεις

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βαγδάτης κ. Κωνσταντῖνος ἀνακοινεῖ, ὅτι εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ καὶ δὴ εἰς τὴν πόλιν τῆς Βαγδάτης ἐγκατεστάθησαν ἐσχάτως διὰ μίαν πενταετίαν, λόγω συμβάσεως ἐργασίας, διακόσιαι (200) περίπου Οἰκογένειαι Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων, στερούμεναι Ἐφημερίου διὰ τὰς ἑορταστικὰς αὐτῶν ἀνάγκας.

Καλεῖται, ὅθεν, πᾶς ἐνδιαφερόμενος Ἑλληνορθόδοξος Κληρικὸς, ὅπως ἀποταθῆ τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Βαγδάτης κ. Κωνσταντίνῳ, ὃς ἡ διεύθυνσις ἔχει οὕτω:

THE MOST REVEREND METROPOLITAN
OF BAGDAT KONSTANTINOS
GREEK ORTHODOX ARCHBISHOPRIC
P.O.B. 8173
SALMIYA — KUWAIT.

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν: α) τὸ Ν.Δ. 1398/1973 «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ β) τὸ ἄρθρον 52 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν Ἱεροδιακόνου τοῦ Ἱεροῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ «Ἁγίου Δημητρίου» Ἀγρινίου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ, καθ' ἕσασιν μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 12ῃ Ἀπριλίου 1975

† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Περιστερίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 34, παράγραφος 2 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἀπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ ἑφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Παμμεγί-

στον Ταξιαρχών (Μάσχα) Ἀνθουπόλεως — Περιστερίου, καλούμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβουν τὴν κενὴν ταύτην ἐφημεριακὴν θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὄψ ἀνω μνημονευθέντος Κανονισμοῦ ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἀμέσως κατωτέρως κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ περιοδικῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Περιστερίῳ τῇ 28ῃ Ἀπριλίου 1975.

† Ὁ Περιστερίου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει: 1) τὸ ὑπ' ἀριθ. 1398/73 Ν.Δ. «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων διακόνων κ.λ.π.», 2) τὴν ὑπ' ἀριθ. 404/74 ἀπόφασιν ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων καὶ 3) τὸν ὑπ' ἀριθ. 2 Κανονισμὸν «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, ἐνοριῶν καὶ ἐφημεριῶν» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ὀργανικῶν θέσεων Ἱεροδιακόνων τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν: 1) Ἀγίου Ἀθανασίου Ἰστιαίας, 2) Τριῶν Ἱεραρχῶν Σκιάθου, 3) Ἀγ. Νικολάου Χαλκίδος, 4) Ἀγ. Παρασκευῆς Χαλκίδος, 5) Ἀγ. Ἀναργύρων Λ. Αἰδηψοῦ, καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῇ περιοδικῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικά μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 28ῃ Ἀπριλίου 1975

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Ο. Δ. Δ. Ε. Π.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25ῃ Ἀπριλίου 1975

ΙΑΣΙΟΥ 1 — (Τ.Τ. 140)

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 13/10-4-75 ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΔΕΠ ληφθεῖσης συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 1786, παράργ. 1, περίπτ. δ' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9/70 Κανονισμοῦ, ὡς τοῦτο συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 59/74 Κανονισμοῦ, προσελήφθη εἰς τὸν ΟΔΔΕΠ ὡς προσωρινὸς τεχνικὸς σύμβουλος ὁ πολιτικὸς μηχανικὸς Ἰωάννης Καλφόπουλος ἐπὶ συμβάσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ Δικαίου ἀπὸ 11-4-75.

Ὁ Διοικητὴς

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Κ. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Μπεζενίτη, Σήματα Πορείας, (26 θέματα γιὰ νέους) ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήναι 1975, σ. 176.

Θεοδῶρου Β. Κωνσταντίνου, Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι, Ἐταιρεία τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ, ἀριθ. 2, Ἀθήναι 1975, σ. 74 + 4 εἰκόνες.

Νικοδήμου Νεοσκητιώτου-Μπιλάλη, Ὁ βασις Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης, τόμος Α' Ὁ Βίος τοῦ Ὁσίου (πρόλογος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας κ. Ἱεροθέου), Ἄγιον Ὅρος — Ἀθήναι 1975, σ. 368.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 12 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Χριστὸς Ἀνέστη.

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφεῖμ, Πασχάλιος Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος.

Μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου κ. Δημητρίου ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει.

Ἐόρτιον Γράμμα.

Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου, Ἡ περὶ Χριστολογίας διδασκαλία τοῦ ἁγίου Ἰ. Δαμασκηνοῦ.

Μητροπ. Χαλκηδόνος Μελιτωνος, Ἐπίσκοπος τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

Ἐπισκόπου Διοικισαρείας Ἰακώβου, Ἱστορικὴ ἀναδρομὴ περὶ τῶν Ἀγ. Τόπων.

Πρωτ. Στ. Ἀβραμίδου, Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἐδωγελίου εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν σήμερον.

Γρ. Θ. Στάθη, Αἱ Μεγάλαι Ὁραι τῶν παθῶν τοῦ Παλαιοῦ Στιχηραρίου.

Β. Γ. Τσάκωνα, Ὁ Μητροπ. Πισιδίας Ἰεζεκιήλ.

Μαρίας Π. Πάσχου, Ὁ Μωραϊτίδης Διορθωτὴς Ἀκολουθιῶν.

Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι.

Παρατηρήσεων στήλη.

Βιβλιοκρισία.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασίου 1 — Τηλ. 710.73

Προϊστάμενος Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 787978.